

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Nota van toelichting bij het Energiebesluit

Consultatieversie d.d. 18 oktober 2023

Aanvulling per 14 december 2023: voor de nog ontbrekende onderdelen ('PM') bij de artikelen 2.19/2.24 en 3.79 is een aanvulling aan de consultatie toegevoegd. De toegevoegde artikelteksten, toelichting en vier specifieke vragen aan stakeholders zijn te vinden via:
<https://internetconsultatie.nl/energiebesluitfaillissement/b1>

Inhoudsopgave

Leeswijzer ten behoeve van de internetconsultatie	3
I. ALGEMEEN.....	5
1. Context, opbouw Energiebesluit, toelichting proces.....	5
1.1 Context en opbouw: gedelegeerde regelgeving bij het wetsvoorstel voor de Energiewet	5
1.2 Toelichting op het voorbereidingsproces; ex-ante toetsing effecten	7
2. Overzicht kernonderdelen Energiebesluit; gevolgen	9
2.1 Introductie	9
2.2 Energiemarkten (hoofdstuk 2 Energiebesluit)	10
2.3 Beheer van systemen (hoofdstuk 3 Energiebesluit).....	14
2.4 Meten en gegevens (hoofdstuk 4 Energiebesluit)	24
2.5 Uitvoering, toezicht en handhaving (hoofdstuk 5 Energiebesluit).....	28
3. Gevolgen van het Energiebesluit (PM)	29
4. Uitkomsten publieke consultatie (PM).....	30
5. Omgang met uitgevoerde toetsen en ontvangen adviezen (PM).....	30
II. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING	31
Hoofdstuk 1: Algemene bepalingen	31
Hoofdstuk 2: Energiemarkt	31
Afdeling 2.1 Contractuele verhouding tussen eindafnemer en leverancier of actieve afnemer en marktdeelnemer die aggregeert	31
Afdeling 2.2 Vergunning leveranciers.....	34
Afdeling 2.3 Overige bepalingen	35
Hoofdstuk 3: Beheer van elektriciteits- en gassystemen	36
Afdeling 3.1 Aanwijzing en inrichting systeembeheerders.....	36
Afdeling 3.2 Taken transmissiesysteembeheerder en distributiesysteembeheerder	39
Afdeling 3.3 Verplichtingen systeembeheerders.....	55
Hoofdstuk 4: Beheren en uitwisselen van gegevens	63
Afdeling 4.1 Erkenning meetverantwoordelijke partij	63
Afdeling 4.2 Meten buiten overdrachtspunten.....	65
Hoofdstuk 5: Uitvoering, toezicht en handhaving.....	68
III. TRANSPONERINGSTABELLEN (PM).....	72
IV. AFKORTINGEN EN GEHANTEERDE BEGRIPPEN.....	72

Leeswijzer ten behoeve van de internetconsultatie

1. Het wetsvoorstel voor de Energiewet is na akkoord van de Ministerraad op 9 juni 2023 voor behandeling aangeboden aan de Tweede Kamer.¹ De Tweede Kamer is de behandeling inmiddels gestart middels een technische briefing (6 september 2023), een wetenschapstoets en rondetafelgesprekken (allen op 14 september 2023).
2. Uitgaande van de Energiewet zoals deze thans bij de Tweede kamer ligt, is door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (hierna ook: EZK) gewerkt aan de uitwerking van de verschillende delegatiegrondslagen op het niveau van de Algemene Maatregel van Bestuur (hierna ook: AMvB). Dit 'Energiebesluit' en de bijbehorende toelichting zijn nu gereed voor de internetconsultatie. Dit document bevat de toelichting, het Energiebesluit is in een apart document opgenomen.
3. In verband met de demissionaire status van het Kabinet Rutte IV heeft de Ministerraad op 13 oktober 2023 akkoord gegeven voor de start van de internetconsultatie. Logischerwijze kan een nieuw kabinet andere keuzes maken en/of accenten verleggen, waardoor de situatie verandert.
4. De internetconsultatie is een belangrijke stap bij de voorbereiding van wet- en regelgeving. In dit licht heeft de consultatie twee doelen: (1) betrokken stakeholders inzicht bieden in de stand van zaken qua ontwikkeling van de beoogde AMvB-artikelen en (2) hen gelegenheid te bieden om inhoudelijk te reageren op de conceptartikelen, zodat het voorstel waar nodig verder verbeterd en aangescherpt kan worden.
5. Ten aanzien van de internetconsultatie zijn de volgende (praktische) punten relevant:
 - a. Scope - betreft de consultatie van het Energiebesluit, niet van de Energiewet. Dit betekent dat enkel de uitwerking van de verschillende delegatiegrondslagen binnen de scope van de internetconsultatie valt. De tekst van de Energiewet zelf is als het ware 'exogeen' en kan enkel nog door het parlement worden aangepast (al dan niet op voorstel van EZK). *NB: opmerkingen over (eventuele fouten in) de Energiewet kunnen natuurlijk worden gemaakt; het is niet gegarandeerd dat EZK hier ook wat mee doet.*
 - b. Vorbereidingsproces - Hoofdstuk 1 van de toelichting geeft meer uitleg over de opbouw van het Energiebesluit en een toelichting op het voorbereidingsproces, inclusief enkele (lopende) ontwikkelingen die relevant waren bij deze voorbereiding.
 - c. Vraag aan stakeholders - Vanuit EZK wordt graag van de gelegenheid gebruik gemaakt om stakeholders expliciet te vragen naar een reactie/reflectie op de huidige uitwerking van artikel 3.21 lid 5 (voorwaarden ontheffing infrastructuurbedrijf). Naast de artikeltekst in de AMvB zelf is dit onderdeel in deze toelichting terug te vinden in §2.3.1 (onderdeel 6) en in de artikelsgewijze toelichting.

Onderdeel van deze grondslag is de uitwerking van de voorwaarden waaronder een ontheffing afgegeven kan worden aan een infrastructuurbedrijf. De in dit stuk opgenomen conceptvoorschriften moeten uitdrukkelijk beschouwd worden als een concepttekst. Voor de verdere uitwerking van dit onderdeel worden belanghebbenden gevraagd naar de gewenste invulling van deze grondslagen en mogelijke aanscherping van criteria inzake de beoordeling van de bijdrage van een activiteit aan de energietransitie en de wijze waarop aangetoond kan worden dat een marktpartij in casu een bepaalde activiteit niet wil of kan uitvoeren.

- d. Toevoegen faillissementsprocedure - In zowel het Energiebesluit als in de toelichting staan enkele onderdelen op 'pro memorie', namelijk ten aanzien van 2.24.1 Artikel 1 (intrekking vergunning en faillissementsprocedure) en 3.79 Artikel 3 (voorzieningen transmissie- of distributiesysteembeheerders bij faillissement leverancier; dit op basis van artikel 2.24 van de wet). Reden hiervoor is dat momenteel de werkzaamheden aan de wetstechnische elementen van deze bepalingen rond de faillissementen nog worden afgerond. Besloten is om de algehele internetconsultatie van het Energiebesluit niet hierop te laten wachten, maar deze gedurende de looptijd van de consultatie nog toe te voegen. Op deze wijze kunnen

¹ De parlementaire stukken voor de Energiewet zijn te vinden onder Kamerstuknummer '36378'.

stakeholders in de tussentijd reeds kennis nemen van het concept Energiebesluit. Ook de voorschriften rond de wijziging en intrekking van de vergunning op grond van artikel 2.19.2 lopen vanwege de samenhang met deze artikelen hierin mee.

~~NB: Via internetconsultatie.nl zal, zodra deze bepalingen rond de faillissementen worden toegevoegd, een nieuwe versie van het Energiebesluit en de toelichting worden geüpload. Hiervan wordt melding gemaakt in de web-omgeving van de consultatie. Ook zullen stakeholders die zich hebben aangemeld als 'volger' van deze specifieke internetconsultatie een aparte notificatie krijgen van het uploaden van de nieuwe versies.~~

Aanvulling per 14 december 2023: voor de nog ontbrekende onderdelen ('PM') bij de artikelen 2.19/2.24 en 3.79 is een aanvulling aan de consultatie toegevoegd. De toegevoegde artikellteksten, toelichting en vier specifieke vragen aan stakeholders zijn te vinden via: <https://internetconsultatie.nl/energiebesluitfaillissement/b1>

- e. Opbouw en notatie artikelen - Het Energiebesluit is voor een groot deel opgebouwd in de chronologische volgorde waarin de delegatiegrondslagen voorkomen in de Energiewet, maar er zijn uitzonderingen hierop. Om te verduidelijken om welke delegatiegrondslag het gaat is er voor gekozen om de originele grondslagen ook te vermelden in het artikelnummer. Ter illustratie: 'Artikel 2.6.6 Artikel 1' ziet op de uitwerking van de delegatiegrondslag in het zesde lid van artikel 2.6 Energiewet.
 - f. Consultatiereacties - Stakeholders worden uitgenodigd om richting EZK te reageren en hun zienswijze op het Energiebesluit te geven. Enkele aandachtspunten hierbij:
 - Reacties graag zoveel mogelijk per afzonderlijke delegatiegrondslag en dit ook duidelijk vermelden (bijvoorbeeld: t.a.v. '2.6.6 Artikel 1');
 - Het helpt bij de verwerking als onderscheid wordt gemaakt tussen reacties die zien op (i) het doel of inhoud van een artikel of (ii) meer tekstuele fouten, missende woorden, niet-kloppende verwijzingen, etc. Ook het overzichtelijk nummeren van afzonderlijke opmerkingen helpt bij de verwerking.
6. Reacties op de internetconsultatie worden, als de respondent daarvoor kiest, openbaar gemaakt. Goed om hier bij het opstellen van de reactie, bijvoorbeeld ten aanzien van het noemen van personen of bedrijven, rekening mee te houden.

I. ALGEMEEN

1. Context, opbouw Energiebesluit, toelichting proces

1.1 Context en opbouw: gedelegeerde regelgeving bij het wetsvoorstel voor de Energiewet

Dit document bevat de toelichting op de voorschriften die zijn opgenomen in het Energiebesluit, de Algemene Maatregel van Bestuur die gebaseerd is op de Energiewet (hierna ook: het wetsvoorstel).

Wetsvoorstel voor de Energiewet

In juni 2023 heeft de minister voor Klimaat en Energie (hierna ook: de Minister) namens het kabinet het wetsvoorstel voor de Energiewet toegezonden aan de Tweede Kamer voor verdere behandeling.^{2,3} Het doel van de Energiewet is om een toegankelijk, geactualiseerd en toekomstgericht ordeningskader te bieden voor het transport en de levering van zowel elektriciteit als gas. Daarmee wordt de Energiewet een van de belangrijkste regelgevende instrumenten voor de Minister om invulling te geven aan enkele van zijn beleidsverantwoordelijkheden, namelijk het stimuleren van (1) goed werkende nationale en Europese energiemarkten met een adequate infrastructuur en bijbehorende wetgeving en (2) de transitie naar een schone, betrouwbare, veilige en betaalbare energievoorziening.⁴ Momenteel vormen de Gaswet en Elektriciteitswet 1998 belangrijke onderdelen van het regulerend kader, maar deze worden geïntegreerd in de Energiewet en komen op termijn te vervallen. Met de vervanging van de huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 worden ook een aantal andere ontwikkelingen meegenomen. Dit betreft ten eerste de implementatie van een pakket aan richtlijnen en verordeningen voor elektriciteit⁵, waarbij met name Richtlijn 2019/944 (hierna ook: Elektriciteitsrichtlijn⁶) en Verordening 2019/943 (hierna ook: Elektriciteitsverordening⁷) van belang zijn. Ten tweede vormt de Energiewet ook de herimplementatie van bestaande Europese regelgeving voor elektriciteit en gas, waaronder Richtlijn 2009/73 (hierna ook: Gasrichtlijn⁸) en Verordening 715/2009 (hierna ook: Gasverordening⁹). Tot slot omvat de Energiewet ook de uitvoering van enkele onderdelen van het in juni 2019 gesloten Klimaatakkoord, alsmede verschillende moties en toezeggingen aan de Tweede Kamer.¹⁰

Het Energiebesluit: één AMvB onder de Energiewet

Het wetsvoorstel voor de Energiewet bevat enkele tientallen delegatiegrondslagen voor de uitwerking van nadere regels bij of krachtens AMvB. Onder de Gaswet en Elektriciteitswet 1998 is momenteel sprake van circa 20 individuele AMvB's, die in diverse gevallen voorschriften bevatten voor zowel gas als elektriciteit. In de voorbereiding voor de uitwerking van de AMvB-grondslagen onder de Energiewet is besloten om alle voorschriften op te nemen in één AMvB: het Energiebesluit. Belangrijke voordelen van deze keuze zijn dat alle relevante AMvB-voorschriften straks op één plek terug te vinden zijn en dat gewerkt kan worden met één uniform en duidelijk begrippenkader. Dit alles draagt bij aan de toegankelijkheid en kwaliteit van de wetgeving.

² De parlementaire stukken voor de Energiewet zijn te vinden onder Kamerstuknummer '36378'; dit betreft onder andere het wetsvoorstel (Kamerstukken II 2021/22, 36378, nr. 2) en de memorie van toelichting (Kamerstukken II 2021/22, 36378, nr. 3).

³ De indiening is vergezeld gegaan van een Kamerbrief d.d. 9 juni 2023, zie: Kamerstukken II 2021/22, 36378, nr. 5.

⁴ Kamerstukken II, 2022/23, 36200 XIII, nr. 2; zie beleidsartikel 4 ('Een doelmatige energievoorziening en beperking van de klimaatverandering'). Deze beleidsdoelen zijn in de begroting van 2017 en daarna vrijwel gelijk geformuleerd. Zie ook hoofdstuk 1 van de memorie van toelichting (zie voetnoot 2).

⁵ Europese Commissie, 'Clean energy for all Europeans Package', gepubliceerd op 29 juli 2019.

⁶ Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU (PB 2019, L 158).

⁷ Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de interne markt voor elektriciteit (herschikking van verordening 714/2009) (PbEU 2019, L 158).

⁸ Richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG.

⁹ Verordening (EU) 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende de voorwaarden voor de toegang tot aardgastransmissienetten en tot intrekking van Verordening 1775/2005 (PbEU 2009, L 211).

¹⁰ Voor meer details zie ook de Kamerbrief d.d. 9 juni 2023 (zie voetnoot 3).

De opbouw van het Energiebesluit volgt, uitzonderingen daargelaten, op hoofdlijnen de hoofdstukindeling van het wetsvoorstel en de chronologische volgorde waarin delegatiegrondslagen zijn opgenomen in het wetsvoorstel:

- Algemene bepalingen (hoofdstuk 1) – Naast de begrippen die reeds zijn opgenomen in de Energiewet, bevat het Energiebesluit een aantal additionele begripsbepalingen. In sommige gevallen komen deze voort uit de gedelegeerde regelgeving onder de Gaswet en Elektriciteitswet 1998, maar zijn ze waar nodig geactualiseerd in het licht van de Energiewet.
- Energiemarkten (hoofdstuk 2) – Dit hoofdstuk bevat de nadere regels die samenhangen met het functioneren van de energiemarkt, geregeld in hoofdstuk 2 van de Energiewet. De belangrijkste onderwerpen betreffen de voorschriften inzake contractuele verhoudingen en de leveringsvergunning, waarbij wordt voortgebouwd op bestaande voorschriften onder de Gaswet en Elektriciteitswet 1998.
- Beheer van elektriciteits- en gassystemen (hoofdstuk 3) – Verreweg de meeste delegatiegrondslagen in dit Energiebesluit hangen samen met het beheer van de energiesystemen voor elektriciteit en gas. De nadere regels betreffen een breed scala aan onderwerpen, variërend van voorschriften op het vlak van de investeringsplannen en bescherming van vitale processen tot voorschriften rondom de enkelvoudige storingsreserves en het verplaatsen en verkabelen van systeemdelen. Veel bestaat reeds onder de Gaswet en Elektriciteitswet 1998, maar dit Energiebesluit bevat ook diverse nieuwe of sterk herziene voorschriften (zie hoofdstuk 2 van deze toelichting).
- Meten en gegevens (hoofdstuk 4) – Het vierde hoofdstuk van het Energiebesluit bevat de nadere uitwerking van de verplichtingen rondom het hebben van een meetinrichting en de erkenning van partijen die de opgelegde meetverplichtingen uitvoeren. Hierbij worden bestaande voorschriften onder de zogeheten ‘technische codes’ onder de Gaswet en Elektriciteitswet 1998 herzien en aangevuld. Regels inzake het melden van inbreuken op de gegevensbeveiliging bestaan onder de Gaswet en Elektriciteitswet 1998 niet als zodanig en zijn nieuw in het Energiebesluit.
- Uitvoering, toezicht en handhaving (hoofdstuk 5) – Dit hoofdstuk bevat de nadere regels die met name samenhangen met het toezicht op de Energiewet. Verreweg de meeste van deze regels bestaan reeds onder de Gaswet en Elektriciteitswet 1998 en zijn op onderdelen geactualiseerd of aangevuld.
- Overgangs- en slotbepalingen (hoofdstuk 6) – Dit slothoofdstuk bevat vooral praktische voorschriften inzake het intrekken van bestaande AMvB’s en het moment van inwerkingtreding.

Voortbouwen op voorschriften uit de Gaswet en Elektriciteitswet 1998

Net als voor de Energiewet geldt voor het Energiebesluit dat voor een zeer groot deel wordt voortgebouwd op de voorschriften die thans reeds gelden onder de Gaswet en Elektriciteitswet 1998. Zoals gezegd betreffen dit momenteel circa 20 individuele AMvB’s. Als onderdeel van het gehele voorbereidingsproces voor zowel de Energiewet als het Energiebesluit (en ook ministeriële regelingen) is kritisch gekeken naar zowel (i) de inhoud van deze huidige AMvB-voorschriften (*zijn deze nog actueel en noodzakelijk?*) als (ii) het niveau waarop deze voorschriften zijn vastgelegd (*hoort dit op AMvB-niveau of eerder op niveau van wet of ministeriële regeling?*). Vanuit het perspectief van het Energiebesluit zijn grofweg drie categorieën zichtbaar.

- Ten eerste; in verreweg de meeste gevallen zijn voorschriften opgenomen die reeds bestaan onder de Gaswet en Elektriciteitswet 1998 en die in (licht) geactualiseerde vorm terugkeren in het Energiebesluit. Duidelijke voorbeelden zijn de voorschriften uit het Besluit verplaatsen en verkabelen hoogspanningsverbindingen en het gedeelte over de enkelvoudige storingsreserve uit het Besluit investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas.
- Ten tweede zijn voorschriften opgenomen die ofwel nog niet als zodanig bestaan onder de Gaswet en Elektriciteitswet 1998, ofwel die (sterk) zijn aangepast ten opzichte van de huidige situatie. De voorschriften inzake het melden van inbreuken op de gegevensbeveiliging (artikel 4.4 en 4.22 Energiewet) zijn geheel nieuw. De voorschriften rondom de leveranciersvergunning en de

leveringszekerheid voegen daarentegen ook nieuwe elementen toe aan het bestaande kader dat er nu reeds is onder de Gaswet en Elektriciteitswet 1998.¹¹

- Tot slot zijn er voorschriften die op AMvB-niveau vervallen, bijvoorbeeld omdat ze niet meer actueel en noodzakelijk zijn, of omdat ze worden verschoven naar een ander niveau. Het Besluit op afstand uitleesbare meetinrichtingen is daar een goed voorbeeld van, daar (i) de meeste technische voorschriften naar het niveau van ministeriële regeling schuiven, (ii) de voorschriften over de 'meterplaatser' (artikel 8) kunnen vervallen en (iii) de overgangsbepalingen voor allerlei 'oude' groepen meetinrichtingen nu middels overgangsrecht in de Energiewet worden afgedekt.

Hoofdstuk 2 van deze toelichting omschrijft in meer detail welke voorschriften neutraal of licht geactualiseerd zijn overgenomen, alsmede welke voorschriften nieuw of sterk gewijzigd zijn.

1.2 Toelichting op het voorbereidingsproces; ex-ante toetsing effecten

Internetconsultatie: proces van voorbereiding

Deze consultatieversie van het Energiebesluit is tot stand gekomen in de periode dat de Energiewet ter advisering bij de Raad van State lag (1 juli 2022 tot en met 6 februari 2023) en nadat de Energiewet voor behandeling was aangeboden aan de Tweede Kamer (12 juni 2023). Kort na indiening bij de Tweede Kamer viel op 7 juli 2023 het kabinet Rutte IV, waarmee het kabinet demissionair werd. Op 5 september 2023 bepaalde de vaste Kamercommissie voor Economische Zaken en Klimaat dat het wetsvoorstel voor de Energiewet 'niet-controversieel' werd verklaard en daarmee konden ook de voorbereidingen voor het Energiebesluit worden gecontinueerd. Gelet op de demissionaire status van het kabinet, heeft de Ministerraad op 13 oktober 2023 besloten dat de internetconsultatie voor het Energiebesluit kon worden gestart.

In deze eerste voorbereidende fase is gesproken met verschillende betrokken partijen, zoals de transmissiesysteembeheerders (hierna ook: TSB's), de distributiesysteembeheerders (hierna ook: DSB's), energieleveranciers, meetverantwoordelijke partijen, prijsvergelijkers en diverse vertegenwoordigende partijen uit de sector (Netbeheer Nederland, Energie Nederland, MFF-BAS, etc.). Tevens is gesproken met toezichthouders als de Autoriteit Consument en Markt (hierna ook: ACM), de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur (hierna ook: RDI) en het Staatstoezicht op de Mijnen (hierna ook: SodM), teneinde hun kennis en expertise reeds in een vroeg stadium te betrekken.

Enkele relevante ontwikkelingen voor dit Energiebesluit

Ten eerste is relevant dat gebleken is dat het wetsvoorstel voor de Energiewet enkele (technische) fouten bevat die op een later moment, middels een zogeheten 'nota van wijziging', zullen worden gecorrigeerd. In de context van het Energiebesluit gaat het om:

- In artikel 4.24 Energiewet staat ten onrechte 'bij of krachtens AMvB', terwijl bij soortgelijke artikelen (artikel 2.8 en 2.34 Energiewet) uitwerking volgt op het niveau van de ministeriële regeling. Middels nota van wijziging zal dit in het wetsvoorstel worden aangepast.
- In artikel 6.10 Energiewet staat "*worden regels gesteld*", terwijl het huidige artikel 96 Elektriciteitswet 1998 spreekt over "*kunnen worden gesteld*". Omdat de delegatiegrondslag onder dit artikel 96 nooit is gebruikt en er ook geen actuele noodzaak voor is, zal middels nota van wijziging worden voorgesteld dit aan te passen naar "*kunnen worden gesteld*".

Ten tweede; in de memorie van toelichting op de Energiewet is op verschillende plekken aandacht besteed aan de uitleg die het Europese Hof van Justitie in diverse arresten¹² geeft aan de Elektriciteitsrichtlijn en Gasrichtlijn inzake de bevoegdheidsverdeling tussen de wetgever en de toezichthouder bij het stellen van regels. Inmiddels is duidelijk is geworden dat de ACM een exclusieve verantwoordelijkheid heeft bij (i) het stellen van regels inzake de tariefregulering, (ii) de

¹¹ In dit voorbeeld gaat het om het Besluit vergunning levering gas aan kleinverbruikers, (ii) het Besluit vergunning levering elektriciteit aan kleinverbruikers, (iii) het Besluit leveringszekerheid Gaswet en (iv) het Besluit leveringszekerheid Elektriciteitswet 1998.

¹² Hierbij gaat het met name om HvJ EU 2 december 2020, C-767/19, ECLI:EU:C:2020:984 (Commissie/België) en HvJ EU 2 september 2021, C-718/18, ECLI:EU:C:2021:662 (Commissie/Duitsland). Eerdere uitspraken betreffen : HvJ EU 29 oktober 2009, C-474/08, ECLI:EU:C:2009:681 (Commissie/België) en HvJ EU 11 juni 2020, C-378/19, ECLI:EU:C:2020:462 (Prezident Slovenskej republiky).

toetsing van investeringsplannen en (iii) het opstellen van regels rondom de aansluitaak en transporttaak, bijvoorbeeld de invulling van de geldende aansluittermijnen.

Bij de voorbereiding van dit Energiebesluit is, met in achtneming van de genoemde Europese jurisprudentie, opnieuw gekeken naar de artikelen in de Energiewet die zien op de taken inzake het aansluiten (paragraaf 3.3.3 Energiewet) en de taken inzake het transporteren (paragraaf 3.3.4 Energiewet). Op basis van deze analyse en gesprekken met de ACM is geconcludeerd dat de betreffende artikelen in de Energiewet op detailonderdelen nog niet de juiste verhouding tussen de wetgever en de ACM als nationaal regulerende instantie weerspiegelen. In essentie dient de Energiewet enkel de meest fundamentele elementen rondom het aansluiten en transporteren te bevatten en valt het onder de exclusieve verantwoordelijkheid van de ACM om daar verder invulling aan te geven. Op termijn zullen daarom via 'nota van wijziging' voorstellen voor aanpassing van deze op detailonderdelen het wetsvoorstel Energiewet worden gedaan aan de Tweede Kamer. In dit licht is daarom nu in het Energiebesluit geen uitwerking opgenomen van de delegatiegrondslagen onder artikel 3.38 en artikel 3.46 Energiewet, alsmede voor subonderdelen van artikel 3.40 en artikel 3.47.

Ten derde; er lopen momenteel enkele andere (AMvB-)trajecten die op termijn ook van invloed zijn op dit Energiebesluit. Waar relevant zal het Energiebesluit op een later tijdstip in lijn worden gebracht met deze trajecten. Het gaat om de volgende trajecten:

- Er wordt gewerkt aan een wijziging van het Besluit schadevergoeding net op zee. De beoogde wijziging staat in verband met het toepassen van gelijkstroom-verbindingen voor windparken op zee. Op een later moment zal dit worden toegevoegd aan dit Energiebesluit (artikel 3.87 Energiewet).
- Er loopt een traject voor de wijziging van het Besluit op afstand uitleesbare meetinrichtingen, waarmee de periode waarbinnen de DSB's geschikte meetinrichtingen aanbieden wordt verlengd.¹³ Deze periode is relevant voor artikel 7.25 van de Energiewet en zal, indien nog relevant, op een later moment worden toegevoegd.
- Het wetsvoorstel 'Afbouw van de salderingsregeling voor kleinverbruikers'¹⁴ bevat een delegatiegrondslag voor het stellen van regels over de berekening van de jaarlijkse leveringskosten. Indien dit wetsvoorstel wordt aangenomen in de Eerste Kamer treedt artikel 7.50 Energiewet in werking en wordt deze grondslag daarmee ook voor de Energiewet relevant. Indien uitwerking onder het traject 'Afbouw van de salderingsregeling voor kleinverbruikers' volgt, zal dit op een later moment ook aan de Energiewet worden toegevoegd.
- Artikel 3.117 Energiewet regelt voor de bekostiging van het transmissiesysteem voor elektriciteit op zee dat, mochten deze kosten (deels) niet door subsidie worden afgedekt, de toerekening aan de TSB en DSB's voor elektriciteit plaatsvindt volgens een bij AMvB te bepalen verdeling. Er wordt nog onderzocht hoe deze verdeling kan worden vormgegeven.
- Momenteel ligt het wetsvoorstel 'Wijziging van de Gaswet en Mijnbouwwet in verband met de beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld' in de Tweede Kamer.¹⁵ Dit wetsvoorstel past het huidige artikel 10a Gaswet aan, wat inhoudelijk correspondeert met artikel 3.66 Energiewet. Met het oog op de lopende behandeling en de opgenomen samenloopbepaling met de Energiewet wordt de uitwerking van de delegatiegrondslag onder artikel 3.66 lid 3 thans achterwege gelaten.

In kaart brengen van de gevolgen van het Energiebesluit

In lijn met de 'Aanwijzingen voor de Regelgeving'¹⁶ (zie met name aanwijzing 4.43) dient aandacht te zijn voor de mogelijke gevolgen van wet- en regelgeving. Dit sluit ook aan op het 'Beleidskompas'

¹³ Besluit houdende wijziging van het Besluit op afstand uitleesbare meetinrichtingen ten behoeve van het verlenging van de periode waarbinnen netbeheerders een geschikte meetinrichting ter beschikking stellen. Zie: <https://wetgevingskalender.overheid.nl/Regeling/WGK011971>.

¹⁴ Kamerstukken II 2020/21, 35594, nr. 1, 2 en 3; wetsvoorstel 'Afbouw van de salderingsregeling voor kleinverbruikers'.

¹⁵ Kamerstukken II 2023/24, 36441, nr. 1, 2 en 3; wetsvoorstel 'Wijziging van de Gaswet en Mijnbouwwet in verband met de beëindiging van de gaswinning uit het Groningenveld'.

¹⁶ Circulaire van de Minister-president, 'Aanwijzingen voor de regelgeving', geldend vanaf 1 januari 2018.

van het Kenniscentrum Wetgeving en Juridische zaken (KCWJ) van het ministerie van Justitie en Veiligheid;¹⁷ dit betrof voorheen het 'Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving'.

Belangrijk om te vermelden is dat op het niveau van de Energiewet zelf eerder een ex-ante effectentoetsing heeft plaatsgevonden. Deze toetsing is in de periode 2020-2021 uitgevoerd door Sira Consulting.¹⁸ Een samenvatting van de uitkomsten is opgenomen in hoofdstuk 13 van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel. Omdat in deze eerdere effectentoetsing nog geen rekening gehouden kon worden met de uitwerking van de verschillende AMvB-grondslagen is besloten hier ook voor het Energiebesluit expliciet aandacht aan te geven. Daarvoor is per 2 oktober 2023 gestart met een extern onderzoek (zie tekst box hierna).

Lopend onderzoek - 'Ex-ante effectentoets Energiebesluit (AMvB Energiewet)'

EZK heeft het externe onderzoeksbureau Sira Consulting gevraagd een onderzoek uit te voeren in het kader van de 'Ex-ante effectentoets Energiebesluit (AMvB Energiewet)'. Het doel van de opdracht is om een rapportage op te leveren dat het EZK-projectteam inzage geeft in de (mogelijk) te verwachten effecten van het zogeheten Energiebesluit, de Algemene Maatregel van Bestuur onder het wetsvoorstel voor de Energiewet. Deze effectentoets zal vervolgens in de verdere voorbereiding en besluitvorming worden meegewogen. Gevraagd is om in de opdracht het volgende in kaart te brengen:

1. Effecten qua regeldruk¹⁹, met name voor bedrijven en instellingen, maar waar relevant ook voor burgers;
2. Waar relevant: overige effecten, bijvoorbeeld effecten voor de markt, effecten voor het doenvermogen van burgers, innovatie-effecten, etc.

De verwachting is dat dit onderzoek begin 2024 kan worden afgerond. Voor zover het gaat om de gevolgen voor de overheid (met name 'toezichtlasten') zal EZK zelf met de betrokken instanties spreken.

Bij het in kaart brengen van de gevolgen van dit Energiebesluit zal gebruik gemaakt worden van een referentiealternatief. Als referentiealternatief voor dit Energiebesluit wordt logischerwijs de huidige situatie onder de Gaswet en Elektriciteitswet 1998 gehanteerd. Met het oog op het in kaart brengen van de gevolgen is in deze context relevant dat Ecorys in 2012 een nulmeting heeft opgesteld²⁰, welke in 2021 is geactualiseerd in de genoemde rapportage van Sira Consulting. Deze nulmeting wordt in dit onderzoek opnieuw geactualiseerd.

Vooruitlopend op de uitkomsten van dit onderzoek wordt in hoofdstuk 2 van deze toelichting reeds enige (kwalitatieve) aandacht gegeven aan de mogelijke effecten van het Energiebesluit. Net als in de onderzoeksopzet zal aandacht gegeven worden aan mogelijke effecten qua regeldruk en overige effecten.

2. Overzicht kernonderdelen Energiebesluit; gevolgen

2.1 Introductie

Dit hoofdstuk geeft, aan de hand van de verschillende hoofdstukken of paragrafen in het Energiebesluit, een overzicht van de kernonderdelen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar ruim

¹⁷ Ministerie van Justitie, het 'Beleidskompas', laatste wijziging 1 augustus 2023.

¹⁸ Sira Consulting, 'Bedrijfeffectentoets Energiewet', 17 februari 2021, zie: <https://open.overheid.nl/repository/ronl-0329df7a-793a-476d-976e-8af0c756aa7c/1/pdf/3.%20Sira%20-%20Eindrapportage%20Bedrijfeffectentoets%20Energiewet.pdf>

¹⁹ De regeldruk wordt in kaart gebracht aan de hand van het 'Handboek Meting Regeldrukkosten' van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. In de kern omvat dit "alle kosten die bedrijven en burgers maken om verplichtingen uit wet- en regelgeving correct na te leven en alle voorschriften op te volgen. (...) Het gaat hierbij om kosten die voortvloeien uit informatieverplichtingen en inhoudelijke verplichtingen, waaronder toezicht- gerelateerde verplichtingen". Ook kosten die voortvloeien uit de implementatie van Europese regelgeving horen hierbij.

²⁰ Ecorys & Van Zutphen Economisch Advies (2012). Nulmeting regeldrukkosten Elektriciteitswet 1998 en Gaswet.

twintig subonderdelen, die één voor één worden besproken. In de toelichting wordt telkens aangegeven in welke mate de voorschriften de overzetting vormen vanuit het regime onder de huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998, of dat dit nieuw beleid is. Daarnaast gaat de toelichting in op de vraag of voorschriften hun oorsprong vinden in (nieuwe) Europese wet- en regelgeving of dat het vooral gaat om nationaal beleid (of een combinatie van deze twee).

2.2 Energiemarkten (hoofdstuk 2 Energiebesluit)

Hoofdstuk 2 van de Energiewet omvat alle voorschriften die gelden voor de verschillende marktactiviteiten die worden uitgevoerd. Hierbij moet gedacht worden aan activiteiten zoals leveren, aggregeren, meten en balanceren. In §3.2 van de memorie van toelichting op de Energiewet is reeds toegelicht dat, net zoals in de Gaswet en Elektriciteitswet 1998, dit hoofdstuk zowel een grote component Europese regelgeving omvat als veel nationaal beleid gericht op het beschermen van eindafnemers. Voor zowel de Europese als de nationale dimensie geldt dat de Energiewet nieuwe elementen toevoegt aan het bestaande kader van de Gaswet en Elektriciteitswet 1998. Het Energiebesluit bevat nadere regels die betrekking hebben op een aantal specifieke marktactiviteiten, ook hierin is zowel een sterke Europese als nationale component zichtbaar. In het Energiebesluit komen de volgende drie onderdelen aan bod:

- 1. Contractuele verhoudingen (levering en aggregatie);
- 2. Vergunningsregime leveranciers (vergunningseisen, procedureregels);
- 3. Overige bepalingen (vergelijkingsinstrument).

1. Contractuele verhoudingen (levering en aggregatie)

Artikel 2.6 van de Energiewet bepaalt dat er leveringsovereenkomst of een leveringsovereenkomst inzake peer-to-peer-handel ten grondslag moet liggen aan de relatie tussen de leverancier en zijn eindafnemer. Hier is een parallel te trekken met artikel 2.32 Energiewet, die ziet op de aggregatieovereenkomst. Het Energiebesluit legt de diverse voorschriften vast waar deze overeenkomsten aan moeten voldoen, bijvoorbeeld qua inhoud van de overeenkomst en de manier van wijziging en opzegging van de overeenkomsten. De leveringsovereenkomst inzake peer-to-peer-handel en de aggregatieovereenkomst zijn nieuwe type overeenkomsten die samenhangen met de Elektriciteitsrichtlijn; de huidige Elektriciteitswet 1998 kent dit type overeenkomsten niet.

Herimplementatie EU voorschriften; overzetting huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998

De voorschriften uit het Energiebesluit vormen voor een groot gedeelte de overzetting van hetgeen thans reeds is vastgelegd onder de Gaswet en Elektriciteitswet 1998. Deze huidige voorschriften zijn gebaseerd op de Gasrichtlijn en de 'oude' Elektriciteitsrichtlijn 2009/72²¹. Voor beide richtlijnen geldt dat in Bijlage I de 'voorschriften inzake consumentenbescherming' zijn vastgelegd. Deze bijlage bepaalt bijvoorbeeld welke elementen in het contract dienen te zijn opgenomen (identiteit leverancier, de geleverde dienst, de vergoeding, etc.). De uitwerking van deze voorschriften is destijds via de Gaswet (artikel 52b) en Elektriciteitswet 1998 (artikel 95m) neergelegd in de Regeling afnemers en monitoring Elektriciteitswet 1998 en Gaswet (zie met name artikel 2, 4 en 5); deze fungeert ook als basis voor dit Energiebesluit. Het Energiebesluit bevat ook voorschriften inzake de informatie over energiebronnen die leveranciers bij levering van energie uit hernieuwbare bronnen moeten verstrekken. Ook dit is gebaseerd op de huidige Elektriciteitswet 1998 (artikel 95k).

Nieuwe elementen; implementatie Elektriciteitsrichtlijn

In de Elektriciteitsrichtlijn zijn opnieuw voorschriften opgenomen, namelijk in artikel 10 en in Bijlage I ('minimumvereisten voor facturering en factureringsinformatie'). Deze voorschriften komen voor een heel groot deel overeen met de 'oude' Elektriciteitsrichtlijn 2009/72 en ook met de Gasrichtlijn. Nieuwe elementen uit de Elektriciteitsrichtlijn zijn overgenomen in het Energiebesluit, waarbij er voor gekozen is om (waar mogelijk) het regime voor gas gelijk te trekken. Nieuwe elementen in het Energiebesluit betreffen:

²¹ Richtlijn 2009/72/EG van het Europees parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot intrekking van Richtlijn 2003/54/EG.

- Scope – Naast de reguliere leveringsovereenkomst, gaan deze voorschriften nu ook gelden voor de leveringsovereenkomst inzake peer-to-peer-handel en de aggregatieovereenkomst.
- Inhoud leveringsovereenkomst – Deze voorschriften komen grotendeels overeen met de Regeling afnemers en monitoring Elektriciteitswet 1998 en Gaswet. Nieuw zijn de voorschriften inzake informatie over voorwaarden die verbonden zijn aan aanbiedingen en de maximale waarborgsom.
- Voorschriften voor wijziging van tarieven en voorwaarden – De Regeling afnemers en monitoring Elektriciteitswet 1998 en Gaswet bevat hier reeds voorschriften over. Nieuw in het Energiebesluit is de aanscherping dat leveranciers hun eindafnemers ‘rechtstreeks in kennis’ moeten stellen van wijzigingen (in plaats van ‘op toereikende wijze’).
- Voorschriften aggregatieovereenkomsten – Dit type overeenkomsten zijn nieuw ten opzichte van de Elektriciteitswet 1998 en hangen samen met de implementatie van de Elektriciteitsrichtlijn.
- Registratieplicht type eindafnemer – Bepaalde rechten in de Elektriciteitsrichtlijn zijn gekoppeld aan het zijn van ‘huishoudelijke eindafnemer’ of ‘micro-onderneming’. Deze zijn ook vastgelegd in de Energiewet. Het Energiebesluit regelt nu dat dit bij het aangaan van de overeenkomst door de eindafnemer wordt aangegeven. Onder de Gaswet en Elektriciteitswet 1998 werd dit niet als zodanig geregistreerd.

2. Vergunningsregime leveranciers

Ter bescherming van eindafnemers bepaalt de Energiewet in artikel 2.17 dat leveranciers voor de levering aan eindafnemers met een kleine aansluiting een vergunning moeten hebben en koppelt vervolgens allerlei voorschriften aan deze vergunning (zie paragraaf 2.2.4 en 2.2.5 van de Energiewet). De Gaswet en Elektriciteitswet 1998 kennen dit vergunningsregime ook reeds en de Energiewet verbreedt dit (ook voor peer-to-peer-handel) en scherpt dit regime verder aan. Zoals toegelicht in de Kamerbrief²² betrof dit de juridische verankering van al eerder ingezet beleid en toezeggingen aan het parlement ter versterking van de positie van de consument. Belangrijke wijzigingen in de Energiewet betreffen (i) het opnemen van grondslagen voor aanscherping van vergunningseisen, (ii) toepassing van de Wet Bibob op de vergunningverlening aan leveranciers, en (iii) de mogelijkheid van intrekking van de vergunning bij overtreding van regels over oneerlijke handelspraktijken in het Burgerlijk Wetboek. Het Energiebesluit bevat de concrete uitwerking van de (aangescherpte) eisen die aan de vergunning worden gesteld (artikel 2.18 Energiewet) en het regime dat geldt rondom het intrekken van de leveranciersvergunning, bijvoorbeeld als gevolg van een faillissement (artikel 2.24 Energiewet, dit in combinatie met artikel 2.19 en 2.20 Energiewet).

De Europese wet- en regelgeving bevatten geen specifieke voorschriften over het hanteren en toepassen van vergunningen voor levering van elektriciteit of gas. Het vergunningsregime zoals dat bestaat onder de Gaswet en Elektriciteitswet 1998 en onder de Energiewet is daarmee een nationale aangelegenheid.

Overzetting huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998

Ten aanzien van de eisen aan de vergunning neemt het Energiebesluit over wat er nu reeds is voorgeschreven op grond van het Besluit vergunning levering elektriciteit aan kleinverbruikers en het Besluit vergunning levering gas aan kleinverbruikers. Dit betreft dan met name de voorschriften inzake de benodigde organisatorische, financiële en technische kwaliteiten (lid 1), balanceringsverantwoordelijkheid (lid 1 sub c) en de redelijkheid van voorwaarden (lid 1 sub g). Voor wat betreft het intrekken van de leveranciersvergunning wordt voortgebouwd op de bestaande procedures zoals deze thans geregeld zijn in het Besluit Leveringszekerheid Elektriciteitswet 1998 (artikel 2) en het Besluit Leveringszekerheid Gaswet (artikel 3). *[PM: zoals toegelicht in de leeswijzer bij deze toelichting werkt EZK momenteel nog aan wetstechnische onderdelen van deze procedure; dit onderdeel wordt later aan de consultatie toegevoegd.]*

Aanvulling per 14 december 2023: voor de nog ontbrekende onderdelen (‘PM’) bij de artikelen 2.19/2.24 en 3.79 is een aanvulling aan de consultatie toegevoegd. De toegevoegde artikelteksten,

²² Zie voetnoot 3.

toelichting en vier specifieke vragen aan stakeholders zijn te vinden via:

<https://internetconsultatie.nl/energiebesluitfaillissement/b1>

Nieuwe elementen; nationaal beleid

Zoals gezegd beoogt de Energiewet, naast de verbreding naar peer-to-peer-handel, de vergunningseisen voor leveranciers aan te scherpen ter bescherming van de consument. Concreet gaat het in het Energiebesluit (artikel 2.18.2 Artikel 1) om de volgende elementen:

- Eisen aan de financiële positie en inkoopstrategie – Waar de huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 enkel vereisen dat een vergunning-aanvrager moet aantonen dat hij beschikt over (onder andere) de benodigde financiële kwaliteiten voor een goede uitvoering van zijn taak, maakt het Energiebesluit dit veel duidelijker en worden de eisen aangescherpt. Het Energiebesluit (lid 1 sub b) vereist nu dat een leverancier beschikt over (i) een solide financiële positie en (ii) een gedegen inkoopstrategie. Op grond van de Energiewet (artikel 2.18 lid 1) geldt daarbij dat deze voorschriften niet alleen gelden bij de aanvraag van een vergunning, maar ook gedurende de looptijd van de vergunning.
- Onafhankelijke risicomanager – Een nieuw voorschrift in het Energiebesluit betreft de eis van voldoende deskundigheid. In het Energiebesluit is dit vertaald naar de inzet van een risicomanager door de leverancier. Deze risicomanager is verantwoordelijk voor de beheersing van de risico's voor de financiële positie en moet onafhankelijk opereren. De huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 kennen dergelijke voorschriften niet.

Ten tweede is relevant dat het Energiebesluit nu ook voorschriften bevat voor de situatie waarin de vergunning door de vergunninghouder wordt overgedragen aan een andere (rechts-)persoon. De Energiewet legt vast dat dit enkel kan na toestemming van de ACM (artikel 2.21). Onder het regime van de huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 bestaan daar geen regels voor, terwijl dit in praktijk wel voorkomt. In de kern regelt het Energiebesluit de wijze waarop de ACM in staat wordt gesteld om in een dergelijke situatie te beoordelen of ook de nieuwe vergunninghouder in staat is om aan de geldende eisen van de vergunning te voldoen.

~~[PM: zoals toegelicht in de leeswijzer bij deze toelichting werkt EZK momenteel nog aan wetstechnische onderdelen van deze procedure; dit onderdeel wordt later aan de consultatie toegevoegd.]~~

Aanvulling per 14 december 2023: voor de nog ontbrekende onderdelen ('PM') bij de artikelen 2.19/2.24 en 3.79 is een aanvulling aan de consultatie toegevoegd. De toegevoegde artikelteksten, toelichting en vier specifieke vragen aan stakeholders zijn te vinden via:

<https://internetconsultatie.nl/energiebesluitfaillissement/b1>

3. Overige bepalingen (vergelijkingsinstrument)

Artikel 2.66 Energiewet legt vast dat huishoudelijke eindafnemers en micro-ondernemingen toegang hebben tot tenminste één vergelijkingsinstrument dat voldoet aan een set specifieke vereisten. Dit komt voort uit een nieuwe bepaling in de Elektriciteitsrichtlijn. Omdat er in Nederland reeds jarenlang verschillende commerciële partijen vergelijkbare vergelijkingsdiensten aanbieden, kiest de Energiewet niet voor de ontwikkeling van één 'centraal' vergelijkingsinstrument maar voor de mogelijkheid dat aanbieders een certificaat kunnen aanvragen bij de ACM. Gecertificeerde prijsvergelijkers dienen dan te voldoen aan de eisen uit het Energiebesluit, die gebaseerd zijn op de Elektriciteitsrichtlijn.

Nieuwe elementen; implementatie Elektriciteitsrichtlijn

De huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 kennen geen voorschriften voor vergelijkingsinstrumenten. De uitwerking hiervan komt enkel voort vanuit de implementatie van de Elektriciteitsrichtlijn.

Waar de Energiewet in artikel 2.66 het generieke kader biedt, bevat het Energiebesluit primair de voorwaarden waar een gecertificeerde aanbieder aan dient te voldoen. Deze voorwaarden komen overeen met de eisen die de Elektriciteitsrichtlijn stelt, bijvoorbeeld ten aanzien van de kosteloze toegang, het onafhankelijk opereren en transparantie over eigendom, financieringsmodel en de manier van vergelijken. Relevant is dat op grond van de Telecommunicatiewet (artikel 7.3) bij de ACM reeds een vergelijkbare certificeringssystematiek bestaat voor 'internettoegangsdiensten' en voor 'het publiek beschikbare interpersoonlijke communicatiediensten'. De voorwaarden in de Telecommunicatiewet zijn gebaseerd op de Europese Telecomcode; op dit vlak komen de Telecomcode en de Elektriciteitsrichtlijn grotendeels overeen.

Ex-ante inschatting van mogelijke effecten Energiebesluit

De volgende tabel vat samen welke effecten vooraf verwacht worden, zowel op het vlak van regeldruk als de overige effecten.

Energiebesluit	I.v.m. lopend effectenonderzoek: voorlopige inschatting
<p>1. Contractuele verhoudingen (levering en aggregatie)</p>	<p>Regeldrukeffecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ De meeste voorschriften in het Energiebesluit komen voort uit (regelingen onder) de Gaswet en Elektriciteitswet 1998. Deze zijn op hun beurt weer gebaseerd op de Gasrichtlijn en de 'oude' Elektriciteitsrichtlijn 2009/72. De nieuwe elementen in het Energiebesluit zijn gebaseerd op de Elektriciteitsrichtlijn. Deze nieuwe verplichtingen hebben effect hebben op de bedrijfsvoering van betrokken partijen. Eerder is aangegeven dat met name de registratieplicht hinderlijk kan uitpakken omdat het zijn van een 'huishoudelijke eindafnemer' of 'micro-onderneming' niet statisch is, maar door de bijbehorende Europese definities snel kan veranderen. Een bewuste keuze is daarom gedaan om de registratie enkel te doen bij de start van het contract, om zo ook de administratieve belasting voor partijen te beperken. <p>Overige effecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ De verwachting is dat de verschillende voorschriften een positieve bijdrage leveren aan de contractuele positie van eindafnemers. Zeker nu nieuwe markten contractvormen hun intrede doen, helpen deze voorschriften om de contracten kwalitatief goed, begrijpelijk en transparant te houden.
<p>2. Vergunningsregime leveranciers</p>	<p>Aanvulling per 14 december 2023: voor de nog ontbrekende onderdelen ('PM') bij de artikelen 2.19/2.24 en 3.79 is een aanvulling aan de consultatie toegevoegd. De toegevoegde artikelteksten, toelichting en vier specifieke vragen aan stakeholders zijn te vinden via: https://internetconsultatie.nl/energiebesluitfaillissement/b1</p> <p>Regeldrukeffecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Vergunningseisen: De verplichtingen inzake het vergunningsregime betreffen nationaal beleid om de consument te beschermen. De aangescherpte eisen voor de vergunning zullen daarom zeker een verhoging van de regeldruk betekenen. <i>NB: De kwantitatieve omvang van deze stijging is onderdeel van het lopende onderzoek.</i> ➤ Faillissementsregime: <i>PM; zoals toegelicht in de leeswijzer bij deze toelichting werkt EZK momenteel nog aan wetstechnische onderdelen van deze procedure; dit onderdeel wordt later aan de consultatie toegevoegd.</i> <p>Overige effecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Doel van de extra vergunningseisen is in de kern het inperken van het risico dat de belangen van eindafnemers geschaad worden, bijvoorbeeld door risicovolgedrag van een leverancier of door een optredend faillissement. De voorschriften zijn er op gericht dat vergunninghouders professionele partijen zijn die de financiële belangen van hun bedrijf en hun klanten goed op orde hebben.

Energiebesluit	I.v.m. lopend effectenonderzoek: voorlopige inschatting
	<p>Gelet op de praktijk in de afgelopen jaren is niet uit te sluiten dat faillissementen optreden, maar middels deze regulering kunnen risico's wel worden verkleind.</p> <p>➤ Faillissementsregime: PM; zoals toegelicht in de leeswijzer bij deze toelichting werkt EZK momenteel nog aan wetstechnische onderdelen van deze procedure; dit onderdeel wordt later aan de consultatie toegevoegd.</p>
<p>3. Overige bepalingen (vergelijkingsinstrument)</p>	<p>Regeldrukeffecten</p> <p>➤ De introductie van het vergelijkingsinstrument is een verplichting voor lidstaten die voortkomt uit de Elektricitetsrichtlijn. In dit kader kan worden opgemerkt dat er voor gekozen is dat het aanvragen van een certificering een vrijwillige keuze is, dit is niet verplicht voor bestaande aanbieders.</p> <p>Overige effecten</p> <p>➤ Indien een marktpartij een certificering aanvraagt en gaat voldoen aan de gestelde voorwaarden, zal er sprake zijn van verbetering qua aanbod van vergelijkingsdiensten. Echter, het is onzeker hoe groot dit effect is. Bestaande commerciële aanbieders dekken de in de Elektricitetsrichtlijn beoogde dienst immers reeds voor een groot deel af. Hierbij speelt ook mee dat de ACM reeds jarenlang aandacht besteed aan de prestaties van prijsvergelijkers en dat blijkt dat zich in de loop der jaren ook een kwalitatief goede staande praktijk heeft ontwikkeld.²³</p>

2.3 Beheer van systemen (hoofdstuk 3 Energiebesluit)

Het beheer van gas- en elektriciteitssystemen wordt geregeld in het derde hoofdstuk van de Energiewet en omvat een breed scala aan voorschriften. Deze variatie komt ook terug in hoofdstuk 3 van het Energiebesluit, waarbij onderscheid is gemaakt naar drie hoofdthema's: (1) de aanwijzing en inrichting van systeembeheerders, (2) de taken van transmissiesysteembeheerders en distributiesysteembeheerders en (3) de verplichtingen van systeembeheerders. Dit onderscheid wordt in deze paragraaf ook gevolgd.

2.3.1 Aanwijzing en inrichting systeembeheerders

De Energiewet legt in afdeling 3.1 voorschriften neer die zien op de aanwijzing, certificering en erkenning van systeembeheerders, zodat ook duidelijk is welke partijen hieronder vallen. Vervolgens stelt afdeling 3.2 Energiewet (1) inrichtingseisen en voorwaarden aan de TSB's en DSB's en (2) diverse voorwaarden aan de infrastructuurgroep. Het Energiebesluit omvat de nadere uitwerking van enkele delegatiegrondslagen in de Energiewet die hier op zien, namelijk:

- 4. Aanwijzen, certificeren en erkennen van systeembeheerders
- 5. Bescherming vitale processen
- 6. Voorwaarden extra activiteiten en handelingen infrastructuurbedrijf

4. Intrekken aanwijzing, certificering en erkenning van systeembeheerders

De Energiewet bevat in artikel 3.2 tot en met 3.7 voorschriften over de aanwijzing, certificering en erkenning van systeembeheerders. Op grond van artikel 3.8 lid 3 sub a Energiewet bevat het Energiebesluit nadere regels over het intrekken van een aanwijzing, certificering of erkenning.

(Her-)implementatie EU voorschriften; overzetting Gaswet en Elektricitetswet 1998

De bepalingen uit artikel 3.2 tot en met 3.7 Energiewet vormen voor een groot deel de (her)implementatie van voorschriften uit de Gasrichtlijn en de Elektricitetsrichtlijn. Deze artikelen

²³ De (rechtsvoorganger van de) ACM heeft jarenlang onderzoek gedaan naar de kwaliteit van prijsvergelijkers. Voor de periode 2005 tot en met 2011 zijn online verschillende rapportages beschikbaar. In de jaren daarna besteedt de ACM regelmatig aandacht aan de rol van de prijsvergelijkers, bijvoorbeeld in de periodieke Energierapporten.

zijn, ter eerdere implementatie van de Gasrichtlijn en 'oude' Elektriciteitsrichtlijn 2009/72, ook reeds onderdeel van de huidige Gaswet en de Elektriciteitswet 1998. De Gaswet en de Elektriciteitswet 1998 hanteren weliswaar iets andere termen, maar bevatten nu reeds de mogelijkheid om certificeringen en ontheffingen in te trekken. Waar de Gaswet (artikel 2 en 2a) en de Elektriciteitswet 1998 (artikel 10 en 15) deze bevoegdheid voor de ACM generiek vastleggen, werkt het Energiebesluit de voorwaarden waaronder dit kan verder uit.

5. Bescherming vitale processen

De verstoring van vitale infrastructuur geldt als een van de dominante risico's voor de nationale veiligheid. Omdat ook de systemen in de zin van de Energiewet deel van de vitale infrastructuur (kunnen) uitmaken, bevat de Energiewet via artikel 3.18 specifieke voorschriften voor de bescherming van vitale processen. In de kern draait het om het kunnen stellen van scherpe randvoorwaarden aan partijen die deelnemen aan aanbestedingen die door transmissie- en distributiesysteembeheerders worden uitgezet. In aanvulling op de Aanbestedingswet bevat de Aanbestedingswet Defensie en Veiligheid hier specifiekere mogelijkheden voor. Via artikel 3.18 en het onderliggende Energiebesluit wordt een rubricering van gegevens en processen gemaakt, die vervolgens onder een geheimhoudingsplicht worden gebracht. Dit vormt dan de basis voor verdere toepassing van de Aanbestedingswet Defensie en Veiligheid. Bij de uitwerking in het Energiebesluit is gekeken naar een soortgelijke aanpak onder de Kernenergiewet. Zie voor meer details de artikelsgewijze toelichting.

De Europese wet- en regelgeving voor elektriciteit en gas bevatten geen specifieke voorschriften over deze vorm van bescherming van de vitale infrastructuur; daarmee is dit een nationale aangelegenheid.

Nieuwe elementen; uitvoering nationaal beleid

De huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 bevatten momenteel geen voorschriften die de vitale infrastructuur beschermen op de manier die artikel 3.18 nu vastgelegd. Concreet regelt het Energiebesluit het volgende:

- Rubriceren van gegevens, hulpmiddelen en materialen – Waar de Energiewet nog spreekt over 'gegevens, hulpmiddelen en materialen' maakt het Energiebesluit concreter wat er binnen het toepassingsbereik valt. Kort gezegd gaat het om de instandhouding, beveiliging, besturing, bewaking en bediening van de transmissie- en distributiesystemen. Belangrijk hierin is om relevante vitale onderdelen te kunnen onderscheiden, zonder de generieke aanbestedingsregels zomaar buiten werking te stellen.
- Opleggen geheimhouding – Vervolgens verplicht het Energiebesluit tot het nemen van maatregelen om de geheimhouding ten aanzien van de gegevens, hulpmiddelen en materialen te verzekeren. Hierbij wordt tevens geregeld dat de Minister wordt ingelicht ingeval van ernstige inbreuken op deze geheimhouding en/of spionage.

6. Voorwaarden extra activiteiten en handelingen infrastructuurbedrijf

De Energiewet stelt in artikel 3.19 tot en met 3.22 specifieke eisen aan infrastructuurbedrijven. Infrastructuurbedrijven dienen zich te beperken tot de Energiewet opgenomen, limitatieve lijst van toegestane handelingen en activiteiten. Minderheidsdeelnames in en *joint ventures* van bedrijven mag eveneens alleen zo lang de activiteiten van die bedrijven is beperkt tot de in deze lijst opgenomen handelingen en activiteiten. De Minister kan op grond van artikel 3.20 Energiewet een infrastructuurbedrijf toestaan een handeling te nemen of activiteit te ontplooiën die niet is opgenomen in deze limitatieve lijst. Van deze mogelijkheid wordt in dit voorstel geen gebruik gemaakt. Hierover zijn geen voorschriften opgenomen.

Bovenop deze generieke ontheffingsgrond, is in artikel 3.21, vijfde lid van de Energiewet een mogelijkheid opgenomen voor het verlenen van een specifieke ontheffing, om een infrastructuurbedrijf toe te staan een productie-installatie voor waterstofgas, hernieuwbaar gas of andere gasvormige stoffen van hernieuwbare bron aan te leggen, te onderhouden, te beheren en ter beschikking te stellen aan een derde partij. Hier gelden twee bijzondere voorwaarden voor, die in

nadere regels van dit besluit zijn uitgewerkt. *NB: let op de vraag die hierover in de 'leeswijzer' is gesteld.*

Dit betreft een nationale aangelegenheid, de Europese wet- en regelgeving bevat geen specifieke voorschriften inzake de handelingen en activiteiten van infrastructuurbedrijven.

Nieuwe elementen; uitvoering nationaal beleid

In het algemeen geldt dat artikel 3.21 nieuw beleid vormt ten opzichte van de huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998. Concreet regelt het Energiebesluit het volgende:

- Eisen bewijsvoering – Het Energiebesluit schrijft voor wat een infrastructuurbedrijf dient aan te tonen om in aanmerking te komen voor een tijdelijke ontheffing. Dit betreft in feite het aantonen dat (i) de productiefaciliteit zonder deelname van het infrastructuurbedrijf niet van de grond komt en (ii) er een wezenlijke bijdrage wordt geleverd aan de energietransitie (reductie CO₂-uitstoot of het verhogen aandeel hernieuwbare energie uit hernieuwbare bron).
- Periode ontheffing – Het Energiebesluit bepaalt de periode op maximaal 15 jaar.

Ex-ante inschatting van mogelijke effecten Energiebesluit

De volgende tabel vat samen welke effecten vooraf verwacht worden, zowel op het vlak van regeldruk als de overige effecten.

Energiebesluit	I.v.m. lopend effectenonderzoek: voorlopige inschatting
4. Intrekken aanwijzing, certificering en erkenning van systeembeheerders	<p>Regeldrukeffecten en overige effecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ De voorschriften betreffen de overzetting van bestaande regels uit de Gaswet en de Elektriciteitswet 1998 en genereren daarmee geen extra regeldruk of overige effecten.
5. Bescherming vitale processen	<p>Regeldrukeffecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ De voorschriften inzake de bescherming van de vitale infrastructuur verplicht betrokken partijen (TSB's en DSB's) om de geheimhouding ten aanzien van de bepaalde gegevens, hulpmiddelen en materialen te verzekeren. Dit genereert extra regeldruk voor deze partijen. <i>NB: onduidelijk is nog hoe groot dit effect is voor deze partijen, dit is onderdeel van het eerdere genoemde lopende onderzoek.</i> <p>Overige effecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ De toepassing van de Aanbestedingswet Defensie en Veiligheid kan er toe leiden dat er marktspelers worden uitgesloten van specifieke aanbestedingen. Effect hiervan kan zijn dat er minder aanbieders van goederen of diensten zijn, wat een prijsverhogend effect heeft op de aanleg en/of het beheer van de transmissie- en distributiesystemen (en daarmee op de systeemtarieven). Dit effect hangt sterk samen met (onzekere) geopolitieke ontwikkelingen. ➤ In algemene zin mag verder verwacht worden dat door het uitsluiten van bepaalde marktspelers de risico's voor de bescherming van de vitale infrastructuur verkleind worden, wat de nationale veiligheid uiteindelijk versterkt.
6. Voorwaarden ontheffing infrastructuurbedrijf	<p>Regeldrukeffecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Voor artikel 3.21 geldt dat dit nieuwe voorschriften zijn, waarin ook duidelijkheid wordt verschaft over de positie van het infrastructuurbedrijf. Het verlenen van een tijdelijke ontheffing is slechts mogelijk in specifieke situaties, waardoor het aantal ontheffingsaanvragen naar verwachting zeer beperkt zal zijn. Op grond hiervan wordt verwacht dat ook het effect op de regeldruk beperkt is. <p>Overige effecten</p>

Energiebesluit	I.v.m. lopend effectenonderzoek: voorlopige inschatting
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ De ontheffingsmogelijkheid beoogt ruimte te bieden aan infrastructuurbedrijven in situaties die wel relevant zijn voor de energietransitie, maar waar marktpartijen niet direct instappen. Deze betrokkenheid kan vervolgens positieve maatschappelijke effecten generen zonder dat sprake is van ongewenste marktverstoring.

2.3.2 Taken transmissiesysteembeheerder en distributiesysteembeheerder

De omvangrijke afdeling 3.4 Energiewet legt alle taken vast die de TSB's en DSB's dienen uit te voeren. Voor een aantal van deze taken bevat het Energiebesluit nadere regels, namelijk:

- 7. Vrijstellingen en ontheffingen enkelvoudige storingsreserve transmissiesysteem elektriciteit
- 8. Verplaatsen en verkabelen delen elektriciteitssysteem
- 9. Investeringsplannen
- 10. Aansluiten en transporteren
- 11. Bijzondere taken TSB voor gas

Artikel 3.25 van de Energiewet legt de taken vast die de TSB's en DSB's hebben ten aanzien van het beheren, onderhouden en ontwikkelen van hun systemen. Dit artikel bevat een mogelijkheid om hierover nadere regels te stellen. Hiervan wordt op dit moment nog geen gebruik gemaakt. De beheer- en ontwikkeltaak linkt direct aan de taken die in de Elektriciteitsrichtlijn en Gasrichtlijn aan de TSB's en DSB's worden opgedragen. Alles wat ook nu reeds onder de Gaswet en Elektriciteitswet 1998 bij de beheertaak hoort valt hieronder. Mede gelet op het doel van een toekomstgericht wettelijk kader is er echter voor gekozen om geen nadere detaillering van de generieke beheer- en ontwikkeltaak meer op te nemen. In de toelichting bij de wet is opgemerkt dat deze taak breed dient te worden opgevat en dat alle werkzaamheden die een systeembeheerder in redelijkheid dient te verrichten in het kader van het beheer, het onderhoud en de ontwikkeling van zijn systeem hieronder vallen. Als voorbeeld van werkzaamheden die evident onder de beheertaak vallen is genoemd de bescherming van het systeem tegen invloeden van buitenaf. Daarnaast moet bijvoorbeeld ook worden gedacht aan het beheren en onderhouden en zo nodig verwijderen van in onbruik geraakte onderdelen van het transmissie- of distributiesysteem, waar de systeembeheerder als eigenaar verantwoordelijk voor is. Dit omvat ook aansluitingen, die onderdeel vormen van het transmissie- of distributiesysteem (zie ook het begrip 'aansluiting'). Voorts kan worden genoemd het voorzien in voldoende grensoverschrijdende capaciteit of het aanleggen en onderhouden van systeemkoppelingen. Ook dit zijn werkzaamheden die evident onder de beheer- en ontwikkeltaak vallen omdat ze nodig zijn voor het waarborgen van een betrouwbaar en doelmatig systeem, inachtneming van de belangen van het milieu of veiligheid, de transitie naar een duurzaam energiesysteem of de werking van de Europese interne markt.

7. Vrijstellingen en ontheffingen enkelvoudige storingsreserve transmissiesysteem elektriciteit

Artikel 3.26 Energiewet bevat voor de transmissiesysteembeheerder voor elektriciteit voorschriften ten aanzien van de enkelvoudige storingsreserve; dit is ook bekend als 'n-1'. Zoals aangegeven in de memorie van toelichting in de Energiewet vormt artikel 3.26 de beleidsneutrale omzetting vanuit de Elektriciteitswet 1998 (artikel 16); hierbij speelt implementatie van Europese regelgeving geen rol. Daarnaast bevat artikel 3.26, ter uitvoering van Verordening 2017/1938, ook een verplichting voor de transmissiesysteembeheerder voor gas.

Overzetting huidige Elektriciteitswet 1998

Het Energiebesluit bevat de nadere regels inzake (i) de vrijstellingen van de wettelijke norm en (ii) de verlening, wijziging en intrekking van een ontheffing voor een bepaald onderdeel van het systeem. Deze regels zijn overgezet vanuit paragraaf 4a (Vrijstellingen uitvalsituaties) en paragraaf 4b (ontheffingen uitvalsituaties) in het Besluit investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas dat gebaseerd is op artikel 16 van de Elektriciteitswet 1998. Met de overzetting zijn termen en begrippen geactualiseerd, maar verder is geen beleidswijziging beoogd. Verdere uitleg is te vinden in de artikelsgewijze toelichting bij het Energiebesluit.

8. Verplaatsen en verkabelen delen elektriciteitssysteem

In bepaalde situaties zijn de TSB en DSB's verplicht om het bovengronds gedeelte van een transmissiesysteem of distributiesysteem voor elektriciteit te verplaatsen of te vervangen door een ondergronds deel. Dit wordt geregeld in artikel 3.27 Energiewet en dit betreft de (grotendeels) beleidsneutrale omzetting van hetgeen thans in artikel 22a van de Elektriciteitswet 1998 is vastgelegd. Implementatie van Europese regelgeving speelt in deze situatie geen rol.

Overzetting huidige Elektriciteitswet 1998

Het Energiebesluit bevat de nadere regels inzake het verplaatsen en verkabelen van deze bovengrondse delen van het elektriciteitssysteem. Hierbij is overgenomen wat thans reeds geregeld is in het Besluit verplaatsen en verkabelen hoogspanningsverbindingen. Daarnaast bevat het Energiebesluit op dit punt enkele onderdelen die thans op het niveau van de Elektriciteitswet 1998 (artikel 22a lid 1 en 2) zijn opgenomen. De formulering van de artikelen in het Energiebesluit is geactualiseerd, maar er is verder geen beleidswijziging beoogd.

9. Investeringsplannen TSB's en DSB's

De Energiewet verplicht de TSB's en DSB's tot het periodiek opstellen van een investeringsplan (artikel 3.34) en schrijft voor op welke wijze deze moet worden geconsulteerd en getoetst (artikel 3.35). Op grond van artikel 3.36 worden in het Energiebesluit nog nadere regels gesteld aan deze investeringsplannen. Over de taak om periodiek een investeringsplan op te stellen, is in de memorie van toelichting bij de Energiewet reeds aangegeven dat dit gedeeltelijk een implementatie van de Elektriciteitsrichtlijn en de Gasrichtlijn betreft. Echter, het regelgevende kader in de huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 is op diverse punten uitgebreider en verstrekkender dan de Europese richtlijnen strikt genomen vereisen.

(Her)implementatie EU voorschriften; overzetting Gaswet en Elektriciteitswet 1998

In het Energiebesluit zijn op een beleidsneutrale wijze de huidige voorschriften uit het Besluit investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas (§2.1 investeringsplan) overgenomen. Deze AMvB is gebaseerd op zowel de Gaswet (artikel 7a) als de Elektriciteitswet 1998 (artikel 21) en is ontstaan ter implementatie van de Gasrichtlijn en de 'oude' Elektriciteitsrichtlijn 2009/72. De elementen die in het Energiebesluit worden overgenomen zien op (i) de inhoud van de investeringsplannen, (ii) de consultatie en toetsing van de investeringsplannen en (iii) geldende termijnen.

Nieuwe elementen; uitvoering nationaal beleid

Een nieuw onderdeel op het niveau van de Energiewet betrof de verplichting aan de TSB's en DSB's om in de investeringsplannen ten minste een beschrijving en onderbouwing op te nemen van de uitvoering van de investeringen, waaronder de volgorde van uitvoering van de noodzakelijke uitbreidingsinvesteringen (artikel 3.34 lid 2 sub c). Op grond van artikel 3.36 Energiewet geeft het Energiebesluit nu een nadere invulling aan de wijze waarop de volgorde van de uitvoering van de noodzakelijke uitbreidingsinvesteringen wordt bepaald. Concreet regelt het Energiebesluit:

- Toekenning prioritering – Het Energiebesluit verplicht de TSB's en DSB's investeringen een hogere prioriteit toe te kennen "naar de mate waarin deze investeringen een bijdrage leveren aan de transitie naar een duurzame energievoorziening volgens bij ministeriele regeling vast te stellen aanwijzingen voor prioritering van noodzakelijke uitbreidingsinvesteringen". Hiermee wordt een link gelegd tussen de uitvoering van investeringen en het bredere maatschappelijke belang van een duurzame energievoorziening.

10. Aansluiten en transporteren

De Energiewet bevat voorschriften inzake het aansluiten (paragraaf 3.3.3 Energiewet) en het transporteren (paragraaf 3.3.4 Energiewet). In lijn met Europese jurisprudentie²⁴ moet hierbij rekenschap gegeven worden van de exclusieve bevoegdheid van de ACM inzake het opstellen van regels rondom de aansluitaak en transportaak. De wetgever dient zich hier terughoudend op te stellen. Zoals in §1.2 van deze toelichting al aangegeven, is bij de voorbereiding van dit

²⁴ Zie voetnoot 12.

Energiebesluit in het licht van Europese jurisprudentie opnieuw gekeken naar de artikelen in de Energiewet die zien op de taken inzake het aansluiten (paragraaf 3.3.3 Energiewet) en de taken inzake het transporteren (paragraaf 3.3.4 Energiewet). Het voornemen is om bij nota van wijziging voorstellen voor aanpassing van het wetsvoorstel Energiewet te doen; als gevolg daarvan is nu geen uitwerking opgenomen van enkele specifieke onderdelen (zie toelichting in §1.2).

Nieuwe elementen; overzetting huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998

In het Energiebesluit zijn twee onderwerpen uitgewerkt die materieel gelijk zijn overgenomen uit bestaande, technische codes. Het betreft de zogenaamde ‘gebiedsindeling’, een richtlijn op grond waarvan DSB’s voor gas de redelijkheid van aansluitverzoeken van kleine aangeslotenen buiten de bebouwde kom beoordelen. Het betreft daarnaast de uitwerking van het zogenaamde ‘afwegingskader groen gas’, een set richtlijnen die de TSB en de DSB’s voor gas richting geeft bij het beoordelen van aansluitverzoeken van producenten van hernieuwbaar gas. De opschaling van de productie van hernieuwbaar gas is een belangrijk onderdeel van de energie- en klimaattransitie maar in sommige gevallen kan het aansluiten en accommoderen van specifieke invoeders vanuit het oogpunt van maatschappelijke kosten onverdedigbaar zijn. De uitwerking van deze onderwerpen in het besluit heeft naar verwachting geen materieel effect op de werkwijze van TSB’s en DSB’s om dat het primair gaat om een verplaatsing van deze voorschriften en niet aanpassing van de inhoud daarvan.

11. Bijzondere taken TSB voor gas

Artikel 3.64 legt een zogeheten bijzondere taken neer bij de TSB voor gas, namelijk de ‘pieklevering’ bij extreme kou. Het Energiebesluit bevat enkele nadere voorschriften voor de uitvoering van deze taken.

Herimplementatie EU voorschriften; overzetting huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998

De taken inzake de ‘pieklevering’ door de TSB voor gas zijn thans geregeld in de Gaswet (artikel 10a) en in meer detail in het Besluit leveringszekerheid gas (artikel 2). Deze bestaande verplichtingen in de Gaswet vloeien voort uit de leveringszekerheidsverordening voor gas (Verordening 2017/1938). In het Energiebesluit zijn de formuleringen geactualiseerd, maar verder is er sprake van een beleidsneutrale overzetting van de bestaande voorschriften. Ook de taak inzake de ‘raming voor het Groningerveld’ komt voort uit de huidige Gaswet (artikel 10a) en is beleidsneutraal in de Energiewet overgenomen. Enkele elementen die de uitwerking van de raming zelf betreffen zijn nu op het niveau van de AMvB gelegd (bijvoorbeeld welke beschrijvingen een raming ten minste moet bevatten).

Ex-ante inschatting van mogelijke effecten Energiebesluit

De volgende tabel vat samen welke effecten vooraf verwacht worden, zowel op het vlak van regeldruk als de overige effecten.

Energiebesluit	I.v.m. lopend effectenonderzoek: voorlopige inschatting
7. Vrijstellingen en ontheffingen enkelvoudige storingsreserve transmissiesysteem elektriciteit	Regeldrukeffecten en overige effecten ➤ Deze voorschriften bestaan nu reeds onder de huidige Elektriciteitswet 1998 en zijn beleidsneutraal overgenomen. Daarom worden geen regeldrukeffecten of overige effecten verwacht.
8. Verplaatsen en verkabelen delen elektriciteitssysteem	Regeldrukeffecten en overige effecten ➤ Deze voorschriften bestaan nu reeds onder de huidige Elektriciteitswet 1998 en zijn beleidsneutraal overgenomen. Gelet hierop worden geen regeldrukeffecten of overige effecten verwacht.
9. Investeringsplannen	Regeldrukeffecten en overige effecten Onder de huidige Elektriciteitswet 1998 en Gaswet zijn TSB’s en DSB’s ook reeds verplicht om investeringsplannen op te stellen. De belangrijkste wijziging betreft de verplichting om bepaalde uitbreidingsinvesteringen in de tijd te prioriteren, maar dat creëert geen extra regeldrukeffecten. Van deze maatregel wordt wel

Energiebesluit	I.v.m. lopend effectenonderzoek: voorlopige inschatting
	verwacht dat dit positief bijdraagt aan de snelheid van uitbreidingsinvesteringen die maatschappelijk (meer) gewenst zijn. Dit betekent logischerwijze wel dat andere uitbreidingsinvesteringen pas hierna komen en effect hebben op andere onderdelen van de maatschappij.
10. Aansluiten en transporteren	<p>Regeldrukeffecten en overige effecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Deze voorschriften bestaan nu reeds in de technische codes en zijn beleidsneutraal overgenomen. Gelet hierop worden geen regeldrukeffecten of overige effecten verwacht.
11. Bijzondere taken TSB voor gas	<p>Regeldrukeffecten en overige effecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Deze voorschriften bestaan nu reeds onder regime van de huidige Gaswet en zijn beleidsneutraal overgenomen. Regeldrukeffecten of overige effecten worden daarom hier niet verwacht.

2.3.3 Verplichtingen systeembeheerders

De Energiewet bevat, naast het vastleggen van de wettelijke taken, nog diverse andere verplichtingen voor systeembeheerders. Deze komen terug in afdeling 3.4 tot en met afdeling 3.7 van de Energiewet. Deze afdelingen bevatten verschillende delegatiegronden voor het stellen van nadere regels, die nu in het Energiebesluit worden opgenomen:

- 12. Kwaliteitsborging, calamiteiten en voorvallen transmissie- en distributiesysteem
- 13. Verplichtingen systeembeheerders bij overstappen en faillissement leverancier
- 14. Financieel beheer en boekhouding systeembeheerders
- 15. Tarieven en voorwaarden systeembeheerders
- 16. Overige verplichtingen beheerders bijzondere systemen

12. Kwaliteitsborging, calamiteiten en voorvallen transmissie- en distributiesysteem

Gelet op de belangrijke rol die TSB's en DSB's spelen binnen de energiesystemen voor gas en elektriciteit, bevat de Energiewet (artikel 3.74) de verplichting dat deze partijen bij de uitvoering van hun wettelijke taken of verplichtingen ook de 'kwaliteit daarvan waarborgen'. Meer gedetailleerde voorschriften zijn opgenomen in het Energiebesluit. Artikel 3.74 raakt aan de generieke Europese verplichtingen om (i) te voldoen aan minimumnormen voor het onderhoud en de ontwikkeling van het transmissiesysteem (Gasrichtlijn artikel 13) en 'verantwoordelijkheid te nemen voor het onderhoud en de ontwikkeling van het transmissiesysteem (Elektriciteitsrichtlijn artikel 44).

Overzetting huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998, met enkele aanpassingen

Het Energiebesluit bevat nadere regels over (i) het hanteren van een kwaliteitsborgingssysteem en opstellen van een kwaliteitsplan, (ii) hoe daarover gerapporteerd en gecommuniceerd wordt en (iii) op welke wijze TSB's en DSB's omgaan met klachten, calamiteiten en onderbrekingen. Deze voorschriften vormen een combinatie van bestaande regels uit zowel de Gaswet (artikel 8, 8a, 51), de Elektriciteitswet 1998 (artikel 16d en 19) als het onderliggende Besluit investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas. Verreweg de meeste voorschriften zijn beleidsneutraal overgenomen. Ten aanzien van het op te stellen kwaliteitsplan maakt het Energiebesluit wel concreter (ten opzichte van het genoemde huidige besluit) welke inhoud hierin moet worden opgenomen.

13. Verplichtingen TSB's en DSB's bij overstappen en faillissement leverancier

Artikel 3.79 Energiewet bevat delegatiegrondslagen voor het uitwerken van nadere regels op verschillende onderwerpen. Deze worden hierna afzonderlijk besproken.²⁵ Deze uitwerkingen in het Energiebesluit hebben veelal geen directe relatie met de (her)implementatie van Europese voorschriften, maar zijn binnen het gehele energiesysteem voor gas of elektriciteit wel van belang voor de uitvoering in de praktijk.

²⁵ Het 'melden van onderbrekingen en voorvallen' en de 'klachtenprocedure' (artikel 3.79 sub a en b Energiewet) zijn opgenomen in §3.3.1 Energiebesluit, tezamen met de kwaliteitsborging.

Rol systeembeheerders bij wisseling van marktdeelnemer – Hoewel artikel 2.14 en 2.38 Energiewet de concrete implementatie van de Gasrichtlijn en Elektriciteitsrichtlijn vormen, dienen ook de systeembeheerders²⁶ bepaalde handelingen uit te voeren om het doelmatig en doeltreffend overstappen mogelijk te maken. Het Energiebesluit bevat een grondslag om deze handelingen op het niveau van de ministeriële regeling nader uit te werken. Onder de Gaswet en Elektriciteitswet 1998 hebben systeembeheerders ook reeds een faciliterende rol bij het overstappen van leverancier. Nieuw in de Energiewet en het Energiebesluit is dat dit nu ook voor alternatieve contractvormen gaat gelden (peer-to-peer handel, vraagrespons, etc.).

Voorzieningen TSB of DSB bij intrekking vergunning – ~~{PM: zoals toegelicht in de leeswijzer bij deze toelichting werkt EZK momenteel nog aan wetstechnische onderdelen van deze procedure; dit onderdeel wordt later aan de consultatie toegevoegd.}~~

Aanvulling per 14 december 2023: voor de nog ontbrekende onderdelen ('PM') bij de artikelen 2.19/2.24 en 3.79 is een aanvulling aan de consultatie toegevoegd. De toegevoegde artikelteksten, toelichting en vier specifieke vragen aan stakeholders zijn te vinden via: <https://internetconsultatie.nl/energiebesluitfaillissement/b1>

Informatieverstrekking TSB of DSB aan aangeslotenen – Voor verschillende situaties is het van belang dat de TSB of DSB informatie verstrekt aan een of meerdere aangeslotenen. Het gaat dan met name om situaties waarbij een partij die op de aansluiting actief is, zijn diensten niet meer kan leveren. Dit betreft bijvoorbeeld de situaties waarin een partij failliet gaat, de leverancier zijn vergunning verliest, een meetverantwoordelijke partij zijn erkenning of een marktdeelnemer zijn toelating. Voor die situaties beoogt de Energiewet (artikel 3.79 sub e) dat de aangeslotene door de TSB of DSB wordt geïnformeerd over de ontstane situatie, zodat de desbetreffende aangeslotene een alternatieve dienstverlener kan gaan zoeken. Ook onder de huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 bestaan reeds dergelijke verplichtingen.²⁷ Het Energiebesluit bevat een delegatiegrondslag om de nadere details hierover te regelen op het niveau van een ministeriële regeling.

14. Financieel beheer en boekhouding systeembeheerders

Verschiedende artikelen in de Energiewet bevatten verplichtingen inzake het financieel beheer en/of de boekhouding, namelijk voor de TSB's en DSB's (artikel 3.75), de TSB voor elektriciteit op zee (artikel 3.85), de interconnectorbeheerders (artikel 3.89), de LNG-beheerders (artikel 3.95) en de gasopslagbeheerders (artikel 3.101). Het Energiebesluit bevat de nadere uitwerking van deze verplichtingen.

(Her)implementatie EU voorschriften; overzetting Gaswet en Elektriciteitswet 1998

Zoals reeds uitgelegd in de memorie van toelichting onder de Energiewet vormen de hierboven genoemde serie artikelen de implementatie van zowel de Gasrichtlijn (artikel 17 en 31) als de Elektriciteitsrichtlijn (artikel 46 en 56). Gelet op de eerdere implementatie van de Gasrichtlijn en de 'oude' Elektriciteitsrichtlijn 2009/72 bevatten de huidige Gaswet (artikel 32), de Elektriciteitswet 1998 (artikelen 43 en 86) en het Besluit financieel beheer netbeheerder reeds voorschriften.

In het Energiebesluit worden deze bestaande voorschriften in vereenvoudigde vorm overgenomen. De belangrijkste reden hiervoor is dat er in Nederland voor de TSB's en DSB's inmiddels sprake is van volledige (eigendoms-) ontvlechting ten opzicht van partijen die zich bezig houden met de productie van, levering van of handel in elektriciteit of gas. Daardoor borgt het generieke vennootschaps- en rechtspersonenrecht voor een belangrijk deel reeds het doel van de Gasrichtlijn en Elektriciteitsrichtlijn (alsmede de Gaswet en Elektriciteitswet 1998), namelijk het voorkomen van

²⁶ Naast de TSB's en DSB's gaat het hier (conform artikel 3.103 Energiewet) ook om de beheerder van een gesloten systeem.

²⁷ Drie voorbeelden op dit vlak zijn: (1) Meetcode Elektriciteit: bij het intrekken van de erkenning van een meetverantwoordelijke partij maakt de TSO voor elektriciteit dit openbaar en meldt de TSB of DSB de intrekking onverwijld aan de aangeslotene; (2) Transportcode Gas: bij het opschorten of intrekken van de erkenning van de BRP ('programmaverantwoordelijke') informeren de DSB's voor gas de betrokken 'grootverbruikers'; (3) Netcode Elektriciteit: idem, maar nu informeren de TSB of DSB's voor elektriciteit de betrokken 'grootverbruikers'.

marktversturende kruissubsidiëring. In aanvulling hierop verplicht het Energiebesluit de verschillende systeembeheerders wel om in hun boekhouding onderscheid te maken tussen de verschillende taken en verplichtingen; dit vergroot de transparantie en ondersteunt in generieke zin het toezicht door de ACM. Gelet op de Gasrichtlijn en Elektriciteitsrichtlijn worden, ter aanvulling op het vennootschaps- en rechtspersonenrecht, alle systeembeheerders verplicht tot (i) controle van hun jaarrekening door een onafhankelijke accountant en (ii) openbaarmaking van de jaarrekening.

Nieuwe elementen; uitvoering nationaal beleid

Ten opzichte van het huidige regime onder de Gaswet en Elektriciteitswet 1998 bevat het Energiebesluit één belangrijke wijziging. Momenteel kunnen de TSB's en DSB's inzake hun kredietwaardigheid kiezen uit (i) een verklaring door een erkend kredietbeoordelingsbureau of (ii) een overzicht waaruit blijkt dat zij voldoen aan de bij AMvB-gestelde eisen. Deze tweede keuze komt in het Energiebesluit te vervallen. Reden hiervoor is dat de investeringsdruk op de TSB's en DSB's toeneemt en het belangrijk is dat deze partijen desondanks financieel robuust blijven. Een beoordeling door een gespecialiseerde financiële partij biedt hierin belangrijke toegevoegde waarde ten opzichte van een score op basis van voorgeschreven statische kentallen. Naast de TSB's en DSB's gaat dit voorschrift ook gelden voor de TSB voor elektriciteit op zee.

Voor de volledigheid wordt vermeld dat in de voorschriften rond de afzonderlijke boekhouding een aantal elementen zijn komen te vervallen, ten opzichte van haar tegenhangers in de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet. Het betrof elementen die ofwel de toezichthouder niet nuttig acht en/of tot onnodig hoge administratieve lasten leidt bij de TSB of een DSB.

15. Tarieven en voorwaarden systeembeheerders

Paragraaf 3.6.1 tot en met 3.6.4 van de Energiewet bevatten generieke voorschriften inzake de tarieven die door systeembeheerders voor de uitvoering van wettelijke taken en verplichtingen in rekening worden gebracht bij de aangeslotenen. Artikel 3.106 Energiewet bevat een specifieke delegatiegrondslag voor het stellen van nadere regels over algemene tariefbeginselen voor de ACM ter implementatie van onder andere de Gasrichtlijn en Elektriciteitsrichtlijn.

Nieuwe elementen; implementatie Elektriciteitsrichtlijn

Dergelijke algemene tariefbeginselen voor de ACM zijn nu opgenomen in het Energiebesluit ter implementatie van enkele onderdelen van de Elektriciteitsrichtlijn. Het gaat dan met name om (i) het tegengaan van het salderen van transmissie- of distributietarieven voor actieve afnemers, (ii) het voorkomen van dubbele tarieven voor actieve afnemers bij opslag en inzet van flexibiliteit of energie-efficiëntiediensten en (iii) het passend inregelen van tarieven voor een energiegemeenschap. De artikelsgewijze toelichting geeft uitleg hieromtrent.

16. Overige verplichtingen beheerders bijzondere systemen

Deze paragraaf besluit met enkele overige verplichtingen voor beheerders van bijzondere systemen.

Interconnectorbeheer met derde landen (elektriciteit) – Artikel 3.89 Energiewet bepaalt dat veel voorschriften die gelden voor de TSB of DSB ook gelden voor de interconnectorbeheerder. Specifiek voor de interconnectorbeheerder voor elektriciteit met derde landen bepaalt artikel 3.89 dat nadere regels gesteld moeten over de financiële verslaglegging en de besteding of afdracht van overwinst. Deze nadere regels zijn er nu reeds, namelijk in het Besluit grensoverschrijdend net Nederland – Verenigd Koninkrijk na Brexit (artikel 25). Dit artikel is beleidsneutraal overgenomen in het Energiebesluit; verdere uitleg is te vinden in de artikelsgewijze toelichting. Omdat het beheer van interconnectoren voor elektriciteit met derde landen buiten het Europeesrechtelijk kader valt, betreft dit een nationale aangelegenheid.

Gasopslagen: onderhandelde toegang – De Energiewet schrijft in artikel 3.99 voor op welke wijze de 'onderhandelde toegang' moet worden vormgegeven. Het Energiebesluit voegt daar aan toe dat (i) voorafgaand aan de bekendmaking van de voorwaarden en tarieven overleg gevoerd moet worden met representatieve organisaties van systeemgebruikers en (ii) deze bekendmaking jaarlijks voor 1

oktober plaatsvindt. Dit betreft een beleidsneutrale overzetting van hetgeen thans in de Gaswet (artikel 18g en 18ga) is geregeld ter implementatie van de Gasrichtlijn (artikel 33).

Gasopslagen: onafhankelijk beheer – Artikel 3.102 bepaalt dat de gasopslagbeheerder qua 'rechtsvorm, organisatie en besluitvorming' onafhankelijk moet zijn van activiteiten op het gebied van productie en levering in dezelfde groep. Het Energiebesluit legt vast waar de 'rechtsvorm, organisatie en besluitvorming' in deze context aan moet voldoen. Deze uitwerking is een beleidsneutrale omzetting van de huidige Gaswet (artikel 9b) ter implementatie van de Gasrichtlijn (artikel 15)

Ex-ante inschatting van mogelijke effecten Energiebesluit

De volgende tabel vat samen welke effecten vooraf verwacht worden, zowel op het vlak van regeldruk als de overige effecten.

Energiebesluit	I.v.m. lopend effectenonderzoek: voorlopige inschatting
12. Kwaliteitsborging, calamiteiten en voorvallen transmissie- en distributiesysteem	<p>Regeldrukeffecten en overige effecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ De in het Energiebesluit opgenomen voorschriften zijn voor het overgrote deel beleidsneutraal overgenomen vanuit het regime onder de huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998. Gelet hierop worden geen bijzondere regeldrukeffecten of overige effecten verwacht. Uitzondering op het bovenstaande zijn de concretere eisen die gesteld worden aan het op te stellen kwaliteitsplan. Dit kan een verhoging van de regeldruk voor TSB's en DSB's betekenen. <i>NB: De omvang hiervan is nog niet duidelijk en onderdeel van het lopende effectenonderzoek.</i>
13. Verplichtingen systeembeheerders bij overstappen en faillissement leverancier	<p><i>[PM: zoals toegelicht in de leeswijzer bij deze toelichting werkt EZK momenteel nog aan wettelijke onderdelen van deze procedure; dit onderdeel wordt later aan de consultatie toegevoegd.]</i></p> <p>Aanvulling per 14 december 2023: voor de nog ontbrekende onderdelen ('PM') bij de artikelen 2.19/2.24 en 3.79 is een aanvulling aan de consultatie toegevoegd. De toegevoegde artikelteksten, toelichting en vier specifieke vragen aan stakeholders zijn te vinden via: https://internetconsultatie.nl/energiebesluitfaillissement/b1</p>
14. Financieel beheer en boekhouding systeembeheerders	<p>Regeldrukeffecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Het Energiebesluit gaat uit van het generieke vennootschaps- en rechtspersonenrecht en voegt daar omwille van de implementatie van de Gasrichtlijn en Elektriciteitsrichtlijn enkele voorschriften aan toe. Omdat deze voorschriften reeds deel uitmaken van de Gaswet en Elektriciteitswet 1998, classificeert dit niet als extra regeldruk. ➤ Uitzondering op het bovenstaande is de eis aan de TSB's en DSB's om inzake de kredietwaardigheid te beschikken over een verklaring door een erkend kredietbeoordelingsbureau. Waar de TSB's en grotere drie DSB's hier reeds over beschikken, geldt dit niet voor de overige (kleinere) DSB's. <i>NB: De omvang van dit effect is nog niet duidelijk en is onderdeel van het lopende effectenonderzoek.</i> <p>Overige effecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Verwacht wordt dat de verklaring door een erkend kredietbeoordelingsbureau meer transparantie biedt over de kredietwaardigheid van de DSB's die dit nu nog niet toepassen. Dit dient in algemene zin bij te dragen aan het op lange(re) termijn waarborgen van financieel solide DSB's die ook in staat zijn om voldoende te investeren in hun systemen.
15. Tarieven en voorwaarden systeembeheerders	<p>Regeldrukeffecten en overige effecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ De in het Energiebesluit opgenomen voorschriften zijn primair gericht op de implementatie van de Elektriciteitsrichtlijn en geven de ACM mee waar rekening

Energiebesluit	I.v.m. lopend effectenonderzoek: voorlopige inschatting
	mee gehouden moet worden. Met het oog hierop worden geen noemenswaardige regeldrukeffecten of overige effecten verwacht.
16. Overige verplichtingen beheerders bijzondere systemen	<p>Regeldrukeffecten en overige effecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Deze voorschriften bestaan nu reeds onder regime van de huidige Gaswet en zijn beleidsneutraal overgenomen. Regeldrukeffecten of overige effecten worden daarom hier niet verwacht.

2.4 Meten en gegevens (hoofdstuk 4 Energiebesluit)

Hoofdstuk 4 van het Energiebesluit omvat de delegatiegrondslagen uit de Energiewet die op enigerlei wijze te maken hebben met het uitvoeren van metingen, meetinrichtingen en uit beheren en uitwisselen van gegevens. Concreet gaat het om drie onderwerpen:

- 17. Het meten op een andere plaats dan het overdrachtspunt;
- 18. De erkenning van de (sub-) meetverantwoordelijke partijen;
- 19. Het melden van incidenten bij inbreuk op de gegevensbeveiliging.

17. Het meten op een andere plaats dan het overdrachtspunt

Behoudens enkele uitzonderingen hanteert de Energiewet als uitgangspunt dat er wordt gemeten op het overdrachtspunt, de fysieke plek waar het publieke systeem raakt aan de installatie (of directe lijn of ander systeem). Dit is in lijn met de huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 en onderliggende 'technische codes'. Op grond van artikel 2.44 lid 2, van de wet regelt het Energiebesluit (i) op welke andere plaatsen dan het overdrachtspunt kan worden gemeten en (ii) welke partij in het geval van een kleine aansluiting verantwoordelijk is voor de meetinrichting en gegevensverzameling. Dit laatste is een nieuw element onder de Energiewet ten opzichte van de Elektriciteitswet 1998. Onder het regime van de Gaswet wordt in beginsel enkel op of nabij het overdrachtspunt gemeten, zodat het Energiebesluit daar geen nadere regels voor hoeft te stellen.

De Europese wet- en regelgeving bevatten geen specifieke voorschriften op welke plek en door wie er moet worden gemeten; daarmee is dit een nationale aangelegenheid.

Overzetting huidige Elektriciteitswet 1998

Onder het regime van de Elektriciteitswet 1998 is het enkel voor grote aansluitingen mogelijk om op een andere plaats dan het overdrachtspunt te meten; dit is thans niet mogelijk voor kleine aansluitingen. Voor grote aansluitingen is dit concreet geregeld in de Netcode Elektriciteit, waar artikelen 2.4 tot en met 2.14 regelen onder welke voorwaarden een zogeheten additioneel allocatiepunt aan de aansluiting kan worden toegekend. De aanwezigheid van een geschikte meetinrichting (ofwel parallel ofwel serieel geplaatst) is één van de gestelde voorwaarden hierbij. Het Energiebesluit behoeft geen bijzondere nadere invulling omdat hier reeds voorschriften voor gelden op het niveau van de Energiewet (artikel 2.2 en 3.44; dit in combinatie met artikel 3.118 die geldt als basis voor de Netcode Elektriciteit). Het Energiebesluit regelt voor grote aansluitingen wel expliciet de situatie rondom het meten bij de productie-installatie voor de garanties van oorsprong; thans is dit geregeld in de Meetcode Elektriciteit (artikel 2.5.1).

Nieuwe elementen; uitvoering nationaal beleid

Het Energiebesluit regelt nu dat ook aangeslotenen met een kleine aansluiting de mogelijkheid hebben om een serieel geplaatste meetinrichting te laten fungeren als additioneel allocatiepunt op hun aansluiting. Hierbij kan gedacht worden aan de meetinrichting in de laadpaal op het erf van de woning; op dit additionele allocatiepunt kan dan een tweede leverancier actief worden, bijvoorbeeld in combinatie met een leaseovereenkomst voor de auto. Het is in het publieke belang dat kwalitatief goede metingen worden gedaan en dat deze tijdig en veilig uitgewisseld worden met relevante marktpartijen. Het Energiebesluit schrift daarom dwingend voor dat serieel geplaatste meetinrichtingen enkel geïnstalleerd, beheerd en uitgelezen kunnen worden door (i) ofwel een reguliere meetverantwoordelijke partij, die ook bevoegd is te meten bij grote aansluitingen, (ii) ofwel door een zogeheten submeetverantwoordelijke partij. Deze submeetverantwoordelijke partij dient

ook te beschikken over een erkenning door de ACM (zie hierna), maar kan enkel actief zijn op een kleine aansluiting. Aangesloten is op de internationale term 'sub-metering', waarmee situaties worden aangeduid waar er achter het overdrachtpunt wordt gemeten.²⁸ De metingen die de submeetverantwoordelijke partij uitvoert worden vervolgens op grond van artikel 4.8 lid 7 Energiewet aangeleverd bij de DSB, die deze gegevens opneemt in zijn register en onder voorwaarden kan of moet verstrekken aan andere partijen (artikel 4.9 Energiewet).

Voor de situatie waarin sprake is van een parallel geplaatste meetinrichting op een additioneel allocatiepunt, regelt het Energiebesluit dat het de DSB is die de meetinrichting installeert, beheert en uitleest. Dit komt overeen met de huidige situatie onder de Elektriciteitswet 1998.

18. De erkenning van de (sub-) meetverantwoordelijke partijen

De meetverantwoordelijke partijen nemen een belangrijke plaats in het energiesysteem voor gas en elektriciteit in. Behoudens enkele uitzonderingen, installeren en beheren deze partijen bij grote aansluitingen de bij wet vereiste meetinrichtingen en zorgen zij tevens voor het uitvoeren van de wettelijke metingen en verder beheer- en uitwisseling van de gegevens. Omdat de aangeslotene en allerlei andere partijen in het energiesysteem (zoals leveranciers en balanceringsverantwoordelijke partijen) moeten kunnen vertrouwen op de professionele kwaliteit van deze meetverantwoordelijke partijen verplicht de Energiewet tot het verkrijgen van een erkenning. Zonder erkenning van de ACM mogen deze verplichtingen niet worden uitgevoerd op de meeste grote aansluitingen (artikel 2.48 Energiewet) of in specifieke situaties bij kleine aansluitingen (artikel 2.54 Energiewet). Het Energiebesluit bevat nadere regels rondom deze erkenning door de ACM (artikel 2.48 lid 3, artikel 2.49, artikel 2.51 en artikel 2.54 Energiewet).

De Europese wet- en regelgeving bevatten geen voorschriften inzake de meetverantwoordelijke partijen, dat is een nationale aangelegenheid.

Overzetting huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998

Onder de huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 bestaat reeds een erkenningsregeling, namelijk in de Meetcode Elektriciteit (Bijlage B4.2) en de Meetcode Gas RNB (Bijlage B3.2). Het Energiebesluit bouwt voort op deze systematiek, maar maakt wel een aantal belangrijke aanpassingen.

Nieuwe elementen; uitvoering nationaal beleid

Waar de Meetcode Elektriciteit (Bijlage B4.2) en de Meetcode Gas RNB uit gaan van de TSB voor elektriciteit als verantwoordelijke partij, legt de Energiewet de verantwoordelijkheid voor het verstrekken van de erkenning bij de ACM neer (artikel 2.48, zie ook §6.3.5 van de memorie van toelichting bij de Energiewet). In het licht van deze belangrijke wijziging zijn ook de onderliggende voorschriften voor het verkrijgen, wijzigen, overdragen en intrekken van de erkenning geactualiseerd en herzien. Belangrijke wijzigingen zijn:

- Modernisering van de vereisten voor verstrekken erkenning – De eisen rondom het kwaliteitsborgingssysteem zijn toekomstbestendig vastgelegd. Bovendien is de ACM in staat gesteld invulling te geven aan de monitoring en looptijd van de erkenning
- Introductie van voorwaarden waaronder een erkenning kan worden overgedragen – Er zijn condities waarbij het logisch is dat de erkenning van een meetverantwoordelijke partij overgedragen kan worden (bijvoorbeeld bij een fusie of overname). De ACM moet daar wel toestemming voor geven. De voorwaarden voor deze toestemming zijn vastgelegd.
- Herziening procedures bij intrekking – Vóór de ACM een erkenning intrekt, wordt de meetverantwoordelijke partij een redelijke termijn gesteld om overtredingen of fouten te herstellen. Als dat geen verbetering oplevert kan de ACM overgaan op het intrekken van de erkenning. Voor het moment na intrekking zijn nu bepalingen opgenomen die zorg dragen dat de (gegevens) processen wel doorlopen en het bredere energiesysteem, dat afhankelijk is van de metingen, niet in gevaar komt. Bij een intrekking door faillissement is een bepaling opgenomen waarbij de TSB garant staat voor de kosten van deze processen. Doel hiervan is te

²⁸ Deze term komt ook terug in het recente voorstel van de Europese Commissie inzake de 'Electricity market design reform', citaat uit de overwegingen: "... door meerdere meters, soms 'submeters' genoemd, toe te staan voor één enkel aansluitpunt." Zie: Europese Commissie, 'Commission proposal for a Electricity Market Design reform', 14 maart 2023.

bewerkstelligen dat de curator deze processen enige tijd laat doorlopen, zodat (i) het bredere energiesysteem kan blijven beschikken over de meetdata en (ii) aangeslotenen de gelegenheid hebben een nieuwe meetverantwoordelijke partij te contracteren.

- Opnemen van een meldplicht – De meetverantwoordelijke partij is verplicht, indien hij voorziet of behoort te voorzien dat hij niet langer in staat zal zijn om zijn taken uit te voeren, een melding daarvan aan de ACM, de TSB en aan de Minister te doen.
- Introductie van erkenningsregeling voor de submeetverantwoordelijke partij – In het geval van een kleine aansluiting met een serieel geplaatst additioneel allocatiepunt (denk bijvoorbeeld aan een laadpaal), maakt de wet het nu mogelijk voor zowel een meetverantwoordelijke partij als een submeetverantwoordelijke partij om hier te meten (zie onderdeel 17). Net als voor de reguliere meetverantwoordelijke partij bepaalt het Energiebesluit dat hiervoor een erkenning van de ACM is vereist. Deze metingen zijn minder complex dan de metingen op grote aansluitingen; de ACM kan in de aan de erkenning te stellen technische en financiële eisen rekening houden met deze andere aard van de dienstverlening.

19. Het melden van incidenten bij inbreuk op de gegevensbeveiliging

In het licht van de toenemende dreiging van cyber-gerelateerde risico's bevat de Energiewet verschillende voorschriften ter bescherming en beveiliging van het beheer en de uitwisseling van gegevens. In essentie vereist het wetsvoorstel dat (i) betrokken partijen passende en evenredige technische en organisatorische maatregelen nemen om optredende risico's voor de beveiliging en bescherming van gegevens te beheersen (artikel 4.3 en 4.21) en (ii) dat inbreuken op de beveiliging worden gemeld bij de RDI (artikel 4.4 en 4.22). Het Energiebesluit bevat nadere regels inzake de melding van een inbreuk.

Herimplementatie EU voorschriften; overzetting huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998

Het regime van de huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 bevat, in lijn de Europese voorschriften, diverse generieke verplichtingen voor de bescherming van meetinrichtingen en het beheer en uitwisselen van gegevens²⁹, maar geen expliciete voorschriften inzake het melden van inbreuken op de beveiliging van gegevens. In de praktijk worden optredende problemen gemeld bij de ACM.

Nieuwe elementen; implementatie Elektriciteitsrichtlijn en uitvoering nationaal beleid

De Elektriciteitsrichtlijn (artikel 23) vereist in generieke zin dat dat lidstaten "zorgen voor (...) beveiligde toegang tot en uitwisseling van gegevens evenals gegevensbescherming en gegevensbeveiliging", maar bevat verder geen voorschriften hoe dit moet worden vormgegeven of hoe moet worden opgegaan met de melding van een inbreuk. De vormgeving van het melden van een inbreuk is daarmee primair een nationale aangelegenheid. Omdat de Wet bescherming netwerk- en informatiesystemen (hierna ook: Wbni) ziet op vergelijkbare problematiek, een meldingsplicht kent en ook de RDI als toezichthouder heeft, is hier in het Energiebesluit op aangesloten. De artikelsgewijze toelichting legt verder uit welke keuzes zijn gemaakt.

Ex-ante inschatting van mogelijke effecten Energiebesluit

De volgende tabel vat samen welke effecten vooraf verwacht worden, zowel op het vlak van regeldruk als de overige effecten.

Energiebesluit	I.v.m. lopend effectenonderzoek: voorlopige inschatting
17. Het meten op een andere plaats dan het overdrachtspunt	<p>Regeldrukeffecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Waar de meting op het overdrachtspunt een wettelijke verplichting voor elke aangeslotene is, vloeit het meten op een andere plaats voort uit de eigen keuze van een aangeslotene. Wordt deze keuze gemaakt, dan dient wel te worden voldaan aan de gestelde voorwaarden om de bredere markt- en systeem belangen te borgen (i.c. een marktdeelnemer dient te kunnen factureren). ➤ Voor grote aansluitingen is het meten op een andere plaats nu reeds mogelijk en onderdeel van het bestaande systeem van elektronische uitwisseling van gegevens. Voor kleine aansluitingen is dit nieuw en betekent dit dat

²⁹ Zie bijvoorbeeld artikel 9.1.12 en 9.1.13 Informatiecode elektriciteit en gas.

Energiebesluit	I.v.m. lopend effectenonderzoek: voorlopige inschatting
	<p>verschillende betrokken partijen (de submeetverantwoordelijke partijen, de DSB als registerbeheerder en de gegevensuitwisselingsentiteit.) wel verplicht worden om het beheer en de uitwisseling van deze gegevens te verzorgen. Dit brengt extra kosten met zich mee. Middels de aansluiting op het bestaande systeem van elektronische uitwisseling van gegevens worden extra kosten zoveel als mogelijk beperkt</p> <p>Overige effecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ De verwachting is dat de keuze om het gebruik van serieel geplaatste meetinrichtingen (zoals meters in laadpalen) mogelijk te maken, drempel- en kostenverlagend werkt voor aangeslotenen met een kleine aansluiting. Hiermee moet het voor hen eenvoudiger worden om extra marktdeelnemers op de aansluitingen te contracteren. Dit kan leiden tot de ontwikkeling van nieuwe marktdiensten en verdere innovatie. ➤ Gewezen is op het risico dat er door het gebruik van de metingen uit de serieel geplaatste meetinrichtingen, mogelijk nadelige effecten optreden voor overige marktdeelnemers op de aansluiting (bijvoorbeeld door het verrekenen van kwalitatief slechte metingen). Dit risico is gemitigeerd door het vereisen van een erkenning, zodat ook duidelijk is welke partij betrokken is en onder ACM-toezicht staat.
<p>18. De erkenning van de (sub-) meetverantwoordelijke partijen</p>	<p>Regeldrukeffecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Onder de huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 geldt reeds een erkenningsregime voor meetverantwoordelijke partijen. De Energiewet legt de verantwoordelijkheid hiervoor nu bij de ACM. De voorschriften inzake de erkenning zijn aangepast en geactualiseerd en meetverantwoordelijke partijen dienen ook een nieuwe erkenning aan te vragen (artikel 7.26 Energiewet). Dit zal leiden tot extra regeldruk voor deze partijen. <i>NB: De omvang van dit effect is nog niet duidelijk en is onderdeel van het lopende effectenonderzoek.</i> ➤ De erkenning van de submeetverantwoordelijke partij (artikel 2.54) is nieuw, momenteel bestaat deze rol nog niet. Om regeldruk te beperken staat de Energiewet toe dat 'reguliere' meetverantwoordelijke partijen zonder tweede erkenning deze rol mogen uitvoeren. <p>Overige effecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Het regime van de erkenningen is onder de huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 in het leven geroepen om te borgen dat enkel professionele partijen deze meetactiviteiten uitvoeren. Hiermee worden risico's en nadelige effecten van kwalitatief slechte metingen voor de aangeslotene en partijen in de rest van de keten zoveel mogelijk vooraf ingeperkt. Dezelfde rationale geldt voor de erkenning van de submeetverantwoordelijke partij.
<p>19. Het melden van incidenten bij inbreuk op de gegevens-beveiliging</p>	<p>Regeldrukeffecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Het is in het belang van marktpartijen zelf om de beveiliging en bescherming van hun bedrijfsvoering en processen op orde te hebben. De in de Energiewet opgenomen generieke plicht (artikel 4.3 en 4.21) zal voor sommige marktpartijen een verhoging van de regeldruk betekenen. Waar TSB's en DSB's deze kosten kunnen verrekenen in hun tarieven, zal dit voor marktpartijen een afweging zijn. De regeldruk van het melden van opgetreden inbreuken is beperkt; de voorgeschreven meldingsprocedure is laagdrempelig en grotendeels vormvrij. <p>Overige effecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ De meldplicht moet RDI als toezichthouder in staat stellen om de mogelijke gevolgen van een inbreuk snel in te schatten en handelend op te treden. Hiermee

Energiebesluit	I.v.m. lopend effectenonderzoek: voorlopige inschatting
	kunnen grote negatieve gevolgen voor de maatschappij mogelijk worden voorkomen. RDI beschikt ook over expertise om getroffen bedrijven te adviseren.

2.5 Uitvoering, toezicht en handhaving (hoofdstuk 5 Energiebesluit)

Hoofdstuk 5 van de Energiewet regelt het toezicht en de handhaving en bevat de taken en bevoegdheden van de ACM en de Minister. In dit licht bevat hoofdstuk 5 van het Energiebesluit de concrete uitwerking van de nadere regels die op grond van de Energiewet (kunnen) worden gesteld. Er kan onderscheid gemaakt worden naar drie onderdelen:

- 20. Uitvoering door de ACM (diverse taken)
- 21. Uitvoering door de Minister (strategische reserve)
- 22. Overige bepalingen (retributies)

20. Uitvoering door de ACM (diverse taken)

Artikel 5.1 Energiewet bevat een delegatiegrondslag voor bepalen van de taken die de ACM dient uit te voeren ter uitvoering van de Elektriciteitsrichtlijn en Gasrichtlijn alsmede die taken die betrekking hebben op de samenwerking met bevoegde instanties van derde landen. Deze taken komen grotendeels overeen met de huidige Gaswet (artikel 1a) en Elektriciteitswet 1998 (artikel 5 en 5b) en betreffen dus voornamelijk herimplementatie.

Herimplementatie en implementatie EU Richtlijnen

Zoals beschreven in de artikelsgewijze toelichting bij de Energiewet gaat het, in aanvulling op de taken die direct aan de ACM worden opgedragen, om een aantal specifieke taken:

- Samenwerking door de ACM met de bevoegde instanties van derde landen;
- Monitoring door de ACM van verschillende elementen, waaronder (i) de mate waarin elektriciteits- en gasmarkten aan bepaalde doelstellingen voldoen, (ii) het niveau van transparantie op de elektriciteits- en gasmarkten, met inbegrip van de groothandelsprijzen en (iii) de marktontwikkelingen van levering op basis van een dynamische elektriciteitsprijs;
- Verschillende publicaties door de ACM, bijvoorbeeld (i) op het vlak van de conformiteit van de leveringsprijzen met de Gasrichtlijn en de Elektriciteitsrichtlijn en (ii) ten aanzien van marktontwikkelingen van levering op basis van een dynamische elektriciteitsprijs;
- Enkele overige taken, bijvoorbeeld ten aanzien van de beschikbaarheid van interconnectorcapaciteit en de vaststelling van niet-naleving van Unierechtelijke verplichtingen.

Alle taken die het Energiebesluit op basis van artikel 5.1 Energiewet vastlegt betreffen ofwel herimplementatie van de Gasrichtlijn ofwel (her)implementatie van de Elektriciteitsrichtlijn. Ten opzichte van de 'oude' Elektriciteitsrichtlijn (Richtlijn 2009/72) bevat de huidige Elektriciteitsrichtlijn wel een aantal nieuwe onderdelen, zoals de genoemde monitoring en rapportage over de marktontwikkelingen van levering op basis van een dynamische elektriciteitsprijs. Meer details zijn te vinden in de artikelsgewijze toelichting.

21. Uitvoering door de Minister (strategische reserve)

Artikel 5.12 Energiewet bevat de mogelijkheid voor de Minister om de TSB voor elektriciteit op te dragen een strategische reserve in te richten. Het Energiebesluit bevat nadere regels hierover.

Uitvoering Elektriciteitsverordening

De bepalingen inzake de strategische reserve zijn ter uitvoering van de Elektriciteitsverordening (artikel 20 tot en met 27), welke voorschrijft onder welke voorwaarden lidstaten maatregelen mogen treffen in geval de leveringszekerheid van elektriciteit niet meer op orde is. In aanvulling op de Energiewet legt het Energiebesluit vast welke specifieke onderdelen in de ministeriële regeling moeten worden opgenomen, ingeval een dergelijke situatie zich voordoet. Meer details zijn opgenomen in de artikelsgewijze toelichting. De huidige Elektriciteitswet 1998 kent een dergelijke regeling niet.

22. Overige bepalingen (verstrekken gegevens en retributies)

Artikel 5.27 Energiewet biedt een grondslag voor het stellen van regels verschuldigde retributies aan de Minister. Het Energiebesluit neemt over wat er momenteel is geregeld in het Besluit kostenverhaal energie (artikel 2 en 5). Het betreft hier een nationale aangelegenheid en heeft geen relatie met Europese voorschriften.

Ex-ante inschatting van mogelijke effecten Energiebesluit (voorlopig)

De volgende tabel vat samen welke effecten vooraf verwacht worden, zowel op het vlak van regeldruk als de overige effecten.

Energiebesluit	I.v.m. lopend effectenonderzoek: voorlopige inschatting
20. Uitvoering door de ACM	<p>Regeldrukeffecten en overige effecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Regeldruk: de taken die bij de ACM worden gelegd betreffen allemaal verplichtingen op grond van de Gasrichtlijn en Elektriciteitsrichtlijn. Behoudens enkele nieuwe onderdelen, maken deze verplichtingen nu reeds deel uit van de Gaswet en Elektriciteitswet 1998. Voor het uitvoeren van deze taken zal de ACM in veel gevallen, net als thans het geval is, ook informatie moeten opvragen bij de systeembeheerders en/of overige marktpartijen. Verwacht wordt dat het effect op de regeldruk beperkt is. ➤ Overig: De taken onder het Energiebesluit dienen verschillende doelen, maar in essentie gaat het om het goed functioneren van de interne Europese markten voor gas en elektriciteit en de rol die de ACM daarin speelt.
21. Uitvoering door de Minister (strategische reserve)	<p>Regeldrukeffecten en overige effecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Regeldruk: dit betreft een verplichting voor de TSB voor elektriciteit die pas in werking treedt op het moment dat de Minister daartoe besluit. Een dergelijk besluit zal leiden tot een toename van de kosten voor de TSB voor elektriciteit, maar omdat dit een wettelijke taak betreft worden deze kosten opgenomen in de tarieven die alle aangeslotenen betalen. <i>NB: De hoogte van dit effect is nog onduidelijk en onderdeel van het lopende effectenonderzoek.</i> ➤ Overig: het doel van het inzetten van de strategische reserve is het voorkomen dat de leveringszekerheid in het geding komt, met alle negatieve maatschappelijke gevolgen van dien. Deze verplichting, mocht deze in werking treden, draagt dus bij aan de algehele ondersteuning van de leveringszekerheid in Nederland. De gekozen systematiek in de Elektriciteitsverordening beoogt ook marktversturende effecten zoveel als mogelijk te voorkomen.
22. Overige bepaling (retributies)	<p>Regeldrukeffecten en overige effecten</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ De bepaling over retributies bestaat reeds onder de huidige Gaswet en Elektriciteitswet 1998 en genereert in die zin geen nieuwe regeldruk.

3. Gevolgen van het Energiebesluit (PM)

PM, zie toelichting in paragraaf 1.2 en eerste aanzet in hoofdstuk 2.

Op een later moment wordt hier aandacht besteed aan de uitkomsten van uitgezette externe onderzoek naar de gevolgen van het Energiebesluit. Gedacht kan worden aan:

- Gevolgen voor burgers (o.a. doenvermogen, bescherming, etc.)
- Gevolgen voor bedrijven en instellingen (regeldruk, effecten MKB, markteffecten)
- Gevolgen voor de overheid (toezichtslasten, effect rechtspraak, etc.)
- Gevolgen voor de verwerking van persoonsgegevens
- Gevolgen voor het milieu

4. Uitkomsten publieke consultatie (PM)

PM. Dit document is de basis voor de publieke internetconsultatie en is dus nog niet uitgevoerd. Op een later moment zal in dit gedeelte aandacht worden besteed aan:

- *Het doorlopen proces rondom de internetconsultatie*
- *Weergave / samenvatting van de uitkomsten van de internetconsultatie*
- *Hoe in dit Energiebesluit is omgegaan met de ontvangen reacties.*

5. Omgang met uitgevoerde toetsen en ontvangen adviezen (PM)

PM. Op dit moment zijn er nog geen wetgevingsadviezen of toetsen op de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid uitgevoerd, deze volgen op een later moment. Uitgaande van uitgevoerde toetsen en ontvangen adviezen op het niveau van de Energiewet (zie ook hoofdstuk 13 van de memorie van toelichting) kan gedacht worden aan de volgende actoren:

- *Autoriteit Consument en Markt: toets op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid*
- *Rijksinspectie Digitale Infrastructuur : toets op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid*
- *SodM: toets op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid*
- *Belastingdienst: toets op uitvoerbaarheid*
- *Adviescollege Toetsing Regeldruk: wetgevingsadvies*
- *Raad voor de Rechtspraak: wetgevingsadvies*
- *Autoriteit Persoonsgegevens: wetgevingsadvies (NB: zie opmerking in hoofdstuk 3 over effect op persoonsgegevens).*

II. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Hoofdstuk 1: Algemene bepalingen

Artikel 1.1 begripsbepalingen

In artikel 1.1 zijn in alfabetische volgorde de begripsbepalingen opgenomen die relevant zijn voor dit Energiebesluit.

Hoofdstuk 2: Energiemarkt

Afdeling 2.1 Contractuele verhouding tussen eindafnemer en leverancier of actieve afnemer en marktdeelnemer die aggregaert

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 2.6 lid 6 (leveringsovereenkomst en leveringsovereenkomst inzake peer-to-peer-handel)
- Artikel 2.32 lid 5 (aggregatieovereenkomsten)

Artikel 2.6.6 Artikel 1 inhoud leveringsovereenkomst en leveringsovereenkomst inzake peer-to-peer-handel

Artikel 2.6 van de Energiewet strekt tot implementatie van artikel 10 van de Elektriciteitsrichtlijn respectievelijk bijlage I bij de Gasrichtlijn. De besluitartikelen betreffen een uitwerking van de delegatiegrondslag opgenomen in artikel 2.6, zesde lid, van de Energiewet. De artikelen stellen een aantal formele en materiële eisen aan leveringsovereenkomsten, zij laten andere wettelijke voorschriften die op deze overeenkomsten van toepassing zijn onverlet. Hierbij moet in het bijzonder gedacht worden aan de algemene eisen die in het Burgerlijk Wetboek aan overeenkomsten worden gesteld. Ook de Energiewet stelt, mede ter implementatie van de richtlijnen, eisen aan deze overeenkomsten.

In dit artikel is geregeld dat de leveringsovereenkomst of leveringsovereenkomst inzake peer-to-peer-handel met een eindafnemer op schrift worden gesteld. Hierbij wordt opgemerkt dat dit bijvoorbeeld ook digitaal kan. Voorts worden een aantal gegevens opgesomd die in de overeenkomst opgenomen moeten worden. Deze gegevens kunnen ook worden opgenomen in de algemene voorwaarden die onderdeel uitmaken van de overeenkomst.

Onder de in onderdeel b genoemde omschrijving van de te leveren goederen en diensten vallen ook 'diensten die niet rechtstreeks in verband staan met de levering van gas of elektriciteit'. Met diensten die niet rechtstreeks in verband staan met de levering van gas of elektriciteit worden bijvoorbeeld het verlenen van service en 'onderhoudsdiensten' bedoeld (zie onderdeel a, derde streepje, van Bijlage I van de Gasrichtlijn en artikel 10, derde lid, onderdeel c, van de Elektriciteitsrichtlijn). Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan het onderhoud van de C.V.-ketel of de geiser.

Onderdeel d, informatie over aanbiedingen, betreft nieuw beleid. In dit onderdeel is bepaald dat in de overeenkomst informatie over de voorwaarden die zijn verbonden aan eventuele aanbiedingen moet staan. Hieronder vallen bijvoorbeeld welkomstaanbiedingen en loyaliteitsbonussen.

In onderdeel f is ter uitwerking van artikel 2.6, zesde lid, onderdeel d, van de wet opgenomen dat, indien van toepassing, de leverancier informatie over de energiebronnen bij levering van elektriciteit of gas uit hernieuwbare bronnen moet verstrekken. Afspraken over het verstrekken van elektriciteit of gas uit hernieuwbare bronnen, zoals groene elektriciteit uit Nederland, worden in de overeenkomst opgenomen. De informatie en verantwoording over de geleverde elektriciteit gaat vervolgens achteraf via het stroometiket, te vinden op de website van de leverancier en als informatie bij de factuur. Afspraken over 100% groen gas dienen te worden onderbouwd met garanties van oorsprong.

Bij ministeriële regeling worden ter uitwerking van artikel 2.7, tweede lid, onderdeel a, van de Energiewet regels gesteld over de informatie over energiebronnen.

In onderdeel I is geregeld dat een leveringsovereenkomst, indien van toepassing, informatie over consumentenrechten (met inbegrip van informatie over klachtbehandeling) bevat. Te denken valt onder meer aan de wettelijke bedenktijd van 14 dagen. De voorschriften voor de inhoud van de overeenkomst opgenomen in dit artikel zijn ook van toepassing op door middel van intermediairs gesloten overeenkomsten, waarbij de (vergunninghoudende) leverancier ook in dat geval verantwoordelijk is voor de naleving van deze voorschriften.

Dit artikel is voor een deel inhoudelijk gelijk aan artikel 2 van de Regeling afnemers en monitoring Elektriciteitswet 1998 en Gaswet. Verschil zit onder meer in de reikwijdte van het artikel. Waar artikel 2 van de Regeling afnemers en monitoring Elektriciteitswet 1998 en Gaswet van toepassing is op een leveringsovereenkomst met een 'kleinverbruiker', is onderhavig artikel van toepassing op een leveringsovereenkomst of een leveringsovereenkomst inzake peer-to-peer-handel met alle eindafnemers. Daarnaast is er een aantal gegevens ter verduidelijking aangepast (onderdeel a) of ter implementatie of ten behoeve van nieuw beleid toegevoegd (onderdeel c t/m f, j en k).

Artikel 2.6.6 Artikel 2 betalingswijzen leveringsovereenkomst en leveringsovereenkomst inzake peer-to-peer-handel

Het eerste lid van dit artikel strekt ter implementatie van artikel 10, zesde lid, van de Elektriciteitsrichtlijn en Bijlage I, eerste lid, onderdeel d, bij de Gasrichtlijn. Het eerste lid bepaalt dat eindafnemers met een kleine aansluiting een ruime keuze uit betalingsmethoden moet worden geboden. Onder betalingswijzen wordt in ieder geval verstaan: contante betaling, betaling door middel van een creditcard, betaling via het internet en automatische incasso. De leverancier is niet verplicht om contante betaling als betalingswijze te accepteren, dit kan worden uitgesloten mits meerdere andere betalingswijzen zijn toestaan. De overeengekomen betalingswijze wordt opgenomen in de overeenkomst.

Het tweede lid bepaalt dat de differentiatie in tarieven en voorwaarden tussen aangeboden betalingswijzen overeen moet komen met de kosten verbonden aan die betalingswijzen. Een toeslag op het tarief bij gebruik van een bepaalde betalingswijze mag dus niet meer bedragen dan de kosten die voor een leverancier zelf verbonden zijn aan die betalingswijze (bijvoorbeeld bankkosten). Het begrip 'betalingswijze' moet strikt worden uitgelegd, en wel in die zin dat het moet gaan om de wijze waarop het verschuldigde bedrag wordt voldaan. De betalingsfrequentie hoort daar bijvoorbeeld niet toe. Dit betekent dat leveranciers hun klanten bepaalde extra voordelen kunnen bieden als zij kiezen voor een lage betalingsfrequentie (bijvoorbeeld één keer per jaar).

Dit artikel is inhoudelijk grotendeels gelijk aan artikel 5 van de Regeling afnemers en monitoring Elektriciteitswet 1998 en Gaswet. Nieuw is dat een leverancier de overeengekomen betalingswijze opneemt in de overeenkomst.

Artikel 2.6.6 Artikel 3 wijziging van tarieven of voorwaarden leveringsovereenkomst en leveringsovereenkomst inzake peer-to-peer-handel

Dit artikel regelt de wijziging van tarieven of voorwaarden en strekt ter implementatie van artikel 10, vierde lid, van de Elektriciteitsrichtlijn en Bijlage I, eerste lid, onderdeel b, bij de Gasrichtlijn.

Het eerste lid strekt ter implementatie van de tweede volzin van artikel 10, vierde lid, van de Elektriciteitsrichtlijn en Bijlage I, eerste lid, onderdeel b, bij de Gasrichtlijn. Op grond van het eerste lid moet een leverancier eindafnemers op een transparante en begrijpelijke manier rechtstreeks in kennis stellen van elke wijziging van de tarieven. Onder 'elke wijziging van tarieven' valt elke aanpassing van tarieven waarvan de hoogte of de methode voor de berekening van de tarieven niet afleidbaar is uit de overeenkomst. Overeenkomsten waarin een tarief is opgenomen dat per uur of per dag kan wijzigen, zoals een dynamisch contract, vallen hier niet onder. Onder 'rechtstreeks' wordt verstaan dat de informatie persoonlijk aan de eindafnemer moet zijn gericht. Niet kan worden volstaan met een aankondiging in bijvoorbeeld een dagblad of plaatsing op een website. Wel is er een zekere keuzevrijheid bij de manier waarop de eindafnemer wordt benaderd. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een systeem, waarbij de eindafnemers per elektronische post (e-mail) van de tariefstijging op de hoogte worden gesteld, tenzij zij hebben aangegeven deze informatie per gewone post te willen ontvangen. De kennisgeving gaat gepaard van de redenen voor

de aanpassing. In het eerste lid is geregeld dat de leverancier eindafnemers hierbij wijst de mogelijkheid om de overeenkomst op te zeggen.

Het tweede lid strekt ter implementatie van de eerste volzin van artikel 10, vierde lid, van de Elektriciteitsrichtlijn en Bijlage I, eerste lid, onderdeel b, bij de Gasrichtlijn. Dit artikellid bepaalt dat de leverancier voornemens tot wijziging van de voorwaarden rechtstreeks aan eindafnemers bekend moet maken. Daarbij dient hij hen tevens te wijzen op hun wettelijke recht de overeenkomst op te zeggen. Het vereiste van het rechtstreeks in kennis stellen is een aanscherping ten opzichte van het inhoudelijk grotendeels gelijke artikel 4 van de Regeling afnemers en monitoring Elektriciteitswet 1998 en Gaswet, waarin 'op toereikende wijze' staat.

In het derde lid is geregeld dat de kennisgeving van een wijziging wordt gedaan binnen twee weken, en indien het huishoudelijke afnemers betreft, binnen een maand.

Artikel 2.6.6 Artikel 4 registratieplicht leveringsovereenkomst en leveringsovereenkomst inzake peer-to-peer-handel

In dit artikel wordt geregeld dat een leverancier actief moet informeren naar of een overeenkomst wordt gesloten door een huishoudelijke eindafnemer of een micro-onderneming. Voorafgaand aan het sluiten van een leveringsovereenkomst wordt dit geregistreerd. De leverancier geeft hierbij aan wat een huishoudelijke eindafnemer of een micro-onderneming is. Dit artikel geeft invulling aan artikel 2.6, zesde lid, onderdeel c, van de Energiewet. De registratie van dit onderscheid is van belang voor welk beschermingsregime van toepassing is. De leverancier heeft deze gegevens nodig om deze bescherming kunnen bieden, bijvoorbeeld in verband met de relevante opzegvergoeding.

2.6.6 Artikel 5 nadere verplichtingen universele dienstverlening

Dit artikel bepaalt waarvan een leverancier bij zijn aanbod voor eindafnemers met een kleine aansluiting deze eindafnemers in ieder geval in kennis moet stellen. Hiermee worden bepaalde aspecten van de universele dienstverlening (artikel 27 van de Elektriciteitsrichtlijn) geconcretiseerd en wordt geregeld dat eindafnemers met een kleine aansluiting hierover worden geïnformeerd. In onderdeel a is geregeld dat de leverancier kenbaar moet maken dat hij verplicht is te leveren aan elke eindafnemer met een kleine aansluiting die zijn aanbod aanvaardt. Dit volgt uit artikel 2.22 van de Energiewet (de leveringsplicht). Op grond van artikel 2.25 van de Energiewet voeren vergunninghouders een beleid gericht op het voorkomen van het wegens wanbetaling beëindigen van de levering. Ingevolge onderdeel b wordt kenbaar gemaakt dat een leverancier preventieve maatregelen neemt om het beëindigen van levering aan of de facilitering in peer-to-peer-handel ten behoeve van een eindafnemer met een kleine aansluiting wegens wanbetaling zoveel mogelijk te voorkomen. Tot slot is in onderdeel c geregeld dat een leverancier kenbaar maakt dat hij verplicht is eindafnemers binnen een bepaalde termijn te informeren over aanpassing van de tarieven of voorwaarden van een overeenkomst. Dit is geregeld in 2.6.6 Artikel 3 van dit besluit (wijziging van tarieven of voorwaarden leveringsovereenkomst en leveringsovereenkomst inzake peer-to-peer-handel).

Artikel 2.32.5 Artikel 1 inhoud aggregatieovereenkomst

In dit artikel is uitwerking gegeven aan de delegatiegrondslag in artikel 2.32, vijfde lid, van de Energiewet. Dit artikel is van toepassing op de drie aggregatieovereenkomsten die in de Energiewet worden onderscheiden, te weten de terugleveringsovereenkomst, de terugleveringsovereenkomst inzake peer-to-peer-handel en de vraagresponsovereenkomst.

Het artikel stelt een aantal eisen aan aggregatieovereenkomsten, en laat andere wettelijke voorschriften die op aggregatieovereenkomsten van toepassing zijn onverlet. Op grond van het eerste lid moet de aggregatieovereenkomst op schrift worden gesteld en bepaalde gegevens bevatten, zoals de naam, het e-mailadres, het telefoonnummer en het adres van de aggregator. In het eerste lid, onderdeel b, is geregeld dat een aggregatieovereenkomst een omschrijving van de aard en de voorwaarden van de overeenkomst moet bevatten, dit onderdeel strekt ter implementatie van artikel 13, tweede lid, van de Elektriciteitsrichtlijn. De aard van de overeenkomst ziet onder meer op wat voor aggregatieovereenkomst het betreft. De eisen aan de aggregatieovereenkomst komen deels overeen met de eisen aan de leveringsovereenkomst met een eindafnemer.

Afdeling 2.2 Vergunning leveranciers

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 2.18 lid 2 (aanvragen en verlenen vergunning)
- Artikel 2.21 lid 2 (overdragen vergunning)

Artikel 2.18.2 Artikel 1 eisen aan de vergunning

Voor de levering van elektriciteit en gas of de facilitering in peer-to-peer-handel ten behoeve van eindafnemers met een kleine aansluiting is in beginsel een vergunning nodig. De vergunning kan worden aangevraagd bij de ACM. Bij de vergunningverlening wordt getoetst aan organisatorische, financiële en technische kwaliteiten alsmede deskundigheid voor de goede uitvoering van de taak. Hiermee wordt gewaarborgd dat eindafnemers met een kleine aansluiting beleverd worden door betrouwbare en financieel stabiele partijen. Met het stellen van deze eisen wordt een hoog beschermingsniveau beoogd en wordt nagestreefd dat de levering van elektriciteit en gas aan deze afnemers op een betrouwbare wijze plaatsvindt.

Artikel 2.18, eerste lid, van de Energiewet bepaalt dat een leverancier die krachtens artikel 2.17 vergunningplichtig is, moet beschikken over de benodigde organisatorische, financiële en technische kwaliteiten alsmede over voldoende deskundigheid en tevens is aangesloten bij een instantie voor buitengerechtelijke geschilbeslechting. Die vereisten worden in onderhavig artikel uitgewerkt. Deze vereisten gelden niet alleen als voorwaarde om een vergunning te verkrijgen, maar gelden ook nadat de vergunning is verleend. Inhoudelijk stemmen de in dit artikel opgenomen eisen grotendeels overeen met de eisen in artikel 3 van het Besluit vergunning levering elektriciteit aan kleinverbruikers en het Besluit vergunning levering gas aan kleinverbruikers.

De organisatorische, financiële en technische kwaliteiten (lid 1) worden vooral afgemeten aan de vraag of de aanvrager of de leverancier die krachtens artikel 2.17 van de Energiewet vergunningplichtig is over een solide financiële positie en een gedegen inkoopstrategie beschikt en in staat is om de financiële last te dragen van het vooraf inkopen van elektriciteit en gas, of de balanceringsverantwoordelijkheid op de juiste wijze is belegd (lid 1, onderdeel c) en of de leveringsactiviteiten organisatorisch goed kunnen worden ingebed. Een leverancier heeft de keuze (i) zelf balanceringsverantwoordelijke te zijn (overeenkomstig de methoden of voorwaarden voor elektriciteit of gas, bedoeld in artikel 3.118 van de wet, door de transmissiesysteembeheerder voor elektriciteit of gas als balanceringsverantwoordelijke toegelaten) of (ii) hij kan een contract sluiten met een andere balanceringsverantwoordelijke partij. Een contract met deze andere partij zal voor een voldoende lange termijn moeten zijn afgesloten. Belangrijk hierin is onder andere dat de risicomanager een onafhankelijke rol vervult binnen de onderneming (lid 1 onderdeel d).

Onder een goede administratieve organisatie (lid 1, onderdeel a) wordt een administratie verstaan waarin op ordentelijke wijze per eindafnemer met een kleine aansluiting waarmee een overeenkomst is gesloten bij ministeriële regeling te bepalen gegevens zijn opgenomen.

In lid 1, onderdeel b, is geregeld dat de leverancier beschikt over een solide financiële positie en een gedegen inkoopstrategie. Bij de redelijke voorwaarden (lid 1, onderdeel g) wordt vooral getoetst of (potentiële) klanten een duidelijk beeld kunnen vormen van de diensten en tarieven van de aanvrager en van de wijze waarop klachten en geschillen omtrent de levering van gas en elektriciteit worden behandeld.

In de ministeriële regeling op grond van het tweede lid zal een nadere invulling plaatsvinden van de in het eerste lid bepaalde vereisten. Het voornemen bestaat om het huidige Besluit vergunning levering elektriciteit aan kleinverbruikers en het Besluit vergunning levering gas aan kleinverbruikers daarbij als uitgangspunt te laten dienen en de eisen te concretiseren en aan te scherpen in het belang van de betrouwbaarheid van levering aan eindafnemers met een kleine aansluiting.

2.21.2 Artikel 1 overdragen vergunning

Dit artikel geeft uitwerking aan de delegatiegrondslag in artikel 2.21, tweede lid, van de Energiewet en betreft het overdragen van een leveringsvergunning. Op basis van artikel 2.21, eerste lid, van de Energiewet kan een leveringsvergunning slechts worden overgedragen met toestemming van de ACM. In dit artikel is geregeld dat een leverancier die een vergunning over wil nemen voorafgaand aan de overdracht aan de ACM toestemming moet vragen. Zo is de ACM al in een vroegtijdig stadium op de hoogte van de (voorgenomen) overdracht en kan de ACM vervolgens tijdig beoordelen of de nieuwe vergunninghouder voldoet aan de vereisten gesteld bij of krachtens artikel 2.18 van de Energiewet en of de vergunning al dan niet moet worden gewijzigd. Naast het voldoen aan de vereisten gesteld bij of krachtens artikel 2.18 van de Energiewet is in het derde lid geregeld dat de overnemende leverancier bij de aanvraag de reden van de overdracht moet geven en een onderbouwing van waarom de overdracht geen nadelige effecten en geen invloed heeft op het voldoen aan de eisen die bij het verlenen van de vergunning zijn gesteld. Tot slot is in het derde lid, onderdeel c, bepaald dat de aanvraag de wijze waarop eindafnemers met een kleine aansluiting worden geïnformeerd over de overdracht moet bevatten.

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 2.24 lid 1 (faillissementsregime)
- Artikel 2.19 lid 2 (wijzigen en intrekken vergunning)

[PM: zoals toegelicht in de leeswijzer bij deze toelichting werkt EZK momenteel nog aan wetstechnische onderdelen van deze procedure; dit onderdeel wordt later aan de consultatie toegevoegd.]

Aanvulling per 14 december 2023: voor de nog ontbrekende onderdelen ('PM') bij de artikelen 2.19/2.24 en 3.79 is een aanvulling aan de consultatie toegevoegd. De toegevoegde artikelteksten, toelichting en vier specifieke vragen aan stakeholders zijn te vinden via: <https://internetconsultatie.nl/energiebesluitfaillissement/b1>

Afdeling 2.3 Overige bepalingen

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 2.66 lid 2 vergelijkingsinstrument

Artikel 2.66.2 Artikel 1 vergelijkingsinstrument

Artikel 14 van de Elektriciteitsrichtlijn verplicht lidstaten om ervoor te zorgen dat ten minste huishoudelijke eindafnemers en micro-ondernemingen met een verwacht jaarlijks verbruik van minder dan 100.000 kWh gratis toegang hebben tot een instrument waarmee het aanbod van leveranciers kan worden vergeleken. In Nederland zijn er vele en diverse gratis vergelijkingsinstrumenten in de markt beschikbaar. Over het algemeen werken de in de markt beschikbare vergelijkingsinstrumenten goed en is er voor de eindafnemer voldoende aanbod om te vergelijken. Artikel 14 schrijft ook voor dat er ten minste één vergelijkingsinstrument is dat de gehele markt bestrijkt dan wel meerdere vergelijkingsinstrumenten die een significant deel van de markt bestrijken, aanwezig moeten zijn. Artikel 2.66, eerste en derde lid van de Energiewet geven invulling aan deze verplichting.

Dit artikel geeft invulling aan artikel 2.66, tweede lid, van de Energiewet door uitwerking te geven aan de voorwaarden voor certificering. Het eerste lid geeft invulling aan de vereisten van artikel 14, eerste lid, van de van de Elektriciteitsrichtlijn. Op grond hiervan moeten huishoudelijke eindafnemers en micro-ondernemingen toegang hebben tot ten minste een onafhankelijk vergelijkingsinstrument

waar kosteloos gebruik van gemaakt kan worden. Op wetsniveau is reeds opgenomen dat er ten minste één onafhankelijk vergelijkingsinstrument beschikbaar is, de eisen waar dit vergelijkingsinstrument aan moet voldoen zijn vervolgens neergelegd in het eerste lid van dit artikel.

Vereist wordt dat er sprake is van operationele onafhankelijkheid van het vergelijkingsinstrument van de leveranciers en andere marktdeelnemers te waarborgen. Belangrijk is dat aanbieders in de zoekresultaten gelijk moeten worden behandeld, de rangschikking van de resultaten zou het logische gevolg moeten zijn van de zoekopdracht die de bezoeker heeft ingevoerd. Alhoewel aanbieders gelijk moeten worden behandeld in de zoekresultaten, kan gedacht worden aan het, tegen vergoeding, opnemen van een directe bestellink naar de website van de aanbieder of het geven van een kleur aan het aanbod van een aanbieder die bereid is een vergoeding te betalen.

Het in artikel 14, eerste lid, onderdeel h van de Elektriciteitsrichtlijn neergelegde vereiste dat bij de uitvoering van vergelijkingen de opgevraagde persoonlijke gegevens strikt beperkt blijft tot gegevens die strikt noodzakelijk zijn voor de vergelijking is reeds geïmplementeerd in hoofdstuk 4 van de Energiewet.

Zoals eerder opgemerkt in de memorie van toelichting bij de Energiewet ligt het in de rede dat een vergelijkingsinstrument met behulp van een online tool (website) wordt vormgegeven, omdat daarmee de onderlinge vergelijkbaarheid van het aanbod van leveranciers voor de eindafnemer het beste gerealiseerd kan worden.

Hoofdstuk 3: Beheer van elektriciteits- en gassystemen

Afdeling 3.1 Aanwijzing en inrichting systeembeheerders

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 3.8 lid 3 (vervallen, intrekken en delegatiegrondslag aanwijzing, certificering of erkenning)

Artikel 3.8.3. Artikel 1 en 2 intrekken aanwijzing systeembeheerder en erkenning gesloten systeem

De aanwijzing als systeembeheerder kan ten eerste worden ingetrokken, wanneer de ACM de certificering op grond van artikel 3.5 van de Energiewet intrekt en ten tweede wanneer de systeembeheerder niet meer voldoet aan het toetsingskader voor aanwijzing als systeembeheerder, bedoeld in artikel 3.3, tweede tot en met zesde lid, van de Energiewet. De ACM kan een erkenning als gesloten systeem, als bedoeld in artikel 3.7 van de Energiewet, intrekken als de erkenninghouder niet meer voldoet aan de voorwaarden, bedoeld in artikel 3.7 van de Energiewet, als het gesloten systeem niet wordt beheerd door de rechtspersoon die op grond van artikel 3.6 is aangewezen en als de erkenninghouder handelt in strijd met de voorschriften en beperkingen als bedoeld in artikelen 3.103 en 3.104, tweede en derde lid, van de Energiewet. Tot slot kan de erkenning worden ingetrokken als bij de aanvraag om een erkenning onjuiste of onvolledige gegevens zijn verstrekt en de verstrekking van juiste of volledige gegevens tot een andere beslissing zou hebben geleid.

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 3.18 lid 1 (bescherming vitale processen systeembeheerders)

3.18 Artikel 1 en 2 aanwijzing gegevens, hulpmiddelen, materialen, werkmethoden en processen en verplichtingen geheimhouding

Deze artikelen betreffen een nadere uitwerking van artikel 3.18 van de Energiewet. Hiermee wordt geregeld dat ten aanzien van bepaalde gegevens, hulpmiddelen, materialen, werkmethoden en processen er maatregelen genomen moeten worden om de geheimhouding te garanderen. Daarnaast hebben deze artikelen tot gevolg dat bij aanbestedingen de Aanbestedingswet Defensie en Veiligheid toegepast kan worden.

Aanleiding

Het kabinet heeft in de Veiligheidsstrategie voor het Koninkrijk der Nederlanden economische veiligheid genoemd als één van de zes te beschermen nationale veiligheidsbelangen. Tevens worden de bescherming van de vitale infrastructuur, het tegengaan van ongewenste buitenlandse inmenging en spionage en het versterken van de digitale weerbaarheid genoemd als actielijnen. De Veiligheidsstrategie stelt onder meer dat de complexiteit van dreigingen en risico's laat zien dat ook de integriteit van het digitale domein en de beschikbaarheid, vertrouwelijkheid en integriteit van essentiële (informatie)diensten en daarvan afhankelijke infrastructuur en processen prioritair zijn voor de nationale veiligheid. Tevens is de zeggenschap over (onderdelen van) de vitale infrastructuur een belangrijke factor voor het waarborgen van de nationale veiligheidsbelangen.

Het grote belang van een werkend energiesysteem voor onze maatschappij maakt dat er situaties zijn waarin kwaadwillende actoren bewust kunnen proberen om dit te saboteren of anderszins te schaden. De oorlog in Oekraïne, afhankelijkheid van Russisch gas en geopolitieke spanningen tussen de VS en China benadrukken het belang om veiligheid mee te nemen bij de ontwikkeling van het toekomstige energiesysteem. Er moet aan de voorkant van de inrichting van het nieuwe systeem goed gekeken worden naar het voorkomen of beperken van nieuwe kwetsbaarheden en afhankelijkheden. De Ambtelijke Commissie Economische Veiligheid heeft op 3 maart 2020 ingestemd met het voornemen om de Aanbestedingswet Defensie en Veiligheid (hierna: ADV) breder toepasbaar te maken zodat ook aanbestedingen van vitale aanbieders hieronder vallen. De reden is dat de ADV, meer dan de Aanbestedingswet 2012 (hierna ook: Aw 2012), vitale aanbieders de mogelijkheid biedt om in het kader van nationale veiligheid en economische veiligheid bij aanbestedingen de juiste randvoorwaarden te stellen.

Om binnen de reikwijdte van de ADV te vallen moeten vitale aanbieders werken met gerubriceerde gegevens of processen die geheim verklaard zijn. Uit de definitie van gerubriceerde gegevens in de ADV blijkt dat voor rubricering een wettelijke of bestuursrechtelijke grondslag dan wel bindende aanwijzingen vereist is. Artikel 3.18, artikel 1, biedt deze grondslag. Bij ministeriële regeling kunnen de gegevens, hulpmiddelen, materialen, processen en werkmethoden als bedoeld in dit artikel, worden aangewezen.

Aanwijzing gegevens, hulpmiddelen, materialen, werkmethoden en processen in overleg

In overleg met TSB's, DSB's en de toezichthouder worden gegevens, hulpmiddelen, materialen, werkmethoden en processen aangewezen die zo belangrijk zijn dat ze beschermd moeten worden tegen invloeden van ongewenste actoren. De ministeriële regeling zal periodiek worden geactualiseerd op basis van kennis van zowel het actuele dreigingsbeeld als de weerbaarheid van de transmissie- en distributienetwerken. Dit vereist informatie over dreigingen als bedrijfsvertrouwelijke kennis over de huidige staat van netwerken en de voorziene toekomstige ontwikkelingen die voortkomen uit de energietransitie. Deze periodieke beoordeling kan plaats vinden in de vorm van een overleg tussen eerdergenoemde partijen. Mogelijke processen waarin de gegevens, hulpmiddelen en materialen voor TSB's of DSB's voor elektriciteit voorkomen zijn een op afstand uitleesbare meetinrichting, stationsautomatisering, distributiestations, SCADA system, OT werkplekken, centrale systemen voor OT, remote SIM provisioning, telecom-draadloos, telecom-glasvezel. Mogelijke voorbeelden van de gegevens, hulpmiddelen en materialen zijn voor TSB's of DSB's voor gas zijn de conversiestations, stationsautomatisering, distributiestations, SCADA systemen, OT werkplekken, centrale systemen voor OT, telecom-draadloos, telecom-glasvezel. De voorgeschreven geheimhouding laat onverlet dat toezichthouders ten behoeve van de uitoefening van hun wettelijke bevoegdheden en wettelijke taak toegang verkrijgen tot hetgeen geheim verklaard is.

Relevante wetgeving

TSB's en DSB's zijn verplicht hun netten te beschermen tegen invloeden van buitenaf en hebben onder andere een cybersecurity zorg- en meldplicht. Aanvullend bieden de aanstaande *Networkcode cybersecurity on cross-border electricity flows* en de *Critical Entities Resilience (CER) Directive* en de *Network- and Information Security 2 (NIS2) Directive* versterkte wettelijke kaders voor het verhogen van de weerbaarheid van de digitale- en fysieke systemen van vitale infrastructuur. Desalniettemin bieden de huidige en toekomstige wet- en regelgeving onvoldoende houvast om inkoopprocessen in te perken en gegevens, hulpmiddelen, materialen, werkmethoden en processen die zo belangrijk zijn voor het functioneren van de netwerkbedrijven voldoende te beschermen.

Zoals eerder aangegeven wordt het met deze AMvB en daarop gebaseerde ministeriele regeling mogelijk om de ADV toe te passen. De Aw 2012 biedt al de mogelijkheid om eisen te stellen die in verhouding staan met het voorwerp van de opdracht (art. 1.10), eisen te stellen aan de vertrouwelijkheid van gegevens die voortvloeien uit de aanbestedingsprocedure (art. 2.57a), over uitsluiting van ondernemers uit bepaalde non-GPA landen zoals Rusland en China (art. 1.23) en over of de waarde van de dienst of het product uit de EU komt.

Sommige systemen en/of processen zijn echter zo kritiek dat de ADV moet worden toegepast. De ADV heeft voorrang op de Aw 2012 voor opdrachten die onder het toepassingsbereik van de ADV vallen. De ADV verschilt op meerdere gebieden van de Aw 2012 en biedt meer mogelijkheden voor risico mitigerende maatregelen dan de Aw 2012 op het gebied van nationale veiligheid en de bescherming van vitale processen. De ADV bevat ook extra uitzonderingsmogelijkheden ten opzichte van de Aw 2012. De ADV biedt de mogelijkheid tot het uitsluiten van ondernemingen die niet in EU-lidstaten gevestigd zijn (art. 1.7), het uitsluiten van inschrijvers die niet beschikken over de betrouwbaarheid die nodig is om nationale veiligheid risico's uit te sluiten (art. 2.77, lid 1f) en het stellen van eisen aan onderaannemers (art. 2.39). Verder specificiert de ADV eisen aan gegevensbeveiliging (art. 2.68), zoals maatregelen en eisen die noodzakelijk zijn om het vereiste beveiligingsniveau van de gerubriceerde gegevens te waarborgen. Het gaat om eisen onder andere aan locaties van servers, toegang van personeel en screeningseisen aan personeel. Ook biedt de ADV de mogelijkheid om eisen te stellen aan de bevoorradingszekerheid (art. 2.69). Dit kan betrekking hebben op bedrijven, waarbij de leveringszekerheid niet gegarandeerd kan worden vanwege de vijandige strategie die het land hanteert waaraan het bedrijf is gelieerd. Als laatste geeft de ADV ook mogelijkheden om extra bijzondere voorwaarden te stellen (art. 2.70).

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 3.21 lid 5 (aandelen infrastructuurbedrijf)

NB: zoals toegelicht in de 'Leeswijzer' ontvangt EZK graag de reactie van stakeholders op dit artikel: "Onderdeel van deze grondslag is de uitwerking van de voorwaarden waaronder een ontheffing afgegeven kan worden aan een infrastructuurbedrijf. De in dit stuk opgenomen conceptvoorschriften moeten uitdrukkelijk beschouwd worden als een concepttekst. Voor de verdere uitwerking van dit onderdeel worden belanghebbenden gevraagd naar de gewenste invulling van deze grondslagen en mogelijke aanscherping van criteria inzake de beoordeling van de bijdrage van een activiteit aan de energietransitie en de wijze waarop aangetoond kan worden dat een marktpartij in casu een bepaalde activiteit niet wil of kan uitvoeren."

3.21.5 Artikel 1 Informatie en duur ontheffing infrastructuurbedrijf

De Minister kan een infrastructuurbedrijf toestaan een handeling te nemen of activiteit te ontplooiën die niet is opgenomen in de limitatieve lijst op grond van artikel 3.20 Energiewet. In aanvulling op deze generieke ontheffingsgrond, is in artikel 3.21, vijfde lid van de Energiewet een mogelijkheid opgenomen voor het verlenen van een specifieke ontheffing, om een infrastructuurbedrijf toe te staan een productie-installatie voor waterstofgas, hernieuwbaar gas of andere gasvormige stoffen van hernieuwbare bron aan te leggen, te onderhouden, te beheren en ter beschikking te stellen aan

een derde partij. Hier gelden twee bijzondere voorwaarden voor, die in het Energiebesluit zijn uitgewerkt. Ten eerste dient de aanvragende partij aan te tonen dat de markt dit niet oppakt, ten einde marktverstoring te voorkomen. Daarnaast moet ook het bredere publieke belang worden aangetoond. Lid 2 regelt dat de ontheffing voor maximaal 15 jaar kan worden verleend.

Afdeling 3.2 Taken transmissiesysteembeheerder en distributiesysteembeheerder

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 3.26 lid 1 sub b (enkelvoudige storingsreserve transmissiesysteem elektriciteit)
- Artikel 3.26 lid 2 (enkelvoudige storingsreserve transmissiesysteem elektriciteit)

Artikel 3.26 van de wet ziet op het aanhouden van storingsreserve door de TSB voor elektriciteit. Dit besluitonderdeel ziet op eventuele (A) vrijstellingen bij uitvalsituaties en (B) ontheffingen bij uitvalsituaties en vormt daarmee de omzetting van de paragrafen 4a, 'Vrijstellingen uitvalsituaties' en 4b 'Ontheffingen uitvalsituaties' (artikelen 4a.1 tot en met 4b.6) van het Besluit investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas.³⁰ Met deze omzetting is geen beleidwijziging beoogd.

A. Vrijstellingen uitvalsituaties

Dit besluitonderdeel bevat de vrijstellingen van de wettelijke norm in artikel 3.26, eerste lid, dat een systeem met een spanningsniveau van 110 kV of hoger, met uitzondering van het systeem op zee, zodanig is ontworpen en in werking is dat het transport van elektriciteit ook is verzekerd indien zich een uitvalsituatie voordoet. Ook wordt met dit besluitonderdeel bepaalde ruimte in het elektriciteitssysteem, de zogenoemde 'spitsstrook' vrijgegeven voor (duurzaam) opgewekte elektriciteit. Hiermee komt er ruimte vrij in het systeem in gebieden die te kampen hebben met schaarste vanwege de snelle opkomst van duurzame opwek.

3.26.1 Artikel 1 vrijstelling 220 kV of hoger in normaal bedrijf

De vrijstellingen in dit artikel zien op uitvalsituaties met betrekking tot systeemelementen van 220 kV en hoger tijdens normaal bedrijf. Het gaat om vrijstellingen ten aanzien van transformatoren (onder a) en railsystemen (onder b).

EHS/MS-transformatoren tijdens normaal bedrijf

De vrijstelling onder a ziet op de transformator tussen het transmissiesysteem voor elektriciteit van 220 kV en hoger, (het extra-hoogspanningssysteem, hierna: EHS-systeem) en het distributiesysteem voor elektriciteit hoger dan 1 en lager dan 110 kV (het middenspanningssysteem, hierna: MS-systeem) inclusief daarmee verbonden verbindingen en andere systeemelementen van de schakelaar aan de EHS-kant, tot de schakelaar aan de MS-kant die daar vanwege de functie van de transformator bij horen. Deze transformatoren vormen de verbinding tussen het EHS-net en het MS-net.

Deze EHS/MS-transformatoren worden gezien als onderdeel van het hoogspanningssysteem. Als n-1 onverkort zou gelden dan kunnen transformatoren slechts gedeeltelijk belast worden, ofwel blijft een transformator reserve staan tot zich een onderbreking voordoet of wanneer onderhoud gepleegd moet worden.

Voor verbruik geldt dat uitval van een transformator alleen mag leiden tot een korte onderbreking van maximaal 100 MW met een duur van maximaal 10 minuten. Deze vrijstelling is nodig om bij uitval van een transformator om te kunnen schakelen naar de gezonde transformator. Overigens is in de praktijk de omschakeltijd meestal korter dan 10 minuten. Met deze vrijstelling is voor wat transport voor verbruik betreft, aangesloten bij de Netcode Elektriciteit voor de HS³¹/MS-transformator, waarvoor een uitzondering geldt van 100 MW, gedurende 10 minuten.

³⁰ Staatsblad 2020, 511.

³¹ Het transmissiesysteem voor elektriciteit van 110 tot 220 kV wordt aangeduid als het hoogspanningssysteem, hierna: HS-systeem.

Voor productie is de onderbreking begrensd tot 200 MW gedurende maximaal twee weken. Deze hogere begrenzing is gekozen omdat voor productie geldt dat zoveel mogelijk hernieuwbare elektriciteit in het MS- en LS-systeem³² aangesloten moet kunnen worden. Hier weegt het criterium van duurzaamheid zwaar mee in de afweging. Deze elektriciteit wordt doorgaans nauwelijks in het betreffende MS-net verbruikt en moet daarom naar het EHS-net worden getransformeerd. Hiervoor is de gehele capaciteit van de EHS/MS-transformatoren nodig. In geval van een onderbreking betekent dat, dat op dat moment geen reservetransformator in een station beschikbaar is. Pas als de transformator is hersteld en de defecte componenten zijn gerepareerd of vervangen, is de volledige capaciteit weer beschikbaar. Bij uitval van een transformator zal productie worden afgeschakeld, zodat de resterende transformatorcapaciteit kan worden ingezet voor transport van elektriciteit ten behoeve van verbruik. Indien een uitgevallen transformator niet hersteld kan worden, zal deze moeten worden vervangen. Het organiseren van het vervoer van een nieuwe transformator en het plaatsen hiervan neemt maximaal twee weken in beslag. Voor het maximeren van de onderbreking tot 200 MW is gekozen, omdat in een aantal gevallen het vermogen van de EHS/MS-transformator groter is dan 100 MW. Met een grens van 200 MW wordt meer ruimte gecreëerd voor het aansluiten van (duurzame) productie, terwijl de toegestane onderbreking van transport ten behoeve van verbruik begrensd blijft tot maximaal 100 MW, met een uitvalduur van ten hoogste 10 minuten.

In het rapport 'Kwaliteitsnorm enkelvoudige storingsreserve in het Nederlandse hoogspanningsnet' uit 2013³³ (hierna: de risicoanalyse 2013) wordt gesteld dat de investeringen om een HS/MS station uit te breiden conform de volledige n-1 norm, circa 4 miljoen per station bedragen. Indien een HS/MS station kan worden aangepast met n-0 ingepaste productie, bedragen deze kosten 0,5 miljoen Euro per station. De maatschappelijk baten van deze investering zijn in de risicoanalyse gewaardeerd op 0,2 miljoen Euro. Hiermee valt de kosten-baten afweging voor deze investeringen negatief uit.

EHS-railsystemen in normaal bedrijf

De vrijstelling onder b ziet op de EHS-railsystemen (220 kV en hoger). Railsystemen hebben een belangrijke transportfunctie. Als railsystemen in systemen met een spanning van 220 kV en hoger niet beschikken over een enkelvoudige storingsreserve kan dat leiden tot een omvangrijke onderbreking van de transportvoorziening, bijvoorbeeld een groot deel van een provincie en in bijzondere gevallen tot nationaal niveau of zelfs grensoverschrijdend. Voor transport ten behoeve van verbruik geldt dat deze rails in normaal bedrijf altijd aan de wettelijke norm moeten voldoen. Voor deze uitvalsituatie is de duur van een onderbreking van transport ten behoeve van productie begrensd tot zes uur, omdat ter plaatse vastgesteld zal moeten worden wat de oorzaak van de onderbreking is en vervolgens het railsysteem hersteld zal moeten worden. De omvang van de onderbreking is begrensd tot 1.500 MW, omdat productie tot deze omvang via de interconnectoren vanuit het buitenland geïmporteerd kan worden, waardoor de leveringszekerheid niet in het geding komt.

3.26.1 Artikel 2 vrijstelling 220 kV of hoger tijdens onderhoud

Net als artikel 3.26.1.b Artikel 1 ziet dit artikel op uitvalsituaties met betrekking tot systeemelementen van 220 kV en hoger, maar dan als het desbetreffende systeemonderdeel in onderhoud is.

EHS/MS-transformator tijdens onderhoud

Voor de vrijstelling van een EHS/MS-transformator in onderhoud geldt dat de onderbreking van transport voor verbruik begrensd is tot 100 MW gedurende zes uur. Bij een uitvalsituatie die betrekking heeft op een transformator in normaal bedrijf (artikel 3.26.1.b Artikel 1) kan geschakeld worden naar de niet-gestoorte transformator, waardoor de onderbreking beperkt kan blijven tot 10 minuten (zie de toelichting bij artikel 3.26.1.b artikel 1, onderdeel a). Bij een uitvalsituatie tijdens onderhoud zal de in onderhoud zijnde transformator eerst terug in bedrijf moeten worden genomen,

³² Het distributiesysteem tot 1 kV wordt aangeduid als het laagspanningssysteem, hierna: LS-systeem

³³ Kamerstukken II, 2015-2016, bijlage bij 34 199, nr. 10.

voordat de transportfunctie hersteld kan worden. Hiervoor is meer tijd nodig. Met deze vrijstelling wordt aangesloten bij de aanbevelingen uit risicoanalyse uit 2013.

Voor de EHS/MS transformator tijdens onderhoud, wat betreft productie, wordt aangesloten bij de begrenzing van de vrijstelling voor de EHS/MS transformator in normaal bedrijf. De hersteltijd is niet anders dan bij normaal bedrijf. Ook hier geldt dat de twee weken gebaseerd is op aanvoertijd en hersteltijd van een transformator.

EHS-railsystemen tijdens onderhoud

Uit de risicoanalyse uit 2013 blijkt dat de kans op verlies van een rail, terwijl de andere rail uit bedrijf is vanwege onderhoud, bijzonder klein is (eens per 500-600 jaar), getuige de opgebouwde storingsinformatie van dit type stations. Op basis van de huidige populatie stations in Nederland, bedraagt de faalfrequentie tijdens onderhoud voor alle 110/150 kV railsystemen tezamen ongeveer eens per acht jaar en voor de 220/380 kV railsystemen ongeveer eens per 14 jaar.³⁴ Voor het bepalen van de begrenzing van de vrijstelling van railsystemen in onderhoud is een specifieke maatschappelijke kosten en batenanalyse (hierna: MKBA) uitgevoerd. Hierbij zijn de maatschappelijke kosten en baten van twee varianten geanalyseerd: een maximaal toegestane onderbreking van 500 MW en van 1000 MW. Uit de MKBA volgt dat het lastig is om maatschappelijke schade als gevolg van een onderbreking exact te bepalen. Onderzoeken op dit gebied laten zien dat de zogenoemde Value of Lost Load sterk varieert naar moment (bijvoorbeeld door de week of in het weekend) en naar type afnemers. Bovendien zijn voor het bepalen van de kans op deze specifieke uitvalsituatie voldoende gegevens nodig. Ondanks deze beperkingen laat de MKBA duidelijk zien dat de jaarlijkse kosten van stationsaanpassingen aanmerkelijk hoger uitvallen dan de gemiddelde jaarlijkse baten van de hogere leveringszekerheid. De aanbeveling die uit de MKBA volgt, is om bestaande stations zoveel mogelijk met rust te laten, omdat het uitvoeren van aanpassingen juist de faalkans verhoogt. Indien gekozen moet worden tussen het verlenen van een vrijstelling voor 500 MW of een vrijstelling voor 1.000 MW verdient de laatste waarde volgens de opstellers van de MKBA de voorkeur. In dit besluit wordt bij dit advies aangesloten.

Voor productie is voor deze vrijstelling aangesloten bij de risicoanalyse uit 2013, waarin 1.500 MW als grens voor uitval van productie wordt aanbevolen en onderbouwd.³⁵

3.26.1 Artikel 3 vrijstelling 110 tot 220 kV in normaal bedrijf

De vrijstellingen in dit artikel zien op uitvalsituaties met betrekking tot systeemelementen van 110 tot 220 kV tijdens normaal bedrijf.

HS/MS-transformatoren in normaal bedrijf.

De vrijstelling onder a heeft betrekking op HS/MS-transformatoren. Dit artikel komt overeen met de bepaling die daarover is opgenomen in 3.26.1.b Artikel 1 voor EHS/MS-transformatoren. Voor een toelichting op dit artikelonderdeel wordt korthedshalve dan ook naar de toelichting bij artikel 3.26.1.b Artikel 1 verwezen.

HS-circuit in normaal bedrijf

De vrijstelling onder b betreft het circuit in het HS-systeem. Deze vrijstelling ziet zowel op de systeemuitlopers als op het vrijgeven van storingsreserve in het HS-systeem. Met deze vrijstelling komt op korte termijn meer capaciteit beschikbaar om (duurzaam) geproduceerde elektriciteit te kunnen transporteren naar locaties waar meer verbruik is. Hierdoor zal in gebieden die kampen met een tekort aan systeemcapaciteit tot 30 procent meer duurzame opwek kunnen worden aangesloten. In geval van een uitvalsituatie kan deze vrijstelling tot gevolg hebben dat een deel van de productie moet worden afgeschakeld om overbelasting van systeemelementen in het HS-systeem te voorkomen, doordat de uitvalsituatie leidt tot een tekort aan systeemcapaciteit van een verbinding of een schakel- of transformatorstation. Transport van elektriciteit ten behoeve van verbruik kan

³⁴ Risico-analyse, p. 54

³⁵ Risico-analyse, p. 4 en 64.

worden voortgezet. Voor de leveringszekerheid van verbruikers van elektriciteit heeft deze vrijstelling dan ook geen gevolgen.

Het afschakelen van productie dient snel plaats te vinden om schade aan systeemelementen te voorkomen. Dit gaat dan ook automatisch. Hiertoe worden signalen verzonden naar productie-eenheden die zijn aangesloten op het HS-systeem of op het onderliggende systeem van de DSB. Voor het afschakelen van productie-eenheden in het onderliggende systeem zullen de systemen van de DSB, op het signaal van de TSB, volledig automatisch en binnen de vereiste tijd de productie-eenheden afschakelen die bijdragen aan de overbelasting van systeemcomponenten in het HS-systeem. Zodra de systeem situatie het toelaat worden deze productie-eenheden weer verbonden met het systeem.

De TSB en DSB's verkennen tevens of de zogenoemde seriële interface, zoals die is voorgeschreven in de Europese code voor nieuwe productie-installaties, mogelijkheden biedt om in de toekomst de systematiek voor afschakeling te optimaliseren.³⁶ Deze aanpak laat de leveringszekerheid van de verbruikers van elektriciteit ongemoeid, omdat gericht wordt ingegrepen op productie-eenheden.

De wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan dit besluit zal verder worden ingevuld in de Netcode elektriciteit, op grond van artikel 3.123 van de Energiewet. Dit betekent dat de voorwaarden waaronder de TSB of DSB aansluit en transporteert, waaronder de wijze waarop de TSB of DSB handelt bij af- en opschakeling tijdens en na een onderbreking, in deze Netcode een plaats krijgen. De vrijstelling onder b ziet zowel op bovengrondse HS-circuits (lijnen) als ondergrondse HS-circuits (kabels). Bij bovengrondse HS-circuits zal de hersteltijd in de meeste gevallen enige uren bedragen. Bij ondergrondse circuits zal in het uiterste geval twee weken nodig zijn voor herstel van een HS-verbinding of HS-veld. Dit houdt verband met het vaststellen van de foutlocatie en het verkrijgen van de benodigde vergunningen om te mogen graven. Om deze hersteltijd te kunnen garanderen zal de TSB of DSB voldoende reservematerialen (kabel, schakelaar, stroomtransformator, enzovoort) op voorraad moeten houden. Met de begrenzing van de vrijstelling voor verbruik op 100 MW gedurende 10 min wordt aangesloten bij de huidige praktijk op basis van de Netcode Elektriciteit.

HS-railsystemen in normaal bedrijf

De vrijstelling onder c heeft betrekking op railsystemen in het HS-systeem. In tegenstelling tot wat voor railsystemen in het EHS-systeem is bepaald (3.26.1.b Artikel 1), is voor deze railsystemen naast een vrijstelling voor productie ook een vrijstelling voor verbruik opgenomen. De reden hiervoor is dat de kosten voor het voldoen aan de norm uit de wet zodanig hoog zouden zijn, dat deze niet in verhouding staan tot de extra betrouwbaarheid die hiermee bereikt wordt.

Railsystemen in HS-stations met een vermogen groter dan 100 MW zijn voorzien van een railbeveiliging. Bij uitval van een railsysteem in een degelijk station kan het transport ten behoeve van verbruik binnen een uur hersteld worden. Voor stations met een vermogen kleiner dan 100 MW is dergelijke railbeveiliging doorgaans niet aanwezig. Hier zal ter plekke de oorzaak van de onderbreking achterhaald en hersteld moeten worden. De onderbreking van transport ten behoeve van verbruik mag gedurende een uur tot 500 MW oplopen en moet daarna beperkt blijven tot 100 MW gedurende vijf uur. De onderbreking van transport voor verbruik dient dus na uiterlijk zes uur hersteld te zijn.

Het merendeel van de HS-stations valt ruim binnen de begrenzing van 500 MW voor verbruik. Overwogen is dan ook om deze grens lager te stellen. Als gevolg hiervan zou echter een aantal HS-stations moeten worden aangepast. Dit gaat om de HS stations waarop zowel verbruik in het middenspanningssysteem als één of meer grote afnemers op het HS-systeem zijn aangesloten. Uitval van een railsysteem heeft in dit geval, naast de verbruikers in het middenspanningssysteem, onderbreking tot gevolg voor de grote verbruikers die enkelvoudig zijn aangesloten op het HS-systeem. De grote afnemers maken op basis van een bedrijfseconomische afweging veelal de keuze

³⁶ Verordening (EU) 2016/631 van de Commissie van 14 april 2016 tot vaststelling van een netcode betreffende eisen voor de aansluiting van elektriciteitsproducenten op het net (PbEU. 2016/112) (RfG-code).

voor een enkelvoudige (n-0) aansluiting op het HS-systeem. Een lagere begrenzing zou tot gevolg hebben dat investeringen moeten worden gedaan in deze HS-stations, waar afnemers de keuze hebben gemaakt voor een enkelvoudige aansluiting en daarmee voor een minder hoge betrouwbaarheid. Hierbij geldt dat de omvang van onderbreking in het middenspanningssysteem ruim onder de 500 MW blijft. Dit komt doordat het vermogen en de afstand waarover elektriciteit in het middenspanningssysteem efficiënt kan worden getransporteerd, beperkt is.

Voor productie is gekozen voor een begrenzing van 1500 MW. Hiermee wordt aangesloten bij de EHS-railsystemen en bij de aanbevelingen risicoanalyse 2013. Voor een nadere toelichting op de omvang en duur van de onderbreking van transport ten behoeve van productie wordt verwezen naar de toelichting op 3.26.1.b Artikel 1, onderdeel b.

3.26.1 Artikel 4 vrijstelling 110 tot 220 kV tijdens onderhoud

HS/MS-transformatoren, HS-circuits en HS-railsystemen tijdens onderhoud

In het eerste lid zijn vrijstellingen opgenomen voor HS-railsystemen, HS-circuits en HS-railsystemen tijdens onderhoud. Voor de toelichting op het eerste lid wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting op artikelen 3.26.1.b Artikel 2 en 3.

Ook in onderhoud geldt voor verbruik dat de begrenzing van de vrijstelling van uitval van een HS-circuit gesteld is op 100 MW gedurende maximaal zes uur. Met deze begrenzing wordt aangesloten bij de huidige Netcode elektriciteit.

Gesloten schakelinstallatie en gasdrukpijkabel of oliedrukkabel ten tijde van reparatie, modificatie en vervanging

Het tweede lid van dit artikel ziet op specifieke systeemelementen die vanwege hun aard een langere hersteltermijn kennen. Een gesloten schakelinstallatie is een zeer compacte schakelinstallatie, die in een gebouw ondergebracht kan worden. De technologie van de gesloten schakelinstallatie heeft als nadeel dat het herstel één tot meer dagen kan duren. Voor kabels geldt tevens een lange herstelltijd. Alternatieven voor kabels zijn er eigenlijk niet, anders dan de uitbreiding met meer circuits. De herstelltijd kan tot een minimum worden teruggebracht door een goede voorbereiding. Ondanks goede voorbereiding is 48 uur een gebruikelijke herstelltijd voor moderne kabeltechnieken.

Zowel voor de gesloten schakelinstallatie als voor de gasdrukpijkabel en oliedrukkabel is een onderbreking van transport ten behoeve van productie van 500 MW toegestaan. Hiermee is aangesloten bij de toegestane onderbreking van transport als gevolg van uitval van een transformator (200 MW) en van een HS-circuit (500 MW).

3.26.1 Artikel 5 vrijstelling verbindingen over een mast en schakelsequenties

Verbindingen over een mast

Verbindingen/circuits over een mast worden in onderdeel a van dit artikel vrijgesteld van de norm uit de wet. De faalkans van een mast is eens per 500-750 jaar per verbinding. Op het totale aantal kilometer bovengrondse hoogspanningslijn in Nederland is de faalfrequentie van verbindingen door extreem weer en impact van buitenaf ongeveer eens in de 5 tot 10 jaar. Wat de grootte van de uitval van een falende mast is, verschilt per situatie. Het ligt immers aan het aantal circuits wat over de mast gaat. Echter, doordat de Nederlandse netstructuur voor een groot deel ringvormig is, treedt er ook bij een gebeurtenis van buitenaf vaak geen uitval op. Het risico op uitval vanwege masten is dan ook in Nederland beperkt. Het inpassen van extra hoogspanningsverbindingen is kostbaar en kan niet rekenen op maatschappelijk draagvlak vanwege de planologische consequenties. De effecten zijn bovendien vaak snel op te vangen vanwege de verschillende ringstructuren in het Nederlandse hoogspanningsnet. Deze factoren afwegend, is ervoor gekozen om uitval vanwege het falen van masten vrij te stellen.

Schakelsequenties

In onderdeel b is ervoor gekozen om een vrijstelling voor uitvalsituatie tijdens schakelsequenties op te nemen. Dit sluit aan bij artikel 35, vierde lid van de SO-Verordening, waarin is opgenomen dat tijdens schakelsequenties de transmissie- of DSB niet hoeft te voldoen aan het n-1 criterium. Nationaal is de wettelijke eis aan n-1 zo geformuleerd dat een systeem met een spanningsniveau van 110 kV en hoger zodanig is ontworpen en in werking is, dat het transport van elektriciteit ook verzekerd is indien zich een uitvalsituatie voordoet.

Tijdens een schakelsequentie zijn beide rails in een hoogspanningsstation voor een korte periode, doorgaans enkele minuten, aan elkaar gekoppeld. Op dat moment vormen beide rails als het ware één railsysteem. Als zich op dat moment een kortsluiting op een van de rails voordoet, valt het gehele station weg, waardoor een omvangrijke onderbreking ontstaat. Strikt gezien voldoet een TSB of DSB tijdens het uitvoeren van een schakelsequentie niet aan de wettelijke eis van n-1. Schakelsequenties zijn bijvoorbeeld nodig voorafgaand aan onderhoud. De belasting wordt dan overgezet op één rail, zodat veilig aan de andere rail gewerkt kan worden. Ook passen TSB en DSB's schakelsequenties toe om de belasting van de rails regelmatig te wisselen, zodat het hele systeem evenredig belast wordt.

In de MKBA zijn de maatschappelijke kosten en baten doorgerekend van maatregelen om de kans van een onderbreking als gevolg van een uitvalsituatie tijdens schakelsequenties te beperken. Als maatregelen worden genoemd: het aanbrengen van een derde rail, het aanbrengen van een langskoppelveld of het bouwen van een geheel nieuw station. Voor geen enkel spanningsniveau valt de verhouding hiervoor positief uit. De kans dat zich precies op het moment dat de rails gekoppeld zijn een uitvalsituatie voordoet, is bijzonder klein. De conclusie van de MKBA is dan ook dat uit de uitgevoerde kosten-batenanalyse geen economische basis blijkt om extra te investeren in bestaande (E)HS-stations om de kans op onderbreking als gevolg van een uitvalsituatie tijdens schakelsequenties te verminderen. Ook wordt de aanbeveling meegegeven om bestaande stations met rust te laten, omdat een ingrijpende verbouwing de faalkans juist verhoogt. In dit besluit is er daarom voor gekozen om een vrijstelling voor een uitvalsituaties tijdens schakelsequenties op te nemen.

3.26.1 Artikel 6 vrijstelling systeemonderdelen indien ontheffing is aangevraagd

Met de vrijstelling in dit artikel wordt bereikt dat de TSB tussen inwerkingtreding van artikel 3.26, eerste lid van de Energiewet en de tijd die de ACM nodig heeft voor het beoordelen van de aanvraag, de systeemonderdelen niet hoeft aan te passen aan de norm uit de wet.

B. Ontheffingen uitvalsituaties

Dit besluitonderdeel bevat de regels voor de verlening, wijziging en intrekking van een ontheffing voor een bepaald onderdeel van het systeem, welke op aanvraag van de desbetreffende TSB of DSB verleend kan worden door de ACM.

3.26.2 Artikel 1 vereisten aanvraag ontheffing storingsreserve

In dit artikel is in het eerste lid in aanvulling op artikel 4:2 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) opgenomen welke informatie bij de aanvraag tot het verlenen van een ontheffing gevoegd moet worden. In onderdelen c en d is opgenomen dat de TSB of DSB het risico van een eventuele onderbreking beschrijft: de kans op een onderbreking in combinatie met de maximale omvang van de onderbreking in MW en de maximale duur van de onderbreking. De TSB of DSB licht toe hoe hij tot deze afbakening is gekomen, waarbij hij ook aandacht besteedt aan de achtergrond van de benodigde hersteltijd. Ook geeft de aanvrager inzicht in de belangrijkste risico's voor het tijdig afronden van de investeringen en in het project om na afloop van de ontheffing te voldoen aan de norm in de wet, dan wel de vrijstellingen in dit besluit. Hierbij horen ook de maatregelen die genomen worden om deze risico's te beperken.

Indien een aanvraag betrekking heeft op een verlenging, hoeven niet alle gegevens die zijn opgenomen in het eerste lid opnieuw ingediend te worden. In het tweede lid is bepaald dat een

aanvraag tot verlenging vergezeld gaat van een motivering waarom investeringen om aan de norm te voldoen niet zijn afgerond. Tevens zal moeten worden aangegeven hoe met deze oorzaken wordt omgegaan en op welke wijze de aanvrager ervoor zorgt dat na afloop van de verlenging wel wordt voldaan aan de n-1 norm in de wet, dan wel de vrijstellingen in dit besluit.

3.26.2 Artikel 2 beslistermijn

De ACM schat in dat zij in de regel ruim binnen zes maanden een besluit op de aanvraag tot ontheffing zal nemen. In eenvoudige situaties zou een beslissing al binnen acht weken genomen kunnen worden. Het kan ook voorkomen dat de aanvraag ingewikkeld is en meer afstemming vergt, waardoor het zinvol lijkt om een uniforme voorbereidingsprocedure toe te passen. In dat geval kan langere tijd nodig zijn dan zes maanden. Gekozen is daarom voor een beslistermijn van zes maanden, waarbij eenmaal met zes maanden kan worden verlengd. Om snelle beslissingen niet onnodig te vertragen, is in dit artikel niet voorgeschreven dat standaard de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Awb wordt gevolgd. Het staat de ACM evenwel vrij om deze procedure toe te passen als de situatie hier om vraagt.

3.26.2 Artikel 3 voorwaarde ontheffing

Een ontheffing wordt verleend voor een bepaalde duur. Indien de TSB of DSB voor het einde van de looptijd van de ontheffing het systeemonderdeel ingrijpend renoveert of modificeert, dan dient het systeemonderdeel waarvoor de ontheffing geldt ook te worden aangepast. Dit artikel regelt dat deze verplichting als voorwaarde wordt verbonden aan de ontheffing.

3.26.2 Artikel 4 reikwijdte en duur ontheffing

Dit artikel kadert de ontheffing nader in. De ontheffing beoogt een overbruggingsperiode te bieden, waarna voldaan wordt aan de norm in de wet of aan de vrijstellingen. De ontheffing kan niet meer ruimte bieden dan de situatie zoals die op het moment van de inwerkingtreding van dit besluit in de praktijk bestaat. Ingevolge het eerste lid kan een ontheffing alleen worden verleend voor bestaande afwijkingen van de norm (voorafgaand aan 1 januari 2021). Hierbij geldt dat de ontheffing begrensd is, zowel qua duur als qua omvang, tot de onderbreking zoals die zich op het moment van inwerkingtreding van het besluit ten hoogste voor kan doen.

In het tweede lid is opgenomen dat een ontheffing niet verleend kan worden indien een aanvraag betrekking heeft op een uitvalsituatie die kan leiden tot een 'lawine-effect' van uitval en/of wanneer de gevolgen van uitval zich uitstrekken tot over de landsgrens. Dit vereiste houdt verband met de bepalingen in Verordening 2017/1485.

Er is voor de duur van de ontheffing gekozen om aan te sluiten bij de termijn die de TSB of DSB nodig heeft om investeringen in het systeem te realiseren. Deze termijn is voor investeringen in het EHS (220 kV en hoger) in de regel tien jaar. Indien nodig kan deze termijn verlengd worden. Investeringen in HS-systemen duren in het algemeen drie tot vijf jaar. Voor deze systemen is gekozen voor een maximale duur van vijf jaar, die eveneens indien nodig kan worden verlengd.

3.26.2 Artikel 5 weigering, intrekking en wijziging ontheffing

Dit artikel bevat de weigeringsgronden en de voorwaarden waaronder de ACM een ontheffing kan intrekken of wijzigen. In het eerste lid is opgenomen dat de ontheffing wordt geweigerd als het gevraagde niet strookt met de vereisten voor de ontheffing in artikel 3.26.2 Artikel 4. Uit deze eisen blijkt dat voor de eerste aanvragen om een ontheffing, die betrekking zullen hebben op bestaande afwijkingen van de norm en vrijstellingen, afgezien van een toets op conformiteit met Europees recht, geen inhoudelijke criteria gelden. Dit past bij de bij 3.26.2 Artikel 4 besproken overbruggingsperiode. Het is vervolgens wel de bedoeling dat TSB en DSB's zich voldoende inspannen om de noodzakelijke investeringen binnen de ontheffingsperiode af te ronden. Indien de

aanvrager zich naar het oordeel van de ACM onvoldoende heeft ingespannen kan een gevraagde verlenging van de ontheffing ingevolge het tweede lid van artikel 3.26.2 Artikel 5 worden geweigerd.

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 3.27 lid 5 (verplaatsen en verkabelen delen elektriciteitssysteem)

Paragraaf 3.2.4 Verplaatsen en verkabelen delen elektriciteitssysteem

Dit besluitonderdeel vormt de uitwerking van artikel 3.27 van de Energiewet. Het gaat daarbij grotendeels om de beleidsneutrale omzetting van hetgeen thans in artikel 22a, eerste en tweede lid van de Elektricitwet 1998 en van hetgeen thans in het Besluit verplaatsen en verkabelen hoogspanningsverbindingen, is opgenomen. De eerste twee leden van artikel 22a van de Elektricitwet 1998, worden met het oog op het creëren van een toekomstbestendig wettelijk kader, thans niet meer in de wet, maar in dit besluit opgenomen.

Met artikel 3.27 van de Energiewet wordt geregeld in welke gevallen een TSB of DSB een bovengronds gedeelte van een transmissie- of distributiesysteem voor elektriciteit moet verplaatsen of vervangen door een ondergronds deel. Een college van burgemeester en wethouders of een college van gedeputeerde staten (hierna: gemeente of provincie) kan daartoe bij de TSB of DSB een verzoek indienen voor door de Minister aangewezen tracédelen. Een verzoek kan ook door twee of meer decentrale overheden gezamenlijk worden ingediend. Indien aan alle voorwaarden is voldaan, voert de TSB of DSB het verzoek uit. Dit besluitonderdeel bepaalt welk deel van de kosten die een TSB of DSB maakt voor de uitvoering van een verzoek wordt betaald door de indiener van het verzoek. Het deel van de kosten dat niet door de verzoeker wordt betaald, zal worden verdisconteerd in de transporttarieven voor elektriciteit. Het gevolg daarvan is dat voor dit deel alle afnemers van elektriciteit meebetalen aan het uitvoeren van deze taak. Conform de Energiewet worden de efficiënte kosten die de TSB of DSB maakt, doorberekend in de tarieven. Daarnaast bevat dit besluitonderdeel enkele procedurele bepalingen. Zo wordt geregeld dat de TSB of DSB verzoeken in beginsel op volgorde van binnenkomst uitvoert. Tot slot regelt dit besluitonderdeel welke eisen gelden bij de aanvraag van een TSB of DSB voor de in artikel 3.27, vierde lid, van de wet, opgenomen ontheffing van de verplichting om een aangewezen deel van een transmissie- of distributiesysteem onder de grond te brengen (te verkabelen) of te verplaatsen.

3.27.5 Artikel 1 aanwijzing bovengrondse delen van systemen

Artikel 3.27 van de wet verplicht een TSB of DSB onder bepaalde voorwaarden een bovengronds gedeelte van een transmissiesysteem of distributiesysteem voor elektriciteit te verplaatsen of te vervangen door een ondergronds deel. De verplichting om een gedeelte van het systeem te vervangen geldt slechts voor gedeeltes die ten minste 1.000 meter lang zijn. Deze beperking wordt gehanteerd om de stabiliteit van het systeem te kunnen waarborgen en geldt niet indien het desbetreffende deel een spanningsniveau kent van 50 kV. Verder geldt een minimale lengte van 500 meter indien het desbetreffende deel van het systeem direct verbonden is met één van de in dit artikel, onderdeel b, genoemde soorten stations. Voor de verplichting om delen van het systeem te verplaatsen is geen minimale afstand opgenomen. Dit komt tot uitdrukking door de formulering “voor zover het een te vervangen deel betreft” aan het slot van onderdeel b.

3.27.5 Artikel 2 kostenefficiëntie

Dit artikel bepaalt dat een hoogspanningstracé slechts wordt aangewezen indien het vervangen of verplaatsen kostenefficiënt is. Daartoe worden verschillende alternatieven voor het ontlasten van bewoners door middel van een alternatievenonderzoek vergeleken. Indien is gebleken dat verplaatsing of vervangen kostenefficiënt is, kan het desbetreffende tracé worden aangewezen. Indien een deel van een verbinding wordt aangewezen kan daarvoor een verzoek om verkabeling of verplaatsing worden ingediend. Belanghebbenden kunnen tegen een besluit tot aanwijzing bezwaar

en beroep instellen, omdat sprake is van een besluit van algemene strekking. Het tweede lid bepaalt verder dat een deel van het systeem slechts voor verkabeling of slechts voor verplaatsing kan worden aangewezen.

3.27.5 Artikel 3 hoogte van de bijdrage

Dit artikel bevat bepalingen over het deel van de kosten van een project tot verplaatsing of vervanging dat wordt betaald door de verzoeker(s). In het eerste lid is opgenomen welk percentage van de projectkosten voor rekening van verzoekende decentrale overheid of overheden komt. De kostenverdeling in dit artikel geldt voor delen van het systeem die krachtens artikel 3.27, eerste lid van de wet door de Minister zijn aangewezen. Het percentage is 20% of 15%, afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente waarin het desbetreffende deel van het systeem ligt.

De bijdrage van de verzoeker(s) aan de projectkosten wordt berekend over de totale kosten die de TSB of DSB maakt naar aanleiding van een verzoek tot verkabeling of verplaatsing van een hoogspanningstracé. In het eerste lid is bepaald dat de verzoeker zowel een percentage van de voorbereidende onderzoeken betaalt, als van de uitvoeringskosten van de verplaatsing of verkabeling. Hiermee is voorzien in de situatie dat na het voorbereidende onderzoek wordt besloten om niet tot verplaatsing of vervanging over te gaan. De verzoeker betaalt in dat geval alleen het in dit artikel genoemde percentage van de onderzoekskosten. Voor een uitwerking van de kostenbestanddelen die in elk geval tot de project-kosten horen, wordt verwezen naar artikel 3.27.5 Artikel 5 van dit besluit en de daarop gebaseerde ministeriële regeling.

De bijdrage is in het tweede lid voor het totaal aan onderzoekskosten en uitvoeringskosten gemaximeerd op € 975.000,- per kilometer nieuw aan te leggen tracédeel. Om onduidelijkheden over afronding te voorkomen, is bepaald dat het aantal kilometers nieuw aan te leggen hoogspannings-tracé wordt afgerond op één cijfer achter de komma (hectometers). Daarmee is het midden gekozen van een voor de praktijk te grofmazige afronding (kilometers) en een te gedetailleerde (meters). Bij ministeriele regeling moeten tot slot regels worden gesteld over de wijze waarop de inwonertallen worden bepaald en over de indexatie van de bedragen gemoeid met onderzoekskosten en uitvoeringskosten om te voorkomen dat de reële omvang van de maximale bijdrage door inflatie afneemt.

3.27.5 Artikel 4 kosten en bestanddelen waarvoor de bijdrage geldt

Het deel van de kosten voor een project tot verplaatsing of vervanging van hoogspanningsverbindingen dat door de verzoeker(s) wordt betaald, wordt berekend over alle kosten die de TSB of DSB maakt voor de uitvoering van het verzoek en die zijn toe te rekenen aan het project. De totale kosten voor de uitvoering van het verzoek tot verplaatsing of verkabeling bestaan uit onderzoekskosten en kosten voor de uitvoering van de verplaatsing of verkabeling. Het derde lid geeft de grondslag om bij ministeriele regeling regels te stellen over de kostenbestanddelen waaruit de onderzoeks- en uitvoeringskosten bestaan en welke kosten of opbrengsten daarop in mindering kunnen worden gebracht.

3.27.5 Artikel 5 volgorde van uitvoering

De mogelijkheid bestaat dat er door gemeenten en provincies in een korte tijdspanne zo veel verzoeken tot het onder de grond brengen of verplaatsen van hoogspanningslijnen aan de TSB of DSB gericht worden, dat de TSB of DSB, vanuit capaciteitsoverwegingen, niet aan alle verzoeken direct en gelijktijdig uitvoering kan geven. In die gevallen worden de verzoeken in beginsel op volgorde van binnenkomst opgepakt. Het proces van eerste ontwerp tot oplevering van het project kent meerdere processtappen. De TSB of DSB neemt het principe 'wie het eerst komt, die het eerst maalt' bij alle processtappen als uitgangspunt. De TSB of DSB gaat daarbij uit van de datum waarop de verzoeker formeel aan de TSB of DSB aangeeft dat uitvoering gegeven kan worden aan de volgende processtap. In bijzondere gevallen kan de TSB of DSB van die volgorde afwijken. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan separaat ingediende verzoeken van naast elkaar gelegen

gemeenten, die dezelfde hoogspanningslijn betreffen. Het mag duidelijk zijn dat het de voorkeur heeft deze verzoeken gelijktijdig uit te voeren. Verwacht mag worden dat de TSB of DSB er alles aan doet om voldoende capaciteit te realiseren om de verzoeken binnen redelijke termijn af te handelen en hij de verzoekende partij informeert over de planning van uitvoering van het verzoek. Bij een redelijke termijn voor de afhandeling van verzoeken om tot daadwerkelijke verplaatsing of verkabeling van een hoogspanningstracé over te gaan kan gedacht worden aan een periode van maximaal 3 jaar.

3.27.5 Artikel 6 procedure aanvraag ontheffing

Uit het onderzoek van de TSB of DSB kan blijken dat het niet mogelijk is om een aangewezen deel van een hoogspanningslijn te verplaatsen of onder de grond te brengen, om redenen van technische of ruimtelijke aard of omdat dit strijdig is met de leveringszekerheid. In die gevallen kan een TSB of DSB (op grond van artikel 3.27, vierde lid, van de wet) een verzoek indienen bij de Minister om geen uitvoering te geven aan de verplaatsing of het onder de grond brengen van (een deel van) een hoogspanningslijn, ondanks dat dit deel op grond van artikel 3.27, eerste lid, van de wet, door de Minister aangewezen is. Het verzoek van de TSB of DSB dient vergezeld te gaan van een onderbouwing, waaruit duidelijk wordt om welke redenen de TSB of DSB de Minister adviseert om niet tot het verplaatsen of verkabelen van het hoogspanningstracé over te gaan. Bij honorering van het verzoek wordt ontheffing verleend aan de TSB of DSB en wordt het aangewezen deel door de Minister tevens verwijderd uit de lijst van aangewezen tracés. Het verzoek van de TSB of DSB is een aanvraag in de zin van artikel 1:3, derde lid, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). De ontheffing is een besluit in de zin van artikel 1:3, eerste lid, van de Awb, wat inhoudt dat belanghebbenden in rechte kunnen opkomen tegen de ontheffing.

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 3.36 lid 1 (Nadere regels investeringsplan)

Paragraaf 3.2.5 Investeringsplan

In dit gedeelte worden de relevante bepalingen uit het op de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet gebaseerde Besluit investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas over het investeringsplan grotendeels beleidsarm overgenomen. Artikel 3.34 van de wet bevat een verplichting om in het investeringsplan een beschrijving en onderbouwing van de voorgenomen *uitvoering* van uitbreidings- en vervangingsinvesteringen op te nemen, inclusief de *volgorde* van uitvoering van de noodzakelijke uitbreidingsinvesteringen, en de inkoop van diensten ter voorkoming van verzwaring, gedurende de zichttermijn van het investeringsplan. Dit is nieuw ten opzichte van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet. TSB's en DSB's moeten in het investeringsplan in kaart brengen wat noodzakelijk is om de volledige aansluit- en transportvraag van marktdeelnemers te accommoderen, in welke mate zij deze vraag gaan beantwoorden via uitbreidings- en vervangingsinvesteringen en welke maatregelen zij zullen nemen binnen de zichtperiode van het investeringsplan. Daarbij moet voor de noodzakelijke uitbreidingsinvesteringen worden aangegeven in welke volgorde deze worden uitgevoerd. Zie hierover ook onderdeel 5.3.1 van het algemene deel van de memorie van toelichting bij de wet. Dit gedeelte vult voorts de termijn in waarvoor het investeringsplan geldt en bepaalt de zichttermijnen voor de investeringen. Ook worden de inhoud en de procedure van het investeringsplan nader omschreven. Ten slotte wordt de frequentie voorgeschreven waarmee het plan wordt opgesteld of aangepast.

Termijnen

Het investeringsplan is te verdelen in drie delen: een terugblik, een vooruitblik voor de lange en korte termijn en een overzicht van de concrete investeringsprojecten op de korte termijn. De terugblik omschrijft de gerealiseerde investeringen ten opzichte van de geplande investeringen van de afgelopen twee jaar. Het doel van deze terugblik is de daadwerkelijk gerealiseerde investeringen inzichtelijk te maken voor derden en het leren van het verleden voor het verbeteren van plannen en

processen voor de toekomst. TSB en DSB's zijn verplicht om het ontwerp van een investeringsplan voor te leggen aan een ieder ter consultatie en aan de Minister ten behoeve van het onderzoek of het ontwerp investeringsplan voldoende rekenschap geeft van de wijze waarop de volgorde van de uitvoering van de noodzakelijke uitbreidingsinvesteringen wordt bepaald, indien het een investeringsplan van een TSB betreft, of een ontwerp investeringsplan voldoende rekenschap geeft van het ingevolge verordening 2018/1999 opgestelde nationale energie- en klimaatplan en indien het een TSB voor elektriciteit betreft, of een ontwerp investeringsplan voldoende rekenschap het ingevolge artikel 15 van verordening 2019/943 vastgestelde actieplan. Het zal niet mogelijk zijn om deze investeringsinformatie tot op het moment van de start van de consultatie bij te werken in het plan. De huidige praktijk, waarbij investeringsinformatie een half jaar voor consultatie wordt 'bevroren', kan worden voortgezet. De vooruitblik bestaat uit een analyse van de (toekomstige) ontwikkelingen in de energiemarkt, de effecten die deze toekomstige ontwikkelingen zullen hebben op de ontwikkeling van het systeem en de daarbij benodigde maatregelen inzake systeemuitbreiding en vervanging van (delen van) het systeem om te voldoen aan de wettelijke taak. Sommige aanpassingen van het systeem zullen een lange voorbereidingstijd vergen. Om die reden is het van belang dat de TSB of DSB vroegtijdig eventueel dreigende tekorten aan capaciteit signaleert en maatregelen neemt om te verzekeren dat hij aan de transportvraag kan voldoen. De zichtperiode voor de lange termijn is hierop afgestemd en bedraagt 10 jaar. Aangezien iedere twee jaar een investeringsplan wordt vastgesteld, blijft er wel ruimte bestaan voor tussentijdse aanpassingen. De zichtperiode voor de concrete projecten op de korte termijn sluit aan op de termijn waarop de TSB en DSB's verwachten realistische voorspellingen, aannames en uitspraken te kunnen doen over voorgenomen uitbreidings- en vervangingsinvesteringen. De zichttermijn is voor de TSB's 5 jaar en voor de DSB's 3 jaar.

De analyse van het effect van de toekomstige ontwikkelingen op de energiemarkt leidt tot een onderbouwde keuze van de meest realistische ontwikkelingsscenario's, waar de TSB of DSB vervolgens zijn voorgenomen investeringen op baseert. Bij toekomstige ontwikkelingen kan gedacht worden aan ontwikkelingen in de productiecapaciteit (toename decentrale opwekking, grootschalig opwekken windenergie), gebruik (bijvoorbeeld toename van all-electric wijken) en levering. De TSB's zoeken hierbij afstemming met de DSB zodat de scenario's in de individuele investeringsplannen consistent zijn. De analyse van de ontwikkelingen door de TSB of DSB resulteert in voorziene uitbreidingen of vervangingen op de lange en korte termijn. Voor de uitbreidingen en vervangingen op lange termijn neemt de TSB of DSB een kwalitatieve omschrijving in het investeringsplan op, waarbij hij tevens een inschatting maakt van de orde van grootte van de investeringen die daarbij horen. Voor de investeringen op korte termijn neemt de TSB of DSB een overzicht op van de concrete projecten voor uitbreiding en onderhoud van het systeem en de daarbij begrote kosten. De TSB of DSB onderbouwt, voor de projecten op de korte termijn, waarom juist deze investeringen noodzakelijk zijn gelet op zijn wettelijke taken. Bij de belangrijkste projecten hoort ook een omschrijving van de onderzochte alternatieven.

De ACM toetst of de noodzaak van de investeringen op de juiste wijze wordt aangetoond en of de onderbouwing realistisch is. Van belang is dat de TSB of DSB de noodzakelijke investeringen uitvoert conform zijn wettelijke taak, en niet meer of minder. De ACM toetst of de TSB of DSB in redelijkheid tot het ontwerp investeringsplan heeft kunnen komen. Hiervoor is het van belang dat de TSB of DSB een heldere en navolgbare onderbouwing geeft van de door hem voorgestelde investeringen en de volgorde van de uitvoering van de noodzakelijke uitbreidingsinvesteringen. De in dit besluit opgenomen systematiek, in combinatie met de nadere regels ten aanzien van de inhoud van het investeringsplan en aanwijzingen voor prioritering van noodzakelijke uitbreidingsinvesteringen bij ministeriële regeling, leidt tot het vaststellen van de noodzaak van de uitbreidings- en vervangingsinvesteringen en de volgorde van de uitvoering van de noodzakelijke uitbreidingsinvesteringen. Dit geeft de TSB of DSB enerzijds de zekerheid dat de noodzaak van de investering niet meer ter discussie staat bij de vaststelling van de tarieven die de TSB of DSB in rekening mag brengen en anderzijds zekerheid over de volgorde van de uitvoering van de noodzakelijke uitbreidingsinvesteringen. Dit houdt evenwel niet in, dat 100% van de in een investeringsplan geraamde investeringskosten in de tarieven worden verdisconteerd. Tariefregulering zorgt voor stevige prikkels voor TSB en DSB's om efficiënt te werken. De nadere

uitwerking en uitvoering van de investering beoordeelt de ACM achteraf met een efficiëntietoets in de vorm van een doelmatigheidsonderzoek. Door dit onderzoek zullen de tarieven een afspiegeling zijn van de werkelijk gemaakte kosten, voor zover deze overeenkomen met die van een efficiënte en structureel vergelijkbare TSB of DSB, zoals vereist op basis van de Elektriciteitsverordening en Verordening 715/2009.³⁷ De in het definitieve investeringsplan opgenomen investeringen worden noodzakelijk geacht, waarmee de TSB of DSB vooraf de zekerheid heeft dat de kosten worden betrokken bij de vaststelling van de tarieven. Met het doelmatigheidsonderzoek prikkelt de ACM de TSB of DSB om de noodzakelijke investering efficiënt uit te voeren en geeft de ACM de zekerheid dat afnemers enkel betalen voor een efficiënte uitvoering.

Procedure

De artikelen bevatten een nadere uitwerking van de procedure die de TSB of DSB moet volgen om een investeringsplan te kunnen vaststellen. Een TSB of DSB consulteert een ontwerp investeringsplan door publicatie van het ontwerp investeringsplan op een geschikte wijze. Dit kan bijvoorbeeld door deze te plaatsen op de eigen website. Tevens legt een TSB of DSB een ontwerp investeringsplan voor aan de Minister ten behoeve van het hiervoor genoemde onderzoek. Na de consultatie geeft de TSB of DSB in zijn ontwerp investeringsplan aan welke gevolgtrekkingen hij heeft verbonden aan de bevindingen van de Minister uit zijn onderzoek en uit de zienswijzen uit de consultatie en voegt de zienswijzen toe. Daarna stuurt de TSB of DSB het ontwerp investeringsplan aan de ACM. De ACM toetst of de TSB of DSB in redelijkheid tot het ontwerp investeringsplan heeft kunnen komen. De ACM zal beoordelen of het ontwerp investeringsplan voldoet aan de inhoudseisen die aan het plan zijn gesteld en of het plan de noodzaak van de investeringen aantoont. De kern van deze toets is of de TSB of DSB in redelijkheid tot een dergelijk plan heeft kunnen komen en of, bij onzekere ontwikkelingen, op een verstandige manier rekening is gehouden met verschillende scenario's. Voor een beoordeling van investeringen die verband houden met het verbeteren van de veiligheid van het gastransport kan de ACM ervoor kiezen om gedurende de toetsperiode advies in te winnen van SodM.

De ACM en de Minister sturen hun toets, onderscheidenlijk bevindingen uit het onderzoek, aan de TSB of DSB. Het ligt voor de hand dat de ACM overleg pleegt met de TSB of DSB indien er aanpassingen wenselijk zijn van het ontwerp investeringsplan. Indien dit overleg niet leidt tot overeenstemming, heeft de ACM de mogelijkheid om een bindende gedragslijn op te leggen als bedoeld in artikel 5.20, eerste lid, van de wet. Aangenomen mag worden dat de ACM een dergelijk besluit uiterlijk bij het eindigen van de termijn van twaalf weken neemt. Een TSB of DSB stelt het investeringsplan vast met inachtneming van eventueel opgelegde bindende gedragslijn en verantwoordt daarbij hoe de resultaten van consultatie en toetsing zijn verwerkt. De TSB of DSB publiceert het vastgestelde investeringsplan op gepaste wijze, bijvoorbeeld door het op de eigen website te plaatsen.

Frequentie

Een investeringsplan geldt voor twee jaar. TSB en DSB's leggen telkens uiterlijk op 1 januari van een even kalenderjaar een ontwerp investeringsplan voor aan de ACM. De twee jaarstermijn zorgt ervoor dat investeringen als gevolg van de energietransitie tijdig in het investeringsplan worden opgenomen. De frequentie is in lijn met de huidige werkwijze van het kwaliteits- en capaciteitsdocument. Het kwaliteits- en capaciteitsdocument werd eveneens ieder even jaar vastgesteld.

3.85 en 3.36.1 Artikel 1 nadere inhoud investeringsplan

Artikel 3.36.1 Artikel 1 van dit besluit bevat regels over de inhoud en zichtperiode van het investeringsplan voor transmissie- en distributiesystemen, waaronder het transmissiesysteem voor elektriciteit op zee. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels gesteld worden over bijvoorbeeld het detailniveau waarop over de capaciteitsramingen, de investeringen en de onderbouwing

³⁷ Verordening (EG) 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende de voorwaarden voor de toegang tot aardgastransmissienetten en tot intrekking van Verordening (EG) 1775/2005 (PbEU 2009, L 211).

daarvan gerapporteerd moet worden en over de samenhang tussen het investeringsplan en het kwaliteitsborgingssysteem.

3.85 en 3.36.1 Artikel 2 volgorde uitvoering noodzakelijke uitbreidingsinvesteringen

Artikel 3.36, eerste lid, onderdeel f, van de Energiewet, geeft grondslag om nadere regels te stellen aan de wijze waarop de volgorde van de uitvoering van de noodzakelijke uitbreidingsinvesteringen wordt bepaald. Ter bepaling van de volgorde, om extra gewicht en daarmee prioriteit te geven aan bepaalde noodzakelijke uitbreidingsinvesteringen, wordt als uitgangspunt gehanteerd dat de uitvoering van de noodzakelijke uitbreidingsinvesteringen een hogere prioriteit krijgt naar de mate waarin deze een bijdrage leveren aan de transitie naar een duurzame energievoorziening. Bij ministeriele regeling zullen, evenals in de thans vigerende Regeling investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas, aan de TSB en DSB's aanwijzingen worden gegeven om te kunnen bepalen welke noodzakelijke uitbreidingsinvesteringen met prioriteit zouden moeten worden uitgevoerd.

Deze prioritering laat onverlet dat andere projecten die een systeemuitbreiding vereisen ook in het investeringsplan worden opgenomen en worden gerealiseerd, zij het niet met een zelfde prioriteit. Aan de basis van investeringsplannen liggen scenario's die door TSB en DSB's worden ontwikkeld vanuit een verscheidenheid aan bronnen. Structureerende keuzes die in de energietransitie worden gemaakt, in sectorale programma's en in het Nationaal Plan Energiesysteem zijn hierbij in toenemende mate van betekenis. Ook dienen TSB en DSB's bij hun investeringsplanning zelfstandig rekening te houden met uitvoeringsaspecten en op basis daarvan tot optimalisering van de planning te komen. Door deze factoren is niet uit te sluiten dat de concrete volgorde van ingebruikname van uitgevoerde investeringen uiteindelijk kan afwijken van de formele prioriteitsvolgorde. Tegen deze achtergrond is het eens te meer van belang dat TSB en DSB's zoveel mogelijk inzicht in hun integrale afwegings- en keuzeproses verschaffen aan belanghebbenden in de energieketen en aan de toezichthouder.

De prioriteit die ingevolge deze bepaling toekomt aan bepaalde projecten is niet absoluut. Zij laat onverlet dat investeringsplanning een zelfstandige taak van TSB en DSB's is die binnen de context van Europese en nationale wetgeving primair onder toezicht van de ACM wordt uitgevoerd. Dit is nog eens specifiek tot uitdrukking gebracht in onderhavig artikel: prioritering van bepaalde projecten mag de uitvoering van de wettelijke taken en verplichtingen van de TSB of DSB niet verhinderen. Voorts hoeft de TSB of DSB geen hogere prioriteit aan de uitvoering van bepaalde investeringen te geven als de onderlinge samenhang tussen investeringen een andere volgorde rechtvaardigt.

3.85 en 3.36.1 Artikel 3 consultatie, toetsing, aanpassing en publicatie investeringsplan

Artikel 3.36.1 Artikel 3 van dit besluit bevat regels over de procedure van de totstandkoming van het investeringsplan.

Een openbare consultatie zorgt voor transparantie over de toekomstige investeringen en de onderbouwing daarvan en geeft belangstellenden de kans te reageren, waaronder op de noodzaak van de concrete investeringen, binnen een vaste procedure. Na de consultatie vult de TSB of DSB zijn ontwerp investeringsplan aan met een omschrijving en een onderbouwing van de wijze waarop de zienswijzen zijn verwerkt. Daarnaast worden de zienswijzen als bijlage bij het (ontwerp) investeringsplan gevoegd. De verwerking van zienswijzen kan meer helderheid geven over de wijze waarop de afwegingen en keuzes in het investeringsplan zijn gemaakt.

De ACM toetst of bij de ontwerp investeringsplannen voor systemen op land de noodzaak van de investeringen is aangetoond. Bij het transmissiesysteem voor elektriciteit op zee toetst de ACM of het ontwerp investeringsplan in lijn is met het door de Minister vastgestelde ontwikkelkader. Uit de toets van de ACM of het investeringsplan in lijn is met het ontwikkelkader kan enkel volgen of het noodzakelijk is om te investeren om het capaciteits- en/of kwaliteitsknelpunt te voorkomen of op te lossen, te weten tijdig de benodigde transportcapaciteit realiseren op een vastgestelde locatie. Deze noodzaak (om het knelpunt te voorkomen of op te lossen) zal uitgangspunt zijn voor de door de ACM

uit te voeren efficiencytoets in het kader van de tariefregulering. De ACM zal daarbij de keuzes van de TSB of DSB in de uitvoering van de investering toetsen.

De TSB of DSB maakt het door hem vastgestelde investeringsplan, na opvolging van een eventuele bindende gedragslijn, integraal openbaar. Dat kan hij bijvoorbeeld doen door plaatsing op zijn website. Bij het openbaar maken van het ontwerpinvesteringsplan en het vastgestelde investeringsplan worden vertrouwelijke gegevens niet openbaar gemaakt conform artikel 3.77, eerste lid, van de wet. Zo zijn bijvoorbeeld investeringsbedragen per investering openbaar. Vertrouwelijk zijn de kostenramingen per onderdeel die ten grondslag liggen aan de investeringsbedragen, wanneer het openbaar maken van deze informatie de TSB of DSB nadeel kan opleveren in aanbestedingstrajecten. Ook capaciteiten van individuele klanten zijn vertrouwelijk. Als een TSB of DSB aan kan tonen dat openbaarmaking van een project schade op zou leveren voor een bepaald bedrijf, dan hoeft de naam van dat project niet openbaar worden gemaakt.

Met het vaststellen van het investeringsplan is ook de noodzaak van de daarin opgenomen kortetermijn-investeringen vastgesteld. Dus voor bijvoorbeeld een investering, die in een later stadium onder de Rijkscoördinatieregeling (RCR) komt te vallen en is opgenomen in een getoetst investeringsplan, betekent dit dat de noodzaak voor die investering is vastgesteld. De noodzakelijkheid strekt zich daarbij niet uit tot de wijze waarop de TSB of DSB op een efficiënte wijze uitvoering zal geven aan de investering.

3.85 en 3.36.1 Artikel 4 geldigheidsduur, herziening en tijdstip voorleggen investeringsplan

Een investeringsplan heeft een geldingsduur van twee jaar. Tussentijdse wijzigingen ten aanzien van het investeringsplan kunnen nodig zijn omdat bijvoorbeeld tijdens de voorbereidingsfase kan blijken dan een investering toch niet noodzakelijk is. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan een grote aansluiting die als gevolg van onvoorziene, veranderende economische omstandigheden alsnog moet worden uitgesteld of geannuleerd. De geplande investeringen die hiermee gemoeid zijn kunnen hun noodzaak verliezen of in gewijzigde vorm (later in de tijd / met minder capaciteit) worden gerealiseerd.

Voor significante wijzigingen wordt een wijzigingsvoorstel ingediend. Bij significante wijzigingen kan gedacht worden aan een substantiële toename van de investeringskosten, risico's of de doorlooptijd van projecten. Voor significante wijzigingen geldt eenzelfde procedure (consultatie en toetsing) als voor een geheel nieuw investeringsplan. Dit kan gezamenlijk met een nieuw investeringsplan of apart wanneer dit in de periode plaatsvindt tussen twee investeringsplannen in. Niet-significante wijzigingen worden opgenomen in het eerstvolgende investeringsplan.

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 3.38 lid 6 (aansluiten elektriciteit)
- Artikel 3.40 lid 6 (aansluiten gas)
- Artikel 3.41 lid 2 (in werking stellen, in gebruik geven, beheren, onderhouden, afsluiten en verwijderen van aansluitingen)
- Artikel 3.46 lid 4 (transporteren elektriciteit)
- Artikel 3.47 lid 5 (transporteren gas)

NB: Zoals in §1.2 van deze toelichting is aangegeven, verdwijnt een deel van de grondslagen opgenomen in de Artikelen 3.39, 3.40, 3.46 en 3.47. Alleen twee specifieke grondslagen onder artikel 3.40 en 3.47 zijn ingevuld. Hiervoor wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting op artikel 3.40

3.40.6 Artikel 1 gebiedsindeling

In dit artikel is de zogenaamd, bestaande 'gebiedsindeling' voor het aansluiten van kleine aansluitingen opgenomen. De inhoud van deze tekst is overgenomen uit bestaande technische codes ofwel methoden en voorwaarden. De gebiedsindeling heeft in de praktijk de vorm van een formule. De formule geeft DSB's voor gas duidelijkheid over de vraag wanneer zij aansluitverzoeken van (beoogd) kleine aangeslotenen buiten de bebouwde kom moet accommoderen. Hier is een DSB alleen toe verplicht wanneer de daarvoor noodzakelijke uitbreidingsinvesteringen (equivalente uitbreiding) niet groter is dan de maatstaf die volgt uit berekening van de 'acceptabele uitbreiding'. Deze laatste wordt, conform onderdeel a van het eerste lid, wordt vastgesteld door voor alle (verwachte) verzoeken om aansluiting, de rekencapaciteit op te tellen en te vermenigvuldigen met 7,5. De equivalente uitbreiding wordt vastgesteld door *"de kortste route langs de weg te bepalen van het distributiesysteem voor gas tot aan de aansluiting, met uitzondering van de aansluitleidingen, gecorrigeerd voor de aard van het te doorkruisen gebied en in indien nodig voor een of meer reduceerstations"*. De 'acceptabele uitbreiding' is in feite een plafond. Als de equivalente uitbreiding groter is, geldt er geen aansluit- en investeringsplicht voor de DSB.

In het tweede lid is een grondslag opgenomen voor nadere regels bij ministeriële regeling die verder invulling geven aan de formule, specifiek de correctie van de grootte van de "equivalente uitbreiding" voor het te doorkruisen gebied en de noodzaak van reduceerstations.

3.40.6 en 3.47.5 Artikel 2 afwegingskader aansluiten en transport producenten gas uit hernieuwbare bronnen

In dit artikel is de zogenaamd, bestaande 'afwegingskader groen gas' voor het aansluiten van producenten van hernieuwbaar gas. Voor de inhoud van deze tekst is aangesloten bij hetgeen hierover nu is opgenomen in technische codes ofwel methoden en voorwaarden.

Dit artikel beoogt de TSB en DSB's voor gas richting te geven over het aansluiten van producenten van hernieuwbaar gas, wanneer dit niet zonder nadere uitbreidingsinvesteringen geaccommodeerd kan worden. In het eerste lid is de kern van de afweging neergelegd die TSB's en DSB's moeten uitvoeren. Het betreft een afweging tussen de verwachte kosten van maatregelen die een of meerdere TSB's en DSB's moeten nemen om een aanbod voor aansluiting of transport te doen, tegen de te verwachten hoeveelheid gas uit hernieuwbare bronnen die daarmee mogelijk wordt gemaakt. Dit lid benadrukt dat, ook al wordt het verzoek ingediend bij één DSB, dat deze DSB samen met de TSB en andere DSB's moet kijken naar een (pakket aan) maatregelen. Een combinatie van maatregelen van een TSB of DSB kan in specifieke gevallen noodzakelijk en/of het meest kostenefficiënt zijn. In het tweede lid zijn een aantal belangen opgenomen die de TSB of DSB verder bij deze afweging moeten betrekken. In onderdeel a is opgenomen dat daarbij kabinetsdoelstellingen voor productie van hernieuwbaar gas moeten betrekken. Onderdeel b en onderdeel c betreffen respectievelijk de impact van de maatregelen op eventuele, andere producenten van hernieuwbaar gas en de ontwikkeling van de vraag in relevante delen van het gassysteem. Het derde lid beschrijft dat, wanneer verschillende (combinaties van) kostenefficiënte maatregelen bestaan voor accommodatie van een dergelijke producent, de meest kostenefficiënte maatregelen worden uitgekozen. Het betreft hier de meest kostenefficiënte maatregelen voor de TSB en/of DSB's gezamenlijk. Het vierde lid benadrukt dat maatregelen die nodig zijn voor realisatie van kabinetsdoelstellingen rond hernieuwbaar gas, per definitie economisch verantwoord zijn. Dat betekent dat de TSB en de DSB's in ieder geval verplicht zijn om die maatregelen te nemen. Het vijfde lid bevat tenslotte een grondslag voor nadere regels bij ministeriële regeling die verder invulling geven aan de uitvoering van dit artikel.

3.41.2 Artikel 1 buiten werking stellen en verwijderen aansluiting

In het eerste lid is een aantal omstandigheden opgenomen waarin een transmissie- of systeembeheerder de aansluiting buiten werking moet stellen. De gronden spiegelen aan een aantal verantwoordelijkheden en verplichtingen met betrekking tot de aansluiting, die zijn opgenomen in

hoofdstuk 2 van de wet. Concreet gaat het om de verantwoordelijkheid om ten behoeve van het verbruik en de levering van gas of elektriciteit een overeenkomst te sluiten met een leverancier of bemiddelaar voor peer-to-peer levering (onderdeel a), te zorgen dat er een balanceringsverantwoordelijke partij actief is op de aansluiting (voor de invoeding op en afname van het systeem) (onderdeel b), te zorgen dat er op de aansluiting een meetinrichting is geïnstalleerd en in werking gesteld voor zover een meetinrichting conform artikel 2.44, eerste of tweede lid, van de wet is vereist (onderdeel c) of, indien dat is vereist krachtens artikel 2.45, tweede lid, van de wet, er een meetverantwoordelijke partij actief is (onderdeel d), en dat er een aansluitovereenkomst is met de betreffende transmissie- of distributiesysteembeheerder voor het gebruik maken van de aansluiting (onderdeel e). Daarnaast is het van belang dat de transmissie- of distributiesysteembeheerder te allen tijde kan ingrijpen bij onveilige situaties en in die gevallen kan afsluiten om ongelukken te voorkomen of te beperken (onderdeel f). Het voorgaande laat onverlet dat er ook andere omstandigheden kunnen zijn waarin de transmissie- of distributiesysteembeheerder kan overgaan tot het buiten werking stellen van de aansluiting. Bijvoorbeeld bij het niet nakomen van voorwaarden bij de aansluit- of transportovereenkomst, zoals het niet nakomen van betalingsverplichtingen. Dat is onderdeel van de methoden of voorwaarden bij de overeenkomsten voor aansluiten en transport.

Het tweede lid ziet op het verwijderen van aansluitingen nadat de aansluitovereenkomst is beëindigd omdat de aansluiting niet meer gebruikt wordt en ook niet meer in gebruik zal worden genomen. Bijvoorbeeld bij woningen die van het aardgas af gaan of bij een woning met een tweede aansluiting voor bedrijfsactiviteiten die niet meer nodig is omdat de bedrijfsactiviteiten zijn gestaakt. Gelet op het feit dat aansluitleidingen onderdeel zijn van het systeem van de transmissie- of distributiesysteembeheerder, is het voorts aan de transmissie- of distributiesysteembeheerder om de ontkoppeling met het systeem en de werkzaamheden voor verwijdering te verrichten. De kosten hiervoor kan de transmissie- of distributiesysteembeheerder conform artikel 3.105 van de wet verwerken in de tarieven. De ACM stelt deze tarieven vast of moet deze goedkeuren.

3.47.5 Artikel 3 ontheffing transportcapaciteit gas

De inhoud van dit artikel is gelijk aan dat van artikel 16 Gaswet. Het betreft implementatie van artikel 35 van de Gasrichtlijn, op grond waarvan een TSB of DSB een ontheffing kan aanvragen van de transportplicht onder een zeer specifieke omstandigheid: wanneer deze ernstige economische en/of financiële moeilijkheden ondervindt wegens de verplichtingen die volgen uit zogenaamde, 'take-or-pay' verbintenissen. Gastransportbedrijven die zich naast het transport van gas ook bezighouden met het aankopen en verkopen van gas zijn soms gebonden aan een zogenaamd 'take-or-pay'-contract. In een dergelijk contract is vastgelegd dat het bedrijf de verplichting heeft een bepaalde hoeveelheid gas af te nemen en dat wanneer het die hoeveelheid niet afneemt toch (een deel van) de daarvoor overeengekomen prijs moet worden betaald. Indien een bedrijf in een concreet geval meent dat zich problemen zullen voordoen als gevolg van een dergelijk contract kan het ontheffing van de onderhandelingsplicht vragen. Er kan alleen sprake zijn van een ontheffing indien er redelijkerwijs geen alternatieve oplossing is te vinden.

Dit artikel is voor Nederland in de praktijk niet relevant omdat de TSB en DSB's afgesplitst zijn van productie-, levering en handel en zij om die reden geen 'take-or-pay' contracten hebben.

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 3.64 lid 2 (pieklevering in uitzonderlijke omstandigheden)

Let op: enkel opgenomen t.a.v. artikel 6 lid 1 sub a Verordening leveringszekerheid

3.64.2 Artikel 1 pieklevering

Dit artikel is overgenomen uit artikel 2 van het Besluit leveringszekerheid gas, dat zijn grondslag heeft in artikel 10a, eerste lid, aanhef en onderdeel a, en vierde lid van de Gaswet. Deze bepalingen vloeien voort uit artikel zes, eerste lid onderdeel a, van de leveringszekerheidsverordening gas 2017/1938.

De TSB voor gas dient op grond van artikel 3.64 van de wet voorzieningen te treffen zodat leveranciers gas kunnen blijven leveren aan alle aangeslotenen met een kleine aansluiting in een periode van extreme koude. 3.64.2 Artikel 1 werkt deze regel uit door aan de TSB op te leggen dat deze over gas en flexibiliteit beschikt om de gasvraag die additioneel is op de vraag bij een effectieve etmaaltemperatuur van -9 °C, te dekken tot de additionele vraag door een effectieve etmaaltemperatuur van -17 °C. De TSB voor gas levert dit gas op de gasontvangststations van de distributiesystemen. Het artikel legt voorts vast hoe de verdeling van gas plaatsheeft.

Afdeling 3.3 Verplichtingen systeembeheerders

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 3.74 (kwaliteitsborging en calamiteitenplan)
- Artikel 3.79 sub a en b (delegatiegrondslag nadere verplichtingen)

3.74 Artikel 1 kwaliteitsborgingssysteem

Dit artikel is een nadere uitwerking van artikel 3.74, onderdeel a, van de Energiewet. De Energiewet bepaalt dat een transmissie- of distributiesysteembeheerder bij de uitvoering van zijn wettelijke taken of verplichtingen de kwaliteit daarvan waarborgt en dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels worden gesteld over de door de systeembeheerders zelf vast te stellen doelstellingen voor kwaliteitsniveaus en de wijze waarop die kwaliteit wordt gewaarborgd en daarover wordt gerapporteerd of gecommuniceerd. Dit artikel is beleidsneutraal overgenomen uit artikel 8, eerste lid, onderdeel a, en tweede lid, van de Gaswet en artikel 19, eerste lid, onderdeel a, en tweede lid, van de Elektriciteitswet 1998. De toezichthouder kan, indien dit nodig is, op grond van bestaande toezichtsbevoegdheden tussentijds informatie opvragen, over specifieke aspecten van kwaliteitsborging, al dan niet periodiek.

Met de voorschriften over het kwaliteitsborgingssysteem in de wet, in dit besluit en in de op dit besluit gebaseerde ministeriële regeling worden regels gesteld aan de plannen, procedures en processen voor de borging van de kwaliteit van de uitvoering van de op grond van de wet aan de TSB of DSB toegekende taken. In een kwaliteitsborgingssysteem zijn procedures en werkvoorschriften voor een veilige en doelmatige bedrijfsvoering van de TSB of DSB vastgelegd. Met een dergelijk kwaliteitsborgingssysteem kan de TSB of DSB kwaliteitsaspecten, zoals betrouwbaarheid, productkwaliteit of veiligheid van de transportdienst, systematisch, gestructureerd en aantoonbaar realiseren, registreren, monitoren en bijsturen met als doel de kwaliteitsniveaus te garanderen, aantoonbaar in control te zijn en de kwaliteit continue te verbeteren.

3.74 Artikel 2 kwaliteitsplan

Dit artikel is een nadere uitwerking van artikel 3.74, onderdeel a, van de Energiewet. De Energiewet bepaalt dat een transmissie- of distributiesysteembeheerder bij de uitvoering van zijn wettelijke taken of verplichtingen de kwaliteit daarvan waarborgt en dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels worden gesteld over de wijze waarop die kwaliteit wordt gewaarborgd en daarover wordt gerapporteerd of gecommuniceerd. Het kwaliteitsplan is de verbeterde versie met een nieuwe naam voor het document zoals bedoeld in artikel 8, eerste lid, onderdeel b van de Gaswet en artikel 19, eerste lid, onderdeel b van de Elektriciteitswet 1998. De term document is vervangen door kwaliteitsplan, om de inhoud van het document beter kenbaar te maken. Het kwaliteitsplan bevat net als het document een omschrijving van een kwaliteitsborgingssysteem. De inhoud van het

document als bedoeld in de Gaswet is uitgewerkt in artikel 3.1, tweede lid, van het Besluit investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas (hierna ook: Bikeg). In dit besluit wordt deze inhoud verder geconcretiseerd ten opzichte van het Bikeg. De wijzigingen dienen bij te dragen aan de verbetering van de transparantie over de risicobereidheid van de systeembeheerder en de realisatie van de kwaliteitsniveaus. Zo zullen bijvoorbeeld de door de systeembeheerder zelf te bepalen restrisico's voor mens en milieu en de door de systeembeheerder nagestreefde kwaliteitsniveaus voor de betrouwbaarheid en productkwaliteit beschreven moeten worden. Ook wordt explicieter aandacht gevraagd voor de beschrijving van de kwaliteit en voor de verantwoording van systeembeheerders over het in control zijn met behulp van prestatie-indicatoren voor belangrijke beheersmaatregelen. Hierover moeten systeembeheerders rapporteren. Tot slot geven de systeembeheerders in het kwaliteitsplan ook inzage in de aanpak van actuele en toekomstige knelpunten.

Het kwaliteitsplan dient alle, voor de kwaliteitsaspecten relevante bedrijfsprocessen te omvatten en met behulp van een plan-do-act cyclus, de zogenaamde '*Deming circle*', wordt continu bepaald of de kwaliteitsprestatie gehaald wordt. Daaronder valt in ieder geval het vaststellen van de doelstellingen van het kwaliteitsniveau dat de TSB of DSB nastreeft op de verschillende kwaliteitsaspecten, de belangrijkste risico's en beheersmaatregelen met bijbehorende streefwaarden voor de prestatie-indicatoren voor het vervullen of handhaven van dat kwaliteitsniveau, en de eventuele knelpunten die ertoe leiden dat de kwaliteitsniveaus nu of in de toekomst wellicht niet behaald worden. Wanneer bedreigingen voor de kwaliteit ontstaan, worden de risico's door de TSB of DSB geanalyseerd. Daar waar de TSB of DSB risico's inventariseert die een aanzienlijk risico vormen voor een goede uitvoering van zijn wettelijke taak worden de knelpunten in kaart gebracht. Vervolgens wordt bepaald welke maatregelen er genomen moeten worden om de risico's te beheersen. De maatregelen kunnen betrekking hebben op competenties van mensen, de keuzes ten aanzien van materialen en methodes, processen en procedures. De gekozen maatregelen hangen samen met de geïnterpreteerde risico's of knelpunten. Tot slot moet de TSB of DSB in het kwaliteitsplan aannemelijk uiteenzetten dat na toepassing van de maatregelen het kwaliteitsniveau in voldoende mate is geborgd. Bij ministeriële regeling kunnen op de onderdelen van het kwaliteitsplan nadere regels worden gesteld, bijvoorbeeld over het gebruik van KPI's en rapportages.

3.74 Artikel 3 procedure kwaliteitsplan

Dit artikel is een nadere uitwerking van artikel 3.74, onderdeel a, van de Energiewet. Op grond van artikel 8, eerste lid, onderdeel b, van de Gaswet en artikel 19, eerste lid, onderdeel b, van de Elektriciteitswet 1998 beschikt de TSB of DSB al over een document met een uitwerking van een doeltreffend kwaliteitsborgingssysteem. Dit besluit regelt dat dit document voortaan wordt aangeduid als kwaliteitsplan, dat die eens in de twee jaar voorgelegd moet worden bij de ACM en de Minister en vastgesteld moet worden. Voordat het kwaliteitsborgingssysteem en het investeringsplan uit elkaar zijn gehaald bij de Wet wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en van de Gaswet (voortgang energietransitie) werd ook de beschrijving van het kwaliteitsborging ingediend bij de toezichthouders. Daarna is het twee jaarlijks indienen alleen gehandhaafd voor het investeringsplan, en voor het kwaliteitsborgingssysteem is geregeld dat beschikt moet worden over een document dat opgevraagd kan worden door de toezichthouder. Door tweejaarlijks zowel een kwaliteitsplan als investeringsplan op te stellen krijgen de toezichthouders op een meer structurele wijze inzicht in de kwaliteitsborging door TSB's en DSB's. Daarnaast wordt net als bij het investeringsplan op een systematische wijze geregeld dat de toezichthouder het concept kwaliteitsplan kunnen inzien en aanwijzingen kunnen geven.

Artikel 3.79 Artikel 1 klachten distributiesysteembeheerder

Ingevolge 3.79 Artikel 1 dient een DSB regels vast te stellen over bijvoorbeeld de (schriftelijke) behandeling van de klacht van een eindafnemer met een kleine aansluiting, de behandelingstermijn en het resultaat van de klacht. Artikel 3.79 Artikel 1 regelt niet de wijze waarop de DSB de klachten ontvangt, maar bepaalt dat de DSB moet voorzien in een bepaalde procedure voor de behandeling

van dergelijke klachten. In de praktijk zal een DSB klachten over het systeembeheer ingevolge artikel 2.8 van de Energiewet vaak doorgestuurd krijgen van een leverancier.

3.74 Artikel 4 maatregelen bij voorvallen

In artikel wordt artikel 3.74, onderdeel b van de Energiewet nader uitgewerkt. Dit artikel bevat een zorgplicht voor transmissie- of distributiesysteembeheerder van een transmissie-of distributiesysteem voor gas, over het voorkomen van voorvallen. Voorheen was deze zorgplicht voor gas opgenomen in artikel 4.2 Biekeg, welke met het onderhavige besluit komt te vervallen. De zorgplicht heeft betrekking op systemen die bestemd zijn of gebruikt worden voor het transport van gas bij een druk tot en met 16 bar. Voor de veiligheid van het transport bij een druk hoger dan 16 bar zijn de veiligheidseisen vastgelegd in het Besluit externe veiligheid buisleidingen, en na inwerkingtreding van de Omgevingswet in het Besluit activiteiten leefomgeving. De zorgplicht van een TSB of DSB heeft betrekking op de veiligheid van omwonenden, afnemers en medewerkers en op het milieu. Hiertoe onderhoudt de TSB of DSB het net en doet de TSB en DSB alles wat redelijkerwijs mogelijk is om voorvallen te voorkomen. Wanneer er zich toch een ongeval of incident voordoet stelt de TSB of DSB alles in het werk wat mogelijk is om escalatie van het ongeval te voorkomen. Om de veiligheid te waarborgen is het van belang dat de zorgplicht niet ad hoc wordt ingevuld. Deze zorgplicht maakt dan ook onderdeel uit van het borgen van het kwaliteitsaspect veiligheid binnen het kwaliteitsborgingssysteem en bijbehorend kwaliteitsplan. Doordat het beheersen van veiligheid van mensen en milieu onderdeel uitmaakt van het kwaliteitsborgingssysteem is daarmee geregeld dat een geheel van samenhangende plannen, processen en procedures wordt gehanteerd dat een TSB of DSB in staat stelt de veiligheid van zijn systeem en de uitvoering van zijn wettelijke taken te registreren, te monitoren en waar nodig bij te sturen.

3.74 en 3.79 Artikel 5 melden onderbrekingen en voorvallen

In dit artikel wordt artikel 3.74, onderdeel b en artikel 3.79, onderdeel a van de Energiewet nader uitgewerkt. Het eerste, tweede en vierde lid zijn inhoudelijk overgenomen van artikel 8a van de Gaswet, en artikel 4.1. Besluit investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas. Het derde lid is nieuw en introduceert een gelijkkluidende meldplicht als in het tweede lid voor TSB's en DSB's voor elektriciteit. Het eerste lid heeft betrekking op de melding en de registratie van onderbrekingen in de levering van elektriciteit en gas en, voor gaswaarnemingen van gaslucht. Een snelle melding van onderbrekingen of waarnemingen is in het belang van zowel aangeslotenen als TSB en DSB's. De TSB en DSB's worden daarom verplicht er zorg voor te dragen dat onderbrekingen op eenvoudige wijze gemeld kunnen worden. Aangeslotenen moeten ook op de hoogte worden gebracht van deze meldingsmogelijkheden. TSB en DSB's kunnen dit individueel doen, maar het kan ook efficiënt zijn dat TSB en DSB's hier gezamenlijk aangeslotenen over informeren. Daarnaast bevat dit artikel een grondslag om bij ministeriele regeling regels te stellen over de gegevens die de TSB of DSB registreert en over de openbaarmaking van de registratie.

3.74 Artikel 6 calamiteitenplan

In dit artikel wordt artikel 3.74, onderdeel b van de Energiewet nader uitgewerkt. Dit artikel is inhoudelijk gelijk aan artikel 51 van de Gaswet en artikel 16d van de Elektriciteitswet 1998. Bij ministeriële regeling kunnen regels gesteld worden aan calamiteitenplannen. Hierbij wordt gedacht aan de volgende elementen: een beschrijving van de visie, uitgangspunten en strategie met betrekking tot crisismanagement; een beschrijving van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van crisismanagers; een beschrijving van de crisisorganisatie; een beschrijving van de besluitvormingsstructuur; een beschrijving van alarmering en opschaling; een beschrijving van het interne en externe communicatieproces. Voorts is van belang dat de calamiteitenplannen van de verschillende TSB's en DSB's op elkaar zijn afgestemd.

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 3.79 sub c-e (delegatiegrondslag nadere verplichtingen)

Artikel 3.79 Artikel 2 eisen aan systeembeheerders bij wisseling van leverancier

Artikel 3.79 Artikel 2 bevat de verplichting voor systeembeheerders om wisselingen van leverancier, marktdeelnemer die aggregeert, balanceringsverantwoordelijke, of meetverantwoordelijke partij op een aansluiting door te voeren. Wisselingen vinden bijvoorbeeld plaats bij in- en uithuizingen en worden ook wel 'switches' genoemd. De verplichting wordt nader ingevuld bij ministeriële regeling. Daarin wordt in elk geval de termijn opgenomen waarbinnen de wisseling moet plaatsvinden en worden regels opgenomen over de bij een verzoek om wisseling te verstrekken gegevens. Die termijn zal voor alle aangeslotenen hetzelfde zijn, een en ander overeenkomstig de huidige praktijk voor wisselingen van leveranciers.

Artikel 3.79 Artikel 3 voorzieningen transmissie- of distributiesysteembeheerder bij faillissement leverancier

[PM: zoals toegelicht in de leeswijzer bij deze toelichting werkt EZK momenteel nog aan wetstechnische onderdelen van deze procedure; dit onderdeel wordt later aan de consultatie toegevoegd.]

Aanvulling per 14 december 2023: voor de nog ontbrekende onderdelen ('PM') bij de artikelen 2.19/2.24 en 3.79 is een aanvulling aan de consultatie toegevoegd. De toegevoegde artikelteksten, toelichting en vier specifieke vragen aan stakeholders zijn te vinden via: <https://internetconsultatie.nl/energiebesluitfaillissement/b1>

Artikel 3.79 Artikel 4 informatie voorkomen buitenwerkingstelling aansluiting

Dit artikel ziet op de informatie die een TSB of DSB moet verstrekken aan de aangeslotene in de situatie dat een gecontracteerde marktdeelnemer wegvalt. De aangeslotene moet hiervan op de hoogte worden gesteld en geïnformeerd wat dit concreet voor hem betekent (bijvoorbeeld een nieuwe meetverantwoordelijke partij contracteren). Conform de artikelsgewijze toelichting bij de Energiewet gaat het niet om de situatie dat een aangeslotenen zelf heeft verzuimd zijn verplichtingen na te komen, maar de gevallen waarin sprake is van (bijvoorbeeld) een faillissement of het actief intrekken van vergunning of erkenning. Omdat het hier gaat om voorschriften van administratieve aard en/of de uitwerking van de details van een regeling, is er voor gekozen dit verder op het niveau van de ministeriële regeling te regelen.

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 3.75 (financieel beheer en boekhouding TSB en DSB)
 - Artikel 3.85 (overeenkomstige toepassing transmissiesysteembeheerder voor elektriciteit op zee)
 - Artikel 3.89 (overeenkomstige toepassing interconnectorbeheerders)
- Artikel 3.95 (boekhouding LNG-beheerder)
- Artikel 3.101 (boekhouding gasopslagbeheerder)

De volgende artikelen vervangen het op de Elektriciteitswet 1998 en Gaswet gebaseerde Besluit financieel beheer netbeheerder, waarbij een aantal wijzigingen worden aangebracht. Een TSB of DSB kon op basis van het Besluit financieel beheer netbeheerder op twee manieren voldoen aan de eisen uit dat besluit: voldoen aan de financiële criteria als beschreven in dat besluit of beschikken over een verklaring van een erkend kredietbeoordelingsbureau. Om in een volatieler energielandschap met verhoogde investeringsdruk te waarborgen dat de TSB's en DSB's voldoende financieel robuust

blijven, wordt meer uniformiteit aangebracht in de voorschriften rond het financieel beheer. Er wordt nu slechts een beoordeling van een erkend krediet beoordelaar voorgeschreven omdat deze de systeembeheerders beoordelen op basis van verschillende financiële parameters die eventueel aangepast kunnen worden aan de laatste (wetenschappelijke) inzichten en wat in het economisch verkeer gebruikelijk is. Hiermee komende de voorgeschreven statische kentallen die voorheen werden voorgeschreven te vervallen. Deze verplichting wordt niet alleen opgelegd aan de TSB's en DSB's, maar ook aan de TSB voor elektriciteit op zee.

3.75 en 3.85 Artikel 1 kredietkwaliteitstrap investeringswaardig

Indien door een erkend kredietbeoordelingsbureau aan de TSB of DSB de kredietkwaliteitstrap 'investeringswaardig' is toegekend, dan heeft hij daarmee voldaan aan de relevante financiële eisen. Deze TSB of DSB hoeft dus geen overzicht aan te leveren waaruit blijkt dat hij aan zijn financiële eisen heeft voldaan. Op grond van artikel 3.75, onder a, van de Energiewet, kunnen eisen worden gesteld aan de onafhankelijke deskundige en de door hem afgegeven verklaring. In dit besluit wordt voor eisen ten aanzien van de onafhankelijke deskundige door middel van de in artikel 1 gegeven omschrijving aansluiting gezocht bij het Besluit prudentiële regels Wft (Wet op het financieel toezicht). In artikel 88 van dat besluit wordt aan De Nederlandsche Bank (hierna: DNB) de bevoegdheid gegeven om kredietbeoordelingsbureaus te erkennen. Om voor erkenning in aanmerking te komen moet een kredietbeoordelingsbureau voldoen aan een aantal criteria met betrekking tot objectiviteit, onafhankelijkheid, doorlopende toetsing en transparantie. Ingevolge het vijfde lid zorgt DNB voor inschrijving van erkende kredietbeoordelingsbureaus in het register, bedoeld in artikel 1:107, eerste lid, van de Wet op het financieel toezicht. Erkende instellingen worden externe kredietbeoordelingsinstellingen (EKBI's) genoemd, en zijn ook bekend als ratingbureaus. DNB heeft in ieder geval de volgende vier EKBI's erkend: DBRS (Dominion Bond Rating Services), Fitch Ratings, Moody's Investors Service, Standard & Poor's Ratings Services. De kredietkwaliteitstrap 'investeringswaardig' (investment grade status) komt overeen met minimaal een zogenaamde 'BBB -rating' van DBRS, Fitch Ratings of Standard & Poor's Ratings Services en een 'Baa3 -rating' van Moody's Investors Service.

Het doel van de leden 2 en 3 is de bescherming van de financiële gezondheid van de TSB of DSB en het voorkomen van een structurele verslechtering van deze financiële gezondheid. Indien blijkt dat de financiële gezondheid van de TSB of DSB onvoldoende is voor een kredietkwaliteitstrap investeringswaardig, dan moet de TSB of DSB de ACM hiervan onverwijld schriftelijk op de hoogte stellen en een herstelplan opstellen. Daarnaast voorziet het tweede lid in een verbod op de uitkering van dividend aan de aandeelhouders in de situatie dat de financiële gezondheid van de TSB of DSB onvoldoende is voor een kredietkwaliteitstrap investeringswaardig. Hiermee wordt verdere verslechtering van de financiële positie van de TSB of DSB voorkomen en wordt zeker gesteld dat de middelen worden gebruikt om de financiële positie te verstevigen en niet wegvloeien naar de aandeelhouders. In het voorgestelde derde lid krijgt de ACM de bevoegdheid aanwijzingen te geven aan de TSB of DSB ter verbetering van de financiële positie van de TSB of DSB. Van deze bevoegdheid kan de ACM gebruik maken op het moment dat de financiële positie van een bedrijf dusdanig verslechtert, dat niet langer kan worden beschikt over een kredietkwaliteitstrap investeringswaardig of op het moment dat er een gerede kans bestaat dat dit op korte termijn zal gebeuren. Gedacht kan worden aan een tijdelijke hogere eis aan het eigen vermogen of een afspraak om gedurende een periode niet meer dan een gelimiteerd percentage van de winst als dividend uit te keren.

3.75 en 3.85 Artikel 2 verklaring kredietkwaliteitstrap investeringswaardig

Artikel 3.75 Artikel 2 bepaalt dat de desbetreffende systeembeheerder bij het verslag van zijn afzonderlijke boekhouding die hij op grond van artikel 3.75, onderdeel b, van de Energiewet moet overleggen de verklaring van de kredietbeoordelingsinstelling moet voegen.

3.75, 3.85, 3.89, 3.95, 3.101 Artikel 3 afzonderlijke boekhouding

Dit artikel geeft nadere invulling aan de verplichtingen rond de boekhouding die de Energiewet verschillende partijen oplegt, namelijk: de TSB's en DSB's (artikel 3.75), de TSB voor elektriciteit op zee (artikel 3.85), de interconnectorbeheerder (artikel 3.89), de LNG-beheerder (artikel 3.95) en de gasopslagbeheerder (artikel 3.101). Dit ter (her)implementatie van de Elektriciteitsrichtlijn (artikel 56) en de Gasrichtlijn (artikel 31), die onderling sterk overeenkomen. In aanvulling op het generieke vennootschaps- en rechtspersonenrecht vereisen de beide richtlijnen kortgezegd dat: (i) er een passende boekhouding wordt gevoerd, (ii) er een jaarrekening wordt opgesteld die door een accountant wordt gecontroleerd, (iii) de jaarrekening wordt gepubliceerd of toegankelijk is voor het publiek en (iv) er duidelijkheid wordt verschaft over welke regels zij gevolgd bij de opstelling van de jaarrekening.³⁸

In aanvulling op de normen die in het boek 2 van het Burgerlijk Wetboek zijn gesteld, werkt het Energiebesluit dit voor de verschillende systeembeheerders verder uit. Gestart wordt met het algemene kader voor de inrichting van de boekhouding van TSB's en DSB's. De regels die gesteld worden aan de inrichting van de boekhouding van de TSB of DSB, zijn er vooral op gericht om de boekhouding van de onafhankelijke TSB of DSB voor de uitvoering van de wettelijke taken, te onderscheiden van de boekhouding voor de activiteiten van de rest van de infrastructuurgroep. Een helder ingerichte boekhouding is voor de ACM daarnaast van essentieel belang voor een effectief toezicht. Het eerste lid vereist daarom dat TSB's en DSB's daarbij onderscheid maken tussen wettelijke taken, eventueel toegekende tijdelijke taken en werkzaamheden die een TSB of DSB uitvoert in opdracht van een andere TSB of DSB. Conform het tweede lid geldt dit ook voor de TSB voor elektriciteit op zee. Het derde lid ziet op de boekhoudplicht voor de overige beheerders van bijzondere systemen, namelijk (i) de interconnectorbeheerder, (ii) de LNG-beheerder en (iii) de gasopslagbeheerder. In het vierde lid is vervolgens een grondslag opgenomen voor het stellen van nadere regels bij ministeriële regeling. Het voornemen is om voort te bouwen op de huidige boekhoudplicht uit de Gaswet en Elektriciteitswet 1998, maar deze wel te actualiseren op grond van het generieke vennootschaps- en rechtspersonenrecht. Het vijfde lid verplicht de TSB's en DSB's om jaarrekeningen op te stellen conform titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en deze door een accountant te laten controleren. Hierover worden nadere regels gesteld in een ministeriële regeling op grond van het zesde lid. Het zevende lid bevat een openbaarmakingsplicht voor bovenstaande documenten. Deze verplichtingen vloeien, zoals aangegeven, voort uit de Elektriciteitsrichtlijn en de Gasrichtlijn.

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 3.106 lid 3 (uitgangspunten en tariefstructuren)

3.106.3 Artikel 1 algemene tariefbeginselen transmissie- en distributiesysteembeheerder

Dit artikel dient ter implementatie van enkele bepalingen uit de Elektriciteitsrichtlijn over transmissie- en distributietarieven die in rekening worden gebracht bij actieve afnemers of een energiegemeenschap. Dat de tarieven, inclusief die voor actieve afnemers en energiegemeenschappen, in overeenstemming moeten zijn met het bepaalde in de Elektriciteitsverordening, waaronder met name artikel 18 van de Elektriciteitsverordening, volgt al uit artikel 3.106, eerste lid, van de wet. De artikelen 15 en 16 van de Elektriciteitsrichtlijn voegen daar nog enkele bijzonderheden aan toe die bij de vaststelling van de tarieven in acht moeten worden genomen.

Onderdeel a dient ter implementatie van artikel 15, tweede lid, onderdeel e, van de Elektriciteitsrichtlijn en beoogt met name het salderen van transmissie- of distributietarieven voor actieve afnemers tegen te gaan. Onderdeel b dient ter implementatie van artikel 15, vijfde lid,

³⁸ Zowel de Gasrichtlijn als de Elektriciteitsrichtlijn bevatten ook voorschriften om discriminatie, kruissubsidiëring en concurrentievervalsing te voorkomen. Dit behoeft geen verdere uitwerking omdat in Nederland de transmissie- en distributiesysteembeheerders volledig zijn ontvlochten (artikel 3.10 Energiewet).

onderdeel b, van de Elektriciteitsrichtlijn en moet dubbele tarieven voor actieve afnemers voorkomen indien zij door henzelf opgewekte elektriciteit 'achter de meter', dat wil zeggen voordat deze wordt ingevoed op het transmissie- of distributiesysteem, opslaan of daarbij eventueel flexibiliteit of energie-efficiëntiediensten leveren aan een transmissie- of distributiesysteembeheerder die deze als congestiebeheers- of systeembeheersdiensten inkopen (zie artikel 3.29 van de wet). Onderdeel c dient voorts ter implementatie van artikel 16, eerste lid, onderdeel e, en derde lid, afsluitende alinea, van de Richtlijn. Deze bepalingen beogen met name te waarborgen dat de tarieven voor een energiegemeenschap op voldoende en evenwichtige wijze bijdragen aan het delen van de totale kosten van het transmissie- of distributiesysteem voor elektriciteit en dat deze tarieven onverminderd gelden indien de energiegemeenschap elektriciteit levert aan de leden of aandeelhouders, in overeenstemming met een transparante kosten-batenanalyse van gedistribueerde energiebronnen uitgevoerd door de ACM.

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 3.89 lid 5 (overeenkomstige toepassing interconnectorbeheerders)

3.89.5 Artikel 1 nadere regels interconnectorbeheerders voor elektriciteit met derde landen

Artikel 3.89 van de wet, bepaalt welke taken en verplichtingen van toepassing zijn op alle interconnectorbeheerders, dus ook op interconnectorbeheerders met derde landen. Dat betekent dat het Besluit grensoverschrijdend net Nederland – Verenigd Koninkrijk na Brexit, dat momenteel het juridisch kader biedt voor de wijze waarop transportcapaciteit op de gas- en elektriciteitsverbindingen tussen Nederland en het VK aangeboden kan worden aan marktpartijen, voor het overgrote deel niet in een vervangend besluit onder de Energiewet hoeft te worden overgenomen. De bepalingen in dat besluit lossen voor wat betreft elektriciteitsverbindingen, deels op in het eerste lid van artikel 3.89 van de wet, waarin wordt bepaald welke artikelen van toepassing zijn op alle interconnectorbeheerders, deels in het tweede lid, waarin is neergelegd welke artikelen in aanvulling daarop van toepassing zijn op de interconnectorbeheerders voor elektriciteit en op grond van het vierde lid van artikel 3.89 van de wet, deels in de door de ACM op te stellen methoden of voorwaarden, bedoeld in artikel 3.121, eerste lid, waaronder de voorwaarden voor het verzorgen van transport, en de procedure voor de toewijzing van capaciteit en congestiebeheer. In concreto gaat het daarbij op dit moment alleen om BritNed: een bi-directionele gelijkstroomhoogspanningsverbinding van 1.000 MegaWatt tussen het Britse Isle of Grain en de Nederlandse Maasvlakte.

Voor wat betreft gasverbindingen gaat het op dit moment slechts om BBL: een hogedrukgasleiding van 235 kilometer die het Britse Bacton verbindt met het Nederlandse Balgzand. De bepalingen ten aanzien van gasverbindingen in het Besluit grensoverschrijdend net Nederland – Verenigd Koninkrijk na Brexit, vervallen eveneens omdat die gasverbindingen worden beheerst door artikel 3.88, tweede lid, van de wet: in de Gasrichtlijn is expliciet bepaald dat het Europese regelgevend kader, zolang dat binnen de territoriale wateren van een lidstaat is gelegen, ook van toepassing is op interconnectoren voor gas met derde landen.

Op grond van het vijfde lid van artikel 3.89 van de wet worden ten aanzien van interconnectorbeheerders voor elektriciteit met derde landen regels gesteld over de financiële verslaglegging en de besteding van de overwinsten of de afdracht daarvan aan de beheerders van de systemen waarop de interconnector is aangesloten. Deze bepalingen worden in artikel 3.89.5 artikel 1 ongewijzigd overgenomen uit artikel 25 van het Besluit grensoverschrijdend net Nederland – Verenigd Koninkrijk na Brexit. Dit artikel regelt dat, mocht er sprake zijn van aanzienlijk hogere winsten dan geraamd bij aanvraag van de ontheffing, een deel van deze winsten apart wordt gezet. De besteding van dit deel van de winsten is vervolgens gelimiteerd, zodat zij een positief effect heeft voor de elektriciteitsmarkt in haar geheel. Concreet verplicht deze bepaling de interconnectorbeheerder met een derde land om een financieel verslag te sturen aan de ACM tien jaar nadat zijn interconnector voor het eerst in gebruik is genomen. In het eerste lid, onderdelen a

tot en met e, is uitgewerkt om welke financiële gegevens het precies gaat. Daarbij moet de interconnectorbeheerder een vergelijking maken tussen de interne rentabiliteit en de interne rentabiliteit geraamd ten tijde van de ontheffingsaanvraag van de beheerder. Het tweede lid bepaalt dat, indien de interne rentabiliteit voldoende hoger is dan de interne rentabiliteit geraamd ten tijde van de ontheffingsaanvraag, additionele winsten moeten worden ingezet voor een van de twee doelen, uitgewerkt in de onderdelen a en b. Deze additionele winsten moeten ofwel worden ingezet voor financiering van de uitbreiding van de capaciteit van de interconnector, ofwel uitgekeerd worden aan de landelijke TSB's aan wier netten de interconnector is gekoppeld. In de praktijk gaat het momenteel alleen om Britned Ltd. Dat TenneT aan de Nederlandse zijde en National Grid aan de Britse zijde aan elkaar koppelt. Op grond van onderdeel b moet TenneT dit bedrag vervolgens gebruiken voor de financiering van zijn eigen transportinfrastructuur. Het derde lid bepaalt ten slotte hoe additionele winsten financieel berekend moeten worden.

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 3.99 lid 5 (onderhandelde toegang)
- Artikel 3.102 lid 2 (onafhankelijkheid beheerder gasopslag)

3.99.5 Artikel 1 en 2 procedure vaststellen en bekendmaking indicatie tarieven en voorwaarden gasopslag

Een gasopslagbeheerder moet (zie artikel 1) voorafgaand aan de bekendmaking van een indicatie van de voorwaarden en tarieven die de gasopslagbeheerder voornemens is in het volgende kalenderjaar toe te passen voor het verrichten van gasopslag en ondersteunende diensten, overleg voeren met representatieve organisaties van systeemgebruikers over de tarieven en voorwaarden. Artikel 2 bepaalt vervolgens dat de bekendmaking jaarlijks voor 1 oktober plaatsvindt. Dit alles betreft een beleidsneutrale overzetting van de artikelen 18g en 18ga van de huidige Gaswet en vormt de herimplementatie van de Gasrichtlijn (artikel 33).

3.102.2 Artikel 1 rechtsvorm, organisatie en besluitvorming gasopslagbeheerder

Dit artikel strekt tot uitvoering van artikel 3.102 van de wet ten aanzien van de onafhankelijkheidsvereisten gasopslagbeheerders en maakt onderdeel uit van de implementatie van Europese richtlijnen en verordeningen op het gebied van elektriciteit en gas.³⁹ Het betreft hier met name de Gasrichtlijn. De richtlijnbevestigingen bevatten als onderdeel van de ontvlechtingvereisten voorschriften aan de onafhankelijkheid van de gasopslagbeheerders. Deze zijn in onderhavig artikel opgenomen. Op basis van de richtlijn kan de Europese Commissie ook bindende richtsnoeren uitwerken ten behoeve van de naleving van de onafhankelijkheid van de gasrichtlijn. Deze zijn voornamelijk niet vastgesteld en maken daarom op dit moment geen onderdeel uit van deze AMvB. Naast de reeds in de Energiewet opgenomen eisen voor ontvlechting, zullen de gasopslagbeheerders op basis van de eisen in dit artikel worden aangewezen door de minister.

In artikel 15 van de Gasrichtlijn zijn eisen neergelegd voor de onafhankelijkheid van een opslagsysteembeheerder, in de terminologie van de Energiewet is dit een gasopslagbeheerder. Deze eisen in de Gasrichtlijn voor onafhankelijkheid gelden alleen als aan twee voorwaarden is voldaan: er moet sprake zijn van een gasopslagbeheerder die deel uitmaakt van een verticaal geïntegreerd bedrijf en de toegang tot de gasopslaginstallatie moet in technische of economische zin noodzakelijk zijn voor een efficiënte toegang tot het systeem voor de levering aan systeemgebruikers. Het gaat, kort samengevat, om verticaal geïntegreerde gasopslagbeheerders waarop de verplichting te onderhandelen, opgenomen in artikel 3.99, eerste lid van de Energiewet rust. In artikel 15, tweede lid, van de Gasrichtlijn is een nadere uitwerking opgenomen van deze onafhankelijkheid van een gasopslagbeheerder. De Europese Commissie kan hier een nadere uitwerking aan geven in richtsnoeren. De desbetreffende bepalingen zijn opgenomen in artikel 3.102.2 Artikel 1 van dit besluit. Ten aanzien van het eerste lid, onder c, moet worden opgemerkt, zoals aangegeven in artikel

³⁹ Kamerstukken II 2010/11, 32814, nr. 2.

15, tweede lid, onder c, van deze richtlijn, dat de bepaling geen beletsel vormt voor passende coördinatieregelingen die ervoor moeten zorgen dat de rechten van de moedermaatschappij op economisch toezicht en beheerstoezicht met betrekking tot het rendement van de investering in een dochtermaatschappij beschermd worden. Hierdoor wordt de moedermaatschappij met name in staat gesteld het jaarlijkse financiële plan of enig vergelijkbaar instrument van de gasopslagbeheerder goed te keuren en algemene limieten voor de schuldenlast van de dochtermaatschappij vast te stellen. Het moederbedrijf kan echter geen instructies geven voor het dagelijks beheer van de opslagfaciliteit, noch inzake specifieke besluiten betreffende de bouw of modernisering van opslaginstallaties die niet verdergaan dan het goedgekeurde financieringsplan, of een gelijkwaardig instrument.

Hoofdstuk 4: Beheren en uitwisselen van gegevens

Afdeling 4.1 Erkenning meetverantwoordelijke partij

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 2.48 lid 3 (erkenning meetverantwoordelijke partij)
- Artikel 2.49 lid 2 (wijzigen en intrekken erkenning)
- Artikel 2.51 lid 2 (overdragen erkenning)

Aangeslotenen met een grote aansluiting zijn, behoudens enkele uitzonderingen, op grond van de Energiewet (artikel 2.45) verplicht om een meetverantwoordelijke partij (hierna ook: MV) in de hand te nemen. Een MV kan niet starten of opereren zonder een erkenning van de ACM, dit is vastgelegd in artikel 2.48 Energiewet. Het Energiebesluit bevat de uitwerking van de verschillende delegatiegrondslagen ten aanzien van het aanvragen van een erkenning (artikel 2.48 Energiewet), de regels en procedures rondom het wijzigen en intrekken van een erkenning (artikel 2.49 Energiewet) en het overdragen van een erkenning (artikel 2.51 Energiewet).

2.48.3 Artikel 1 nadere eisen erkenning meetverantwoordelijke partij

Dit artikel schijft voor aan welke eisen de MV dient te voldoen voor het verkrijgen van een erkenning. Hierbij is voortgebouwd op de eisen die thans zijn opgenomen in de verschillende technische codes van de ACM. Zo moet de (potentiële) MV aantonen dat het beschikt over gekwalificeerd personeel met de juiste opleiding. Denk hier bijvoorbeeld aan de BEI (Bedrijfsvoering van Elektrische Installaties) die zich richt op het veilig werken met of nabij hoog-, midden- of laagspanning. Verder moet een MV ook met blindvermogen en stroomtransformatoren kunnen werken. De organisatie moet tevens beschikken over goed kwaliteitsbeheerssysteem dat is geaccrediteerd door een erkende accreditatieinstelling. Hierbij wordt doorgaans de ISO-norm 9001 gehanteerd. In de huidige meetcodes staat ook de eis van een 24/7 bereikbaar storingsnummer opgenomen. Dit komt in dit Energiebesluit niet direct terug; bij ministeriele regeling worden wel reactietermijnen op storingen en de bereikbaarheid van het telefoonnummer om storingen te melden geregeld. Bij het aanvragen van een erkenning zal in een document moeten worden onderbouwd dat er voldoende middelen zijn om de vereiste taken uit te voeren. Een erkenning wordt voor een, door de ACM bepaalde, periode afgegeven. Bij elke verlening van een erkenning wordt (opnieuw) aan de eisen getoetst.

2.48.3 Artikel 2 meldplicht bij risico discontinuïteit

Het is mogelijk dat een MV niet meer kan voldoen aan de gestelde wettelijke verplichtingen of aan ziet komen dat dit het geval zal zijn. Omdat de metingen van de MV belangrijk zijn voor het hele systeem van transport en levering van gas en elektriciteit, is het onwenselijk dat dit voor de andere relevante partijen als een verrassing komt. Daarom schrijft dit artikel voor dat het verplicht is voor

de MV om een melding daarvan te doen bij de toezichthouder en de transmissiesysteembeheerder, zodat hierop kan worden geanticipeerd.

2.49.2 Artikel 1 procedure intrekken erkenning

In dit artikel wordt de procedure bij een intrekking bepaald. De MV krijgt een redelijke termijn om tekortkomingen recht te zetten, als de ACM inschat dat dat mogelijk is, (lid 1). Als dit niet lukt dan wordt de TSB of DSB daarover ingelicht. Deze zal de aangeslotene vervolgens op de hoogte brengen van de intrekking en de aangeslotene op zijn verplichtingen wijzen (lid 2). Dit betreft met name de in 2.49.2 Artikel 2 beschreven termijnen om een nieuwe MV te contracteren.

2.49.2 Artikel 2 termijn contracteren nieuwe meetverantwoordelijke partij

Bij intrekking van de erkenning van een MV wordt de aangeslotene van dit feit, afhankelijk van op wiens systeem hij aangesloten is, door zijn TSB of DSB geïnformeerd. Naargelang het volume of de hoeveelheid energie die wordt afgenomen bepaalt dit artikel de termijnen voor de aangeslotene om een nieuwe MV te vinden (lid 1). Er zijn verschillen, omdat hoe meer energie wordt afgenomen hoe meer het van belang is om continuïteit te waarborgen en dus hoe wenselijker het is dat snel een nieuwe meetverantwoordelijke partij wordt gecontracteerd. Het afsluiten van het contract betekent nog niet dat daadwerkelijk een meetinrichting operationeel is en dat meetgegevens worden verzameld, omdat de meetinrichting vaak vervangen moet worden door een meetinrichting van de nieuwe MV (die ook volledig aansluit op de operationele processen van deze nieuwe MV). Voor dit proces wordt 18 weken gegeven (lid 2). Als de aangeslotene binnen die tijd nog geen MV op de aansluiting heeft gecontracteerd is de consequentie dat de aangeslotene wordt afgesloten. Bij een faillissement wordt twee weken aan de termijn toegevoegd (lid 3). Er moeten dan aanvullende afspraken worden gemaakt met de curator of bewindvoerder.

2.49.2 Artikel 3 tijdelijke voorziening meetgegevens

Zoals eerder genoemd kan het zijn dat de erkenning van een MV partij wordt ingetrokken, bijvoorbeeld door tekortkomingen of een faillissement. Voor de leveringszekerheid en het functioneren van diverse (gegevens-)processen moet deze informatiestroom zoveel als mogelijk in stand gehouden worden. Daarom stelt dit artikel dat de TSB zorg draagt voor een regeling met (1) de MV, in geval van een ingetrokken erkenning, of (2) de curator of bewindvoerder waarin wordt verzekerd dat de gegevensstromen door blijven gaan tot er een nieuwe MV op de aansluiting actief is (lid 1). Deze functionaliteiten in de lucht houden gaat gepaard met kosten. Daarom wordt er getoetst of de MV (waarvan de erkenning is ingetrokken) voldoende kredietruimte heeft. Als dit niet het geval is kan de TSO financieel garant staan (lid 3). Dit moet wel gekoppeld zijn aan de voorwaarde dat de meetinrichting naar behoren blijft functioneren (lid 4). Als er, ondanks deze inspanningen, toch geen gegevens verstuurd kunnen worden (bijv. door een storing), schrijft dit artikel (lid 2) ook voor hoe een inschatting te maken van het verbruik. Zodra een nieuwe MV actief is op de aansluiting, valideert en stelt de MV de laatst beschikbare metingen vast en is vanaf dat moment verantwoordelijk voor de gegevensstroom (lid 5).

2.51.2 Artikel 1 overdragen erkenning

Het is mogelijk dat een MV de meeterkenning overdraagt aan een andere partij, bijvoorbeeld bij een overname of fusie. Dat kan op grond van artikel 2.51 Energiewet niet zonder goedkeuring van de ACM. Daarom moet dit bij de ACM, gezamenlijk, door de 2 partijen worden aangevraagd (lid 1 en 2). De ACM zal de aanvraag toetsen zoals bepaald in 2.48.3 Artikel 1 en 2 (lid 3). Hierbij kan door de ACM rekening gehouden worden met de feitelijke omstandigheden. Indien de aanleiding van de overdracht bijvoorbeeld is dat een andere MV (met erkenning) de onderneming overneemt, hoeft alleen een rapport te worden ingediend waarin de risico's voor de continuïteit van werkzaamheden van de MV worden geschetst inclusief (indien nodig) mitigerende maatregelen (lid 4).

Afdeling 4.2 Meten buiten overdrachtspunten

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 2.44 lid 2 (beschikken over meetinrichting)

Afdeling 4.2 van het Energiebesluit is in de eerste plaats een uitwerking van artikel 2.44, tweede lid, van de Energiewet. Een aansluiting op transmissie- of distributienet beschikt in bijna alle gevallen over een geïnstalleerde meetinrichting op of nabij het overdrachtspunt. Dit wordt ook wel het primaire allocatiepunt genoemd, het eerste aan een aansluiting toegekende allocatiepunt. In aanvulling hierop biedt artikel 2.44 de mogelijkheid om nadere regels te stellen voor situaties waar “op een andere plaats dan op of nabij een overdrachtspunt” gemeten kan worden; deze andere plaats kan dan ook als additioneel allocatiepunt worden aangemerkt. Het Energiebesluit geeft daar voor de hierna beschreven situaties invulling aan. Afdeling 4.2 regelt in de tweede plaats onder welke voorwaarden een submeetverantwoordelijke partij de meetverplichtingen kan uitvoeren. Mits in het bezit van een erkenning, kan deze partij op specifieke plaatsen (namelijk serieel geschakelde meetinrichtingen achter primaire allocatiepunten behorend bij kleine aansluitingen) gecontracteerd worden voor installatie en beheer van een meetinrichting en het meten aldaar.

2.44 Artikel 1 meetinrichting additionele allocatiepunten grote aansluiting

Voor deze eerste situatie is met name artikel 2.2 Energiewet relevant. Kort samengevat bepaalt dit artikel dat, op het moment dat een eindafnemer van elektriciteit (of een actieve afnemer) besluit om meer dan één marktdeelnemer op zijn aansluiting te contracteren, er een of meerdere additionele allocatiepunten worden toegekend. Voor de grote aansluitingen bepaalt dit artikel van het Energiebesluit nu dat er, naast de metingen op of nabij het overdrachtspunt, ook op deze additionele allocatiepunten een geschikte meetinrichting wordt geplaatst. Dit alles sluit aan op de huidige praktijk in de Netcode Elektriciteit, waar in artikel 2.5 tot en met artikel 2.10 specifieke voorwaarden hieromtrent zijn opgenomen. Zoals voor grote aansluitingen voor elektriciteit vastgelegd in de Energiewet, is het de meetverantwoordelijke partij die deze meetinrichtingen installeert en beheert de metingen uitvoert (artikel 2.46 Energiewet) en zorgt voor het beheer en de uitwisseling van de gegevens (artikel 4.7 tot en met 4.11 Energiewet).

2.44 Artikel 2 meetinrichting productie-installatie bij garanties van oorsprong

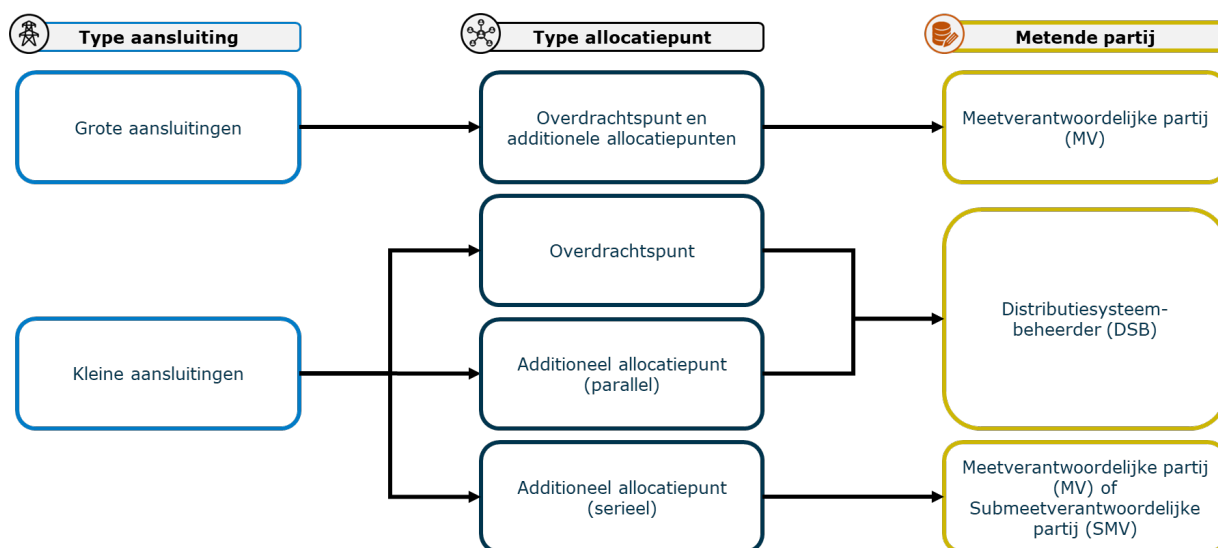
Dit artikel ziet op de specifieke situatie van het uitvoeren van metingen bij (productie-) installaties ten behoeve van het uitgeven van garanties van oorsprong. Deze garanties van oorsprong worden door de Minister uitgegeven indien daarvoor de benodigde gegevens worden overlegd, waaronder de gemeten hoeveelheid geproduceerde elektriciteit uit hernieuwbare bronnen of andere bronnen of gas uit hernieuwbare bronnen (artikel 2.56 lid 3 Energiewet). Omdat deze metingen niet worden uitgevoerd op of nabij het overdrachtspunt, legt het Energiebesluit nu vast dat de aangeslotenen (in die situatie) moet beschikken over een geschikte meetinrichting bij de installatie die ook door de TSB of DSB hiervoor beoordeeld is (artikel 3.63 Energiewet). Het Energiebesluit sluit hierbij direct aan op de huidige Meetcode Elektriciteit die bepaalt dat “bij een GCvO installatie een productiemeting vereist is” (artikel 2.5.1; GcvO staat hierbij voor ‘garanties of certificaten van oorsprong’).

2.44 Artikel 3 meetinrichting en meetverplichting buiten overdrachtspunt kleine aansluiting

Net als bij de grote aansluitingen kan ook een aangeslotene met een kleine aansluiting er, gelet op artikel 2.2 Energiewet, voor kiezen om meerdere marktdeelnemers op zijn aansluiting te contracteren. In dat geval moet er een of meerdere geschikte meetinrichtingen geplaatst worden (lid 1). Deze meetinrichting kan parallel of serieel aan het primaire allocatiepunt worden aangebracht; dit bepaalt vervolgens welke partij verantwoordelijk is voor de installatie en beheer van de meetinrichting, alsmede voor de verzameling, validatie en vaststelling van de meetgegevens (zie artikel 2.44 lid 2 sub b en c).

Ten eerste; wanneer sprake is van een technisch gescheiden installatie, die niet elektrisch gekoppeld is met de rest van de installatie, is sprake van een parallel geschakelde meetinrichting. Het additionele allocatiepunt bevindt zich dan 'naast' het primaire allocatiepunt. In dit besluit is vastgelegd dat voor een kleine aansluiting de DSB – net als op het primaire allocatiepunt – in dat geval de meetinrichting op het additionele allocatiepunt installeert en beheert (lid 2 sub a). Dit komt overeen met de bepalingen in de Netcode Elektriciteit (artikel 2.6), die reeds voorziet in deze situatie van een parallel geschakelde meetinrichting. Ten tweede; wanneer de meetinrichting (verderop in de installatie) achter het primaire allocatiepunt is aangebracht is sprake van een serieel geschakelde meetinrichting. Een seriële meetinrichting wordt niet door de systeembeheerder geïnstalleerd of beheerd, maar door een door de aangeslotene gecontracteerde meetverantwoordelijke of submeetverantwoordelijke partij (lid 2 sub b). Dit is een nieuwe situatie, die thans onder het regime van de Gaswet en Elektriciteitswet 1998 niet mogelijk is. De volgende figuur vat, voor zowel de grote als de kleine aansluitingen voor elektriciteit, samen hoe dit alles nu met elkaar samenhangt.

Figuur 1: overzicht meetverplichtingen Energiewet en Energiebesluit

Noot: de uitzonderingen op grond van artikel 2.44 van de wet zijn niet weergegeven

Lid 3 bepaalt vervolgens dat de partij die de meetinrichting installeert en beheert, ook verantwoordelijk is voor de verzameling, validatie en vaststelling van de meetgegevens. In het geval van de DSB (parallel geschakeld) worden deze meetgegevens op grond van artikel 3.57 en 4.5 Energiewet opgenomen in het daarvoor bestemde register. In het geval van de serieel geschakelde meetinrichting komen de meetgegevens op grond van artikel 4.8 lid 7 bij de DSB terecht, die deze gegevens opneemt in het daarvoor bestemde register.

Voor de volledigheid kan worden gemeld dat er in de serieel geschakelde situatie gegevensbewerkingen dienen plaats te vinden. Bij een seriële meetinrichting gaat de elektriciteit vanuit het systeem eerst over het primaire allocatiepunt en dan over het additionele allocatiepunt. De meterstanden op het primaire allocatiepunt moeten dan 'gecorrigeerd' worden met de meterstanden op het secundaire allocatiepunt om de verbruiksgegevens van de betrokken marktdeelnemers vast te kunnen stellen. De DSB krijgt op grond van artikel 4.5 en 4.8 lid 7 de beschikking over de meetgegevens van beide meetinrichtingen en zal moet op basis hiervan de verbruiksgegevens toerekenen aan de betrokken marktdeelnemers. Deze toerekening door de DSB moet onder de frase "ontvangen en bewerken" in artikel 4.5 Energiewet gerekend worden. Vervolgens kan de DSB op grond van artikel 4.9 de juiste gegevens ook weer verstrekken aan de betrokken marktdeelnemers, bijvoorbeeld voor facturatie.

2.44 Artikel 4 Geen onafhankelijke vraagrespons op een serieel allocatiepunt bij teruglevering aan een derde

Wanneer een eindafnemer een vraagresponsovereenkomst heeft met een andere marktdeelnemer dan zijn leverancier en hij daarnaast ook nog elektriciteit wil terug leveren aan een andere marktdeelnemer dan zijn leverancier is in dit besluit bepaald dat dit alleen kan wanneer de teruglevering geschiedt op een allocatiepunt dat niet elektrisch is gekoppeld met het allocatiepunt waarop de vraagresponsdienst is overeengekomen. Het gaat dus om een situatie waarin er verschillende marktdeelnemers actief zijn op één aansluiting. In de situatie waar er sprake is van teruglevering aan een andere partij dan de leverancier kan het activeren van vraagrespons zowel effect hebben op de afname van het systeem als op de invoeding in het systeem. Wanneer een eindafnemer als gevolg van het activeren van vraagrespons minder gaat afnemen, maar hij op dat moment ook zelf elektriciteit opwekt, kan minder afname leiden tot meer invoeding op het systeem. De door vraagrespons vrijgemaakte elektriciteit wordt dan niet altijd bespaard op de van het systeem afgenomen elektriciteit, maar kan ook extra worden teruggeleverd aan de marktdeelnemer waarmee de terugleveringsovereenkomst is gesloten. In deze situatie kan niet worden volstaan met een correctie van het programma van de balanceringsverantwoordelijke partij (BRP) van de leverancier. Ook de positie van de BRP van de marktdeelnemer aan wie wordt teruggeleverd kan dan wijzigen. Wanneer de installatie waarop de vraagresponsdienst wordt geleverd niet technisch is gescheiden (elektrisch is gekoppeld) van de installatie waarmee elektriciteit wordt teruggeleverd aan het systeem, is bij het activeren van vraagrespons niet vast te stellen welke balanceringsverantwoordelijke partij wordt beïnvloed door het activeren van de vraagrespons. Daarom is in dit besluit bepaald dat wanneer een eindafnemer een onafhankelijke vraagresponsovereenkomst heeft gesloten hij alleen mag terugleveren aan een andere marktdeelnemer dan zijn leverancier wanneer de teruglevering plaatsvindt op een allocatiepunt dat niet elektrisch verbonden is met de installatie waarop de vraagresponsdienst is overeengekomen.

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 2.54 lid 1 en 2 (erkenning meetverantwoordelijkheid kleine aansluitingen buiten overdrachtspunten)

2.54.1 en 2.54.2 Artikel 1, 2 en 3 inzake de submeetverantwoordelijke partij

Uit artikel 2.44 Artikel 3, tweede lid, onderdeel b, volgt dat een seriële meetinrichting niet door de systeembeheerder wordt geïnstalleerd of beheerd, maar door een door de aangeslotene gecontracteerde MV of submeetverantwoordelijke partij (hierna ook: SMV). Denk aan een laadpaal waarbij de leasemaatschappij een andere SMV betreft om de metingen te doen. Zie figuur 2.54.1 voor een overzicht van de verschillende allocatiepunten bij de verschillende aansluitingen en de bijbehorende meetverantwoordelijken.

2.54.1 en 2.54.2 Artikel 1 en de artikelen 2.54 Artikel 2 en 3 regelen dat voor deze additionele seriële allocatiepunten, naast de MV, eveneens een SMV kan worden erkend die de meet-, beheer en installatiewerkzaamheden uitvoert en waaraan deze SMV moet voldoen. Hoewel de regels voor deze SMV sterk lijken op die voor de MV, is de SMV toch apart geregeld omdat deze minder hoeft te kunnen dan een MV. De SMV is immers alleen op bepaalde kleine aansluitingen actief. Bij deze aansluitingen hoeft bijvoorbeeld niet met blindvermogen of temperatuur rekening gehouden te worden of hoe wordt omgegaan met stroomtransformatoren en energieverlies over langere verbindingen binnen de installaties. Het beperken van de partijen tot de DSB of MV enerzijds of het geheel vrijlaten anderzijds is niet gewenst. De meetinrichtingen moeten correct worden uitgelezen, maar er moeten niet onnodige drempels op voor bedrijven worden opgeworpen om aan een markt deel te nemen.

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 4.4 lid 4 (melden incidenten)
- Artikel 4.22 lid 4 (melden incidenten)

4.4.4, 4.22.4 Artikel 1 melden incidenten

De Energiewet bevat specifieke voorschriften inzake gegevensbescherming en gegevensbeveiliging om zo risico's te beheersen, incidenten te voorkomen of de gevolgen van incidenten zoveel mogelijk te beperken (artikel 4.3 en 4.21). Indien er een inbreuk met aanzienlijke gevolgen plaatsvindt dient de betrokken partij dit te melden bij de RDI. Een beveiligingsincident kan vervolgens (verplicht) openbaar gemaakt worden indien dit in het algemeen belang is (artikel 4.4 en 4.22). De delegatiegrondslag in artikel 4.4 vierde lid en 4.22 vierde lid geeft ruimte om nadere regels te stellen over (i) de melding, (ii) de informatievoorziening aan de RDI en (iii) de openbaarmaking.

Bij de uitwerking van deze nadere regels is voortgebouwd op de praktijk en ervaringen van de RDI als toezichthouder voor de Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen (Wbni). De volgende elementen zijn daarin relevant. Ten eerste is er voor gekozen om niet nader in te kaderen in welke specifieke situaties een melding vereist is. De Wbni-praktijk leert dat de technologische ontwikkelingen zeer snel gaan en de concrete omstandigheden per inbreuk sterk kunnen verschillen. Het blijkt doeltreffender dat de RDI hier middels praktijkvoorbeelden invulling aan geeft, zodat betrokken partijen hun eigen situatie hier ook aan kunnen spiegelen. Ten tweede; voor de wijze van informatievoorziening (lid 1) geldt dat meldingen moeten worden gedaan op een door de RDI aangegeven wijze. Hiervoor is aangesloten op de formulering uit artikel 6 van het Besluit beveiliging netwerk- en informatiesystemen (Bbni). In de RDI-praktijk worden melding veelal gedaan middels een digitaal formulier op de RDI-website, maar meldingen kunnen ook op andere wijzen worden gedaan. Inhoudelijke eisen aan de melding blijken daarbij niet direct noodzakelijk, de praktijk wijst zich vanzelf. Ten derde; ook ten aanzien van de openbaarmaking (lid 2) is aangesloten op formuleringen in de Wbni, waar artikel 23 het belang van openbaarmaking koppelt aan de noodzakelijke publieke bewustwording om een incident te voorkomen of een lopend incident te beheersen. Een individuele meldende partij kan er belang bij hebben dat een melding niet openbaar wordt of slechts in beperkte kring. Voor de openbaarmaking van een incident is het daarom van belang dat de betrokken (meldende) partij eerst geraadpleegd wordt. Op die manier kan een goede afweging gemaakt kan worden tussen enerzijds het individuele belang en anderzijds het algemene belang. Gelet hierop spreekt het vanzelf dat bij openbaarmaking een zorgvuldige afweging gemaakt moet worden welke informatie of gegevens openbaar gemaakt worden, op welk moment openbaarmaking plaatsvindt en in welke vorm dit gebeurt.

Hoofdstuk 5: Uitvoering, toezicht en handhaving

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 5.1 lid 2 (aanwijzen regulerende instantie en taken ACM)

De volgende artikelen betreffen de uitvoering van de aan de ACM opgedragen taken. Met de volgende artikelen zijn verschillende Europese bepalingen geïmplementeerd. De artikelen bevatten taken voor de ACM die in de Elektriciteitsrichtlijn en Gasrichtlijn zijn opgenomen.

5.1.2 Artikel 1 samenwerking

Artikel 5.1.2 Artikel 1, betreffende samenwerking door de ACM, dient ter implementatie van artikel 59, eerste lid, onderdeel f, van de Elektriciteitsrichtlijn en ter (her)implementatie van de artikelen 7, eerste en tweede lid, en 41, eerste lid, onderdeel c, van de Gasrichtlijn.

Het eerste lid, onderdeel b, bepaalt dat de ACM in grensoverschrijdende kwesties samenwerkt met Acer, het agentschap van de Europese Unie dat is opgericht ten behoeve van de samenwerking tussen energieregulators. Deze samenwerking betreft, ingevolge artikel 59, eerste lid, onderdeel f, van de Elektriciteitsrichtlijn, met name deelname aan de raad van regulators van Acer. In artikel 21 van verordening 2019/942, de verordening ter oprichting van ACER, is deelname aan en de samenstelling van de raad van regulators geregeld. Per lidstaat wordt één vertegenwoordiger toegelaten tot de raad van regulators.

5.1.2 Artikel 2 monitoring

Artikel 5.1.2 Artikel 2 betreft monitoring door de ACM. Dit artikel strekt tot de implementatie van de artikelen 11, tweede lid, 58, 59, eerste lid onderdelen k, n tot en met p, v en w, en tiende lid van de Elektriciteitsrichtlijn, en de artikelen 40 en 41, eerste lid, onderdelen g, i tot en met k en r van de Gasrichtlijn.

Artikel 5.1.2 Artikel 3 publicatie

Dit artikel bepaalt de publicatieverplichtingen van de ACM. In onderdeel a, b, d en e wordt artikel 59, eerste lid, onderdelen k, l en s en het negende lid van de Elektriciteitsrichtlijn geïmplementeerd. Artikel 41, eerste lid, onderdeel p en g van de Gaswet wordt geïmplementeerd in onderdelen a en b.

In onderdeel e wordt gesproken over 'geschatte kosten' van de transmissie- en distributiesysteembeheerders die de ACM gebruikt voor het vaststellen van een inkomsten- of een tarievenbesluit. Het gaat hier om de kosteninschattingen die de ACM afleidt uit de informatie die transmissie- en distributiesysteembeheerders in het kader van de tariefregulering aanleveren over hun kosten. Op basis van die geschatte kosten kan de ACM de nettarieven in de inkomsten en tarievenbesluiten vaststellen. Met het publiceren van genoemde besluiten, kan de ACM voldoen aan de in onderdeel e opgenomen publicatieplicht.

Met onderdeel c, betreffende een jaarlijks verslag met de belangrijkste marktontwikkelingen van levering op basis van een dynamische elektriciteitsprijs te publiceren, wordt de verplichting uit artikel 11, vierde lid, van de Elektriciteitsrichtlijn geïmplementeerd. Het gaat hier om de verplichting voor de ACM om in nauwe samenwerking met andere regulerende instanties situaties vast te stellen waarin het ENTSB voor elektriciteit, de EU-DSB-entiteit of de regionale coördinatiecentra hun verplichtingen niet naleven en vervolgens de in de Verordening 2019/942/EU voorgeschreven procedure voor niet-naleving te volgen.

Artikel 5.1.2 Artikel 4 overige taken

In artikel 5.1.2 Artikel 4 zijn de overige taken van de ACM opgenomen. Onderdeel a strekt tot de implementatie van artikel 59, onderdeel x, van de Elektriciteitsrichtlijn en artikel 41, eerste lid, onderdeel u, van de Gasrichtlijn, waarin staat dat de regulerende instantie de taak heeft om bij te dragen tot de compatibiliteit van gegevensuitwisselingsprocessen voor de belangrijkste marktprocessen op regionaal niveau.

In onderdeel b is ter implementatie van artikel 59, eerste lid, onderdeel h, van de Elektriciteitsrichtlijn opgenomen dat de ACM ervoor zorgt dat een transmissiesysteembeheerder voor elektriciteit ingevolge artikel 16 van verordening 2019/943 (betreffende algemene beginselen inzake capaciteitstoeiwijzing en congestiebeheer) zo veel mogelijk interconnectorcapaciteit beschikbaar stelt.

Onderdeel c strekt tot de implementatie van de artikelen 59, eerste lid, onderdeel c, en 62, eerste lid, onderdeel f, van de Elektriciteitsrichtlijn. In onderdeel d is ter implementatie van artikel 52, zesde lid, van de Elektriciteitsrichtlijn en artikel 10, zesde lid, van de Gasrichtlijn een verplichting tot kennisgeving van bepaalde certificeringsbeschikkingen en alle daaraan verbonden relevante informatie aan de Europese Commissie opgenomen.

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 5.12 lid 2 (strategische reserve)

5.12 Artikel 1 strategische reserve

Dit artikel is een uitwerking van artikel 5.12 van de Energiewet. Dat artikel bepaalt dat de Minister de TSB voor elektriciteit kan opdragen een strategische reserve in te richten als bedoeld in artikel 21, derde lid, van de Elektriciteitsverordening. Indien het noodzakelijk wordt om een strategische reserve in te stellen om leveringszekerheid te behouden, moet er in lijn met de Elektriciteitsverordening voor worden gezorgd dat de aanwezigheid van een strategische reserve niet ingrijpt in de werking van de markt. Artikel 22, tweede lid, van de verordening stelt eisen aan de opzet van een strategische reserve. Wanneer de Minister het noodzakelijk acht een strategische reserve in te richten om leveringszekerheid te behouden, kunnen bij ministeriële regeling nader worden gesteld ter uitvoering van de Elektriciteitsverordening. Dit artikel bepaalt de aspecten die in ieder geval bij ministeriële regeling nader geregeld kunnen worden.

Met een strategische reserve wordt bedoeld het door producenten op contractuele basis beschikbaar houden van een hoeveelheid elektrisch vermogen met als doel deze beschikbaar te stellen aan de TSB bij al dan niet onverwachte gebeurtenissen die de continuïteit van de elektriciteitsvoorziening in gevaar brengen. Dit kan bijvoorbeeld een afnemer zijn die zijn elektriciteitsverbruik verlaagt of een elektriciteitscentrale die extra elektriciteit kan produceren.

Er kunnen verschillende redenen zijn om een strategische reserve aan te houden. Uit het Europese en eventuele nationale toezicht op de toereikendheid van de elektriciteitsvoorziening, kunnen verschillende zorgpunten worden vastgesteld. Een zorgpunt kan bijvoorbeeld de elektriciteitsvoorziening in de zomer zijn of juist in de winter. Het moment waarvoor het zorgpunt optreedt kan verschillend zijn, bijvoorbeeld specifieke uren op doordeweekse dagen of juist langere aaneengesloten periodes als gevolg van bepaalde weersomstandigheden. De oorzaken van zorgpunten kunnen verschillend zijn, bijvoorbeeld door uitbedrijfname van elektriciteitscentrales of juist door extra elektriciteitsvraag.

Deze AMvB regelt dat bij ministeriële regeling nadere regels kunnen worden gesteld ten aanzien van het doel van de strategische reserve. Bij uitbedrijfname kan (tijdelijk) behoud van een of meer van die eenheden het doel zijn. Bij toenemende vraag en bijna alle eenheden in bedrijf, kan juist nieuwbouw van opwek of opslag het doel zijn. Door uit te gaan van een doel kunnen de middelen zoals opslag, vermogen op brandstoffen of vraagresponsovereenkomsten met elkaar concurreren, mits die bijdragen aan het doel. Het doel kan ook algemener gesteld worden door te bepalen dat bijvoorbeeld voor komend jaar of meerdere jaren voldaan moet worden aan de betrouwbaarheidsnorm voor Nederland of de EU zoals bedoeld in artikel 25 van de Elektriciteitsverordening. Door het doel van de strategische reserve vast te leggen, kan de Minister sturen op bijvoorbeeld de duur en omvang ervan. Dit geeft marktpartijen en de TSB voor elektriciteit zekerheid.

Bij ministeriële regeling kunnen ook nadere regels worden gesteld over de periode waarvoor de strategische reserve wordt ingericht en de wijze waarop de TSB een strategische reserve contracteert. Uit het toezicht op de toereikendheid van de elektriciteitsvoorziening kan bijvoorbeeld komen dat zorgpunten over meerdere jaren of maanden op kunnen treden, maar dat gekozen wordt de strategische reserve per maand of jaar te contracteren, om in te kunnen spelen op gewijzigde omstandigheden. Voor de bouw van nieuwe elektriciteitsvoorzieningen kan het noodzakelijk zijn de contractering een aantal jaar van tevoren in te zetten, terwijl voor bestaande elektriciteitsvoorzieningen een jaar voldoende kan zijn. Bij een strategische reserve ligt nieuwbouw overigens minder voor de hand, omdat het duur zal zijn nieuwe eenheden buiten de markt te houden. Een langere periode van contractering behoort ook tot de mogelijkheden als bijvoorbeeld de investeringen om een eenheid weer als reserve beschikbaar te maken, vragen om een meer

langdurige contractering. Tot slot kunnen er in de ministeriele regeling nadere regels worden gesteld over een betaalregeling die de TSB in de contracten kan opnemen, bij niet beschikbaarheid van de strategische reserve. Een dergelijke regeling kan er aan bijdragen dat zeker gesteld wordt dat de strategische reserve ook daadwerkelijk beschikbaar is op momenten dat zij nodig is.

Zolang het goed gaat met de leveringszekerheid elektriciteit en de Minister de TSB niet opdraagt een strategische reserve in te richten zijn er geen bedrijfseffecten en administratieve lasten en ook geen baten in de vorm van een grotere leveringszekerheid. Omdat de inrichting van een strategische reserve en wijze van contractering bepalend is voor de bedrijfseffecten en administratieve lasten, alsmede voor de baten qua verbetering van de leveringszekerheid van elektriciteit, zal hier bij het opstellen van de ministeriele regeling aandacht voor moeten zijn.

Delegatiegrondslag – regels met betrekking tot:

- Artikel 5.27 lid 1 (retributies minister)

5.27.1 Artikel 1 retributies minister

Dit artikel betreft de retributies aan de minister. In de huidige artikelen 2 en 5 van het Besluit Kostenverhaal energie zijn vergelijkbare voorschriften opgenomen. De bedragen zijn verschuldigd per aanvraag, ook als deze in één brief zijn opgenomen.

In het eerste lid wordt geregeld dat de bedragen die op grond van artikel 5.27 van de wet verschuldigd zijn, vaste bedragen zijn. Door voor vaste bedragen te kiezen is vooraf voor langere tijd duidelijk wat bijvoorbeeld een vergunning voor het leveren van elektriciteit aan eindafnemers met een kleine aansluiting zal kosten. De bedragen zullen zo worden berekend dat ze nooit meer zullen bedragen dan de werkelijk in verband met een beschikking gemaakte kosten.

Een factuur ter betaling van op grond van 5.27 van de wet verschuldigde bedragen, is een beschikking van de Minister (vierde lid) of van de ACM (vijfde lid). Het vijfde lid is van toepassing voor zover de ACM door de Minister gemandateerd is voor het nemen van beschikkingen.

Tegen de factuurbeschikkingen staat conform de bepalingen van de Algemene wet bestuursrecht beroep open en kan bij de Minister dan wel, indien het vijfde lid, van toepassing is, bij de ACM bezwaar worden gemaakt.

Indien de ACM op basis het vijfde lid de factuurbeschikking verzendt, is de ACM gelet op het zesde lid ("*geïnd door*"), net als voorheen ook belast met alle verdere handelingen tot inning van de bedragen (zoals de vaststelling van het bedrag van de verschuldigde wettelijke rente bij verzuim en het doen van de aanmaning). De bevoegdheid om de bedragen in te vorderen bij dwangbevel (waartegen geen bezwaar en beroep openstaat) oefent de ACM in dat geval namens de Minister uit ingevolge artikel 5.27, derde lid, van de Energiewet juncto artikel 2 van Besluit mandaat, volmacht en machtiging Autoriteit Consument en Markt. Indien de Minister factureert (vierde lid), is de Minister met alle verdere handelingen tot inning van de bedragen belast. De door de ACM geïnde geldsommen komen op grond van artikel 6a, tiende lid, van de Instellingswet Autoriteit Consument en Markt toe aan de Staat der Nederlanden.

III. TRANSPONERINGSTABELLEN (PM)

[PM: implementatietabellen t.a.v. EU-regelgeving]

IV. AFKORTINGEN EN GEHANTEERDE BEGRIPPEN

Overzicht afkortingen en gehanteerde begrippen

Begrippen	Afkorting	Toelichting
ACM	ACM	N.v.t.
Algemene Maatregel van Bestuur	AMvB	N.v.t.
Algemene wet bestuursrecht	Awb	N.v.t.
Balance responsible party	BRP	Balanceringsverantwoordelijke partij.
Balancing service provider	BSP	Aanbieder van balanceringsdiensten, waaronder regelvermogen, reservevermogen en noodvermogen.
Besluit investeringsplan en kwaliteit elektriciteit en gas	Bikeg	N.v.t.
Burgerlijk Wetboek	BW	N.v.t.
Clean Energy Package	CEP	<p>Het <i>Clean Energy for all Europeans Package</i> (mei 2019) bestaat uit acht verschillende regelgevende publicaties op het gebied van (i) energieprestaties van gebouwen, (ii) hernieuwbare energie, (iii) energie efficiëntie, (iv) de governance van de Energie Unie en (v) regelgeving voor de ordening van de elektriciteitsmarkt. Voor dit wetsvoorstel is met name de laatste categorie relevant; concreet gaat het om de volgende publicaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU. • Verordening (EU) 2019/941 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende risicoparaatheid in de elektriciteitssector en tot intrekking van Richtlijn 2005/89/EG. • Verordening (EU) 2019/942 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 tot oprichting van een Agentschap van de Europese Unie voor de samenwerking tussen energieregulators (herschikking).

Begrippen	Afkorting	Toelichting
		<ul style="list-style-type: none"> Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de interne markt voor elektriciteit (herschikking).
Distributiesysteembeheerder	DSB	Beheerder van het distributienetwerk elektriciteit en/of gas. Deze beheerder wordt in de Europese wet- en regelgeving ook aangeduid als ' <i>Distribution System Operator</i> ' (DSO). In Nederland staan deze beheerders tot nu toe bekend als de 'regionale netbeheerders'.
Erkende kredietbeoordelingsinstelling	EKBI	
Elektriciteitsrichtlijn	-	Richtlijn (EU) 2019/944 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot wijziging van Richtlijn 2012/27/EU.
Elektriciteitsverordening	-	Verordening (EU) 2019/943 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de interne markt voor elektriciteit (herschikking).
Economische Zaken en Klimaat (ministerie van)	EZK	
Gasrichtlijn	-	Richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG.
Gasverordening	-	Verordening 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende de voorwaarden voor de toegang tot aardgastransmissienetten en tot intrekking van Verordening 1775/2005.
Gegevensuitwisselingsentiteit	GUE	Op grond van het wetsvoorstel op te richten entiteit (artikel 4.15).
Hoogspanning	HS	
Kilovolt	kV	
Laagspanning	LS	
Liquefied natural gas	LNG	Vloeibaar aardgas.
Measuring Instrument Directive	MID	Richtlijn 2014/32/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 februari 2014 betreffende de

Begrippen	Afkorting	Toelichting
		harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van meetinstrumenten (herschikking)
Meetverantwoordelijke partij	MV	
Middenspanning	MS	
Minister	-	Minister voor Klimaat en Energie
Nationale regulerende instantie	NRI	De toezichhoudende instantie; in de context van dit wetsvoorstel is dit de ACM.
Rijkscoördinatieregeling	RCR	
Richtlijn hernieuwbare energie	-	Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen.
Staatstoezicht op de Mijnen	SodM	N.v.t.
Submeetverantwoordelijke partij	SMV	
Transmissiesysteembeheerder	TSB	Beheerder van het transmissienetwerk elektriciteit of gas. Deze beheerder wordt in de Europese wet- en regelgeving ook aangeduid als ' <i>Transmission System Operator</i> ' (TSO). In Nederland staan deze twee beheerders tot nu toe bekend als de 'landelijke netbeheerders'.
Wet bescherming netwerk- en informatiesystemen	Wbni	N.v.t.
Energiewet	Wet	

De Minister voor Klimaat en Energie,